

Lagrådsremiss

Uppgifter som ska lämnas i samband med arbetsgivardeklarationen

Regeringen överlämnar denna remiss till Lagrådet.

Stockholm den 11 juli 2024

Elisabeth Svantesson

Linda Bolund Thornell
(Finansdepartementet)

Lagrådsremissens huvudsakliga innehåll

I lagrådsremissen föreslås att uppgifter om frånvaro ska lämnas i samband med arbetsgivardeklarationen. Det gäller när frånvaron uppges vara sådan att den kan ge rätt till föräldrapenning eller tillfällig föräldrapenning. Uppgifterna ska användas i Försäkringskassans kontroll av dessa föräldrapenningsförmåner. Förslaget innebär att uppgifterna tas emot av Skatteverket som sedan lämnar över uppgifterna till Försäkringskassan. Det föreslås också en kompletterande sekretessbestämmelse för de uppgifter om frånvaro från arbetet på grund av vård av barn som hos Försäkringskassan förekommer i något annat sammanhang än i ett ärende.

De nya bestämmelserna föreslås träda i kraft den 1 januari 2025.

Innehållsförteckning

1	Beslut	5
2	Lagförslag	6
2.1	Förslag till lag om uppgiftsskyldighet i fråga om frånvaro på grund av vård av barn.....	6
2.2	Förslag till lag om ändring i lagen (2001:181) om behandling av uppgifter i Skatteverkets beskattningsverksamhet.....	8
2.3	Förslag till lag om ändring i offentlighets- och sekretesslagen (2009:400)	12
3	Ärendet och dess beredning	13
4	Felaktiga utbetalningar inom föräldrapenningen	13
4.1	Gällande rätt – föräldrapenningsförmåner.....	13
4.2	Arbete trots förmån är en väsentlig orsak till felaktiga utbetalningar och bidragsbrott	14
4.3	Försäkringskassans kontroller	15
4.3.1	Tillfällig föräldrapenning och föräldrapenning är förmåner med stora volymer.....	15
4.3.2	Det är i första hand uppgifter från den försäkrade som ligger till grund för beslut	15
4.3.3	Försäkringskassans hantering är till stor del maskinell	15
5	Ytterligare uppgifter ska lämnas i samband med arbetsgivardeklarationen	16
5.1	Försäkringskassan har behov av uppgifter om frånvaro	16
5.2	Uppgifter om frånvaro ska lämnas i samband med arbetsgivardeklarationen	18
5.2.1	Uppgifterna ska lämnas av den som är skyldig att lämna en arbetsgivardeklaration	27
5.2.2	Uppgifterna ska lämnas för betalningsmottagare.....	29
5.2.3	Undantag för ersättning som är underlag för statlig ålderspensionsavgift.....	31
5.2.4	Uppgifterna ska lämnas i samband med redovisning av den ersättning som påverkas av frånvaron.....	32
5.2.5	Datum för frånvaron och frånvarons omfattning ska redovisas	34
5.2.6	Informationsskyldighet.....	36
5.2.7	Skatteverkets överföring av uppgifterna till Försäkringskassan	38
5.2.8	En skyldighet att ändra eller lägga till uppgifter bör inte införas	40

5.2.9	Uppgiftsskyldigheten bör inte förenas med någon sanktion.....	41
6	Personuppgiftsbehandling och bevarande av uppgifter.....	42
6.1	Dataskyddsreglering.....	42
6.2	Förslaget innebär en utökad personuppgiftsbehandling hos Skatteverket och Försäkringskassan	43
6.2.1	Det är fråga om personuppgifter för en stor mängd personer.....	43
6.2.2	Vilken personuppgiftsbehandling som kommer att ske	43
6.2.3	Det kommer att finnas rättslig grund för behandlingen.....	44
6.2.4	Känsliga personuppgifter kommer att behandlas	44
6.3	Försäkringskassan kommer att ha stöd för personuppgiftsbehandlingen	45
6.4	Kompletterande reglering behövs för Skatteverkets personuppgiftsbehandling.....	46
6.4.1	Metod för utlämnande av uppgifter från Skatteverket till Försäkringskassan	49
6.5	Dataskydds- och integritetsbedömning.....	49
6.6	Frågor om gallring och bevarande.....	54
7	Sekretess	56
8	Det saknas skäl att i nuläget använda arbetsgivardeklarationen för att samla in andra uppgifter	58
9	Ikraftträdande- och övergångsbestämmelser	61
10	Konsekvensanalys.....	62
10.1	Syfte och alternativa lösningar	62
10.2	Offentligfinansiella effekter	63
10.3	Effekter för statliga myndigheter och domstolarna	65
10.3.1	Effekter för Skatteverket	65
10.3.2	Effekter för Försäkringskassan	65
10.3.3	Effekter för brottsbekämpande och rättsvårdande myndigheter samt domstolar	66
10.4	Samhällsekonomiska konsekvenser	66
10.5	Effekter för företag och andra utbetalare.....	66
10.5.1	Vilka berörs av förslaget?.....	66
10.5.2	Administrativa kostnader.....	67
10.5.3	Övriga effekter för företag och andra utbetalare	70
10.6	Effekter för enskilda	70
10.6.1	Effekter för skyddet för den personliga integriteten.....	71
10.7	Effekter för det brottsförebyggande arbetet och brottsligheten	71
10.8	Effekter för jämställdheten	71

10.9	Övriga effekter	72
11	Författningskommentar	72
11.1	Förslag till lag om uppgiftsskyldighet i fråga om frånvaro på grund av vård av barn.....	72
11.2	Förslaget till lag om ändring i lagen (2001:181) om behandling av uppgifter i Skatteverkets beskattningsverksamhet.....	76
11.3	Förslaget till lag om ändring i offentlighets- och sekretesslagen (2009:400)	79
Bilaga 1	Sammanfattning av delbetänkandet En utvecklad arbetsgivardeklaration – åtgärder mot missbruk av välfärdssystemen (SOU 2023:47).....	81
Bilaga 2	Delbetänkandets lagförslag	87
Bilaga 3	Förteckning över remissinstanserna	93

1 Beslut

Regeringen har beslutat att inhämta Lagrådets yttrande över förslag till

1. lag om uppgiftsskyldighet i fråga om frånvaro på grund av vård av barn,
2. lag om ändring i lagen (2001:181) om behandling av uppgifter i Skatteverkets beskattningsverksamhet,
3. lag om ändring i offentlighets- och sekretesslagen (2009:400).

2 Lagförslag

Regeringen har följande förslag till lagtext.

2.1 Förslag till lag om uppgiftsskyldighet i fråga om frånvaro på grund av vård av barn

Härigenom föreskrivs följande.

Lagens innehåll och syfte

1 § Denna lag innehåller bestämmelser om skyldighet för den som är skyldig att lämna en arbetsgivardeklaration att lämna uppgifter om frånvaro från arbetet på grund av vård av barn. Syftet med uppgiftslämnandet är att effektivisera Försäkringskassans kontroll av föräldrapenningsförmåner.

Uppgifter om frånvaro lämnas i samband med arbetsgivardeklarationen

2 § Den som är skyldig att lämna en sådan arbetsgivardeklaration som avses i 26 kap. 3 § skatteförfarandelagen (2011:1244) ska i samband med deklarationen uppge per betalningsmottagare om redovisad ersättning har påverkats av frånvaro från arbetet av skäl som kan ge rätt till

1. föräldrapenning enligt 12 kap. socialförsäkringsbalken, eller
2. tillfällig föräldrapenning enligt 13 kap. socialförsäkringsbalken.

Uppgifter behöver inte lämnas i fråga om ersättning som avses i 26 kap. 19 a § första stycket 5 skatteförfarandelagen.

3 § Om den redovisade ersättningen har påverkats av sådan frånvaro som anges i 2 §, ska den deklarationsskyldige också uppge datum för respektive slag av frånvaro och frånvarons omfattning för varje datum.

Uppgifter till betalningsmottagare

4 § Den som är skyldig att lämna uppgifter enligt 2 § ska senast den dag då arbetsgivardeklarationen ska ha kommit in till Skatteverket informera den som uppgifterna avser om de uppgifter om denne som lämnas i samband med arbetsgivardeklarationen.

Utlämnande av uppgifter till Försäkringskassan

5 § Skatteverket ska till Försäkringskassan lämna ut uppgifter som enligt denna lag lämnas i samband med arbetsgivardeklarationen. Skatteverket ska även lämna ut identifikationsuppgifter för den uppgiftsskyldige och betalningsmottagaren samt uppgift om den redovisningsperiod som deklarationen avser.

1. Denna lag träder i kraft den 1 januari 2025.

2. Lagen tillämpas första gången i fråga om uppgifter som ska lämnas i samband med arbetsgivardeklarationer som avser redovisningsperioden januari 2025.

2.2 Förslag till lag om ändring i lagen (2001:181) om behandling av uppgifter i Skatteverkets beskattningsverksamhet

Härigenom föreskrivs i fråga om lagen (2001:181) om behandling av uppgifter i Skatteverkets beskattningsverksamhet¹

dels att 1 kap. 1 och 4 §§ och 2 kap. 2, 3 och 11 §§ ska ha följande lydelse,

dels att det ska införas en ny paragraf, 2 kap. 12 a §, av följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

1 kap.

1 §²

Denna lag tillämpas vid behandling av personuppgifter i Skatteverkets beskattningsverksamhet och i verkets handläggning enligt lagen (2007:324) om Skatteverkets hantering av vissa borgenärsuppgifter, lagen (2013:948) om stöd vid korttidsarbete och lagen (2020:548) om omställningsstöd, vid handläggning av sådant stöd som avses i lagen (2023:230) om förfarande för elstöd till företag samt vid handläggning av sådan kompensation som avses i lagen (2024:404) om skattefrihet och förfarande för kompensation till personer födda 1957 på grund av höjd åldersgräns för förhöjt grundavdrag, om behandlingen är helt eller delvis automatiserad eller om uppgifterna ingår i eller är avsedda att ingå i en strukturerad samling av personuppgifter som är tillgängliga för sökning eller sammanställning enligt särskilda kriterier.

Denna lag tillämpas vid behandling av personuppgifter i Skatteverkets beskattningsverksamhet och i verkets

1. handläggning enligt lagen (2007:324) om Skatteverkets hantering av vissa borgenärsuppgifter,

2. handläggning enligt lagen (2013:948) om stöd vid korttidsarbete,

3. handläggning enligt lagen (2020:548) om omställningsstöd,

4. handläggning av sådant stöd som avses i lagen (2023:230) om förfarande för elstöd till företag,

5. handläggning av sådan kompensation som avses i lagen (2024:404) om skattefrihet och förfarande för kompensation till personer födda 1957 på grund av höjd åldersgräns för förhöjt grundavdrag, och

6. hantering enligt lagen (2024:000) om uppgiftsskyldighet i fråga om frånvaro på grund av vård av barn.

Lagen gäller endast om behandlingen är helt eller delvis automatiserad eller om uppgifterna ingår i eller är avsedda att ingå i en strukturerad samling av personuppgifter som är tillgängliga för

¹ Senaste lydelse av lagens rubrik 2003:670.

² Senaste lydelse 2024:405.

sökning eller sammanställning enligt särskilda kriterier.

Bestämmelserna i 4–6 och 8 §§ samt 2 kap. gäller även vid behandling av uppgifter om juridiska personer och avlidna.

4 §³

Uppgifter får behandlas för att tillhandahålla information som behövs hos Skatteverket för

1. fastställande av underlag för samt bestämmande, redovisning, betalning och återbetalning av skatter och avgifter,

2. bestämmande av pensionsgrundande inkomst,

3. fastighetstaxering,

4. revision och annan analys- eller kontrollverksamhet,

5. tillsyn samt lämplighets- och tillståndsprövning och annan liknande prövning,

6. handläggning

a) enligt lagen (2007:324) om Skatteverkets hantering av vissa borgenärsuppgifter,

b) av andra frågor om ansvar för någon annans skatter och avgifter,

c) enligt lagen (2015:912) om automatiskt utbyte av upplysningar om finansiella konton och 22 b kap. skatteförfarandelagen (2011:1244),

d) enligt lagen (2017:182) om automatiskt utbyte av land-för-land-rapporter på skatteområdet och 33 a kap. skatteförfarandelagen,

e) enligt 33 b kap. skatteförfarandelagen,

f) enligt lagen (2013:948) om stöd vid korttidsarbete och lagen (2020:548) om omställningsstöd, handläggning av sådant stöd som avses i lagen (2023:230) om förfarande för elstöd till företag samt vid handläggning av sådan kompensation som avses i lagen (2024:404) om skattefrihet och förfarande för kompensation till personer födda 1957 på grund av höjd åldersgräns för förhöjt grundavdrag, och

g) enligt lagen (2022:1681) om plattformsoperatörers inhämtande av vissa uppgifter på skatteområdet, lagen (2022:1682) om automatiskt utbyte av upplysningar om inkomster genom digitala plattformar och 22 c kap. skatteförfarandelagen,

7. fullgörande av ett åliggande som följer av ett för Sverige bindande internationellt åtagande,

8. hantering av underrättelser från arbetsgivare om anställning av utlänningar som avses i lagen (2013:644) om rätt till lön och annan ersättning för arbete utfört av en utlänning som inte har rätt att vistas i Sverige, *och*

9. tillsyn, kontroll, uppföljning och planering av verksamheten.

8. hantering av underrättelser från arbetsgivare om anställning av utlänningar som avses i lagen (2013:644) om rätt till lön och annan ersättning för arbete utfört av en utlänning som inte har rätt att vistas i Sverige,

9. hantering enligt lagen (2024:000) om uppgiftsskyldighet i fråga om frånvaro på grund av vård av barn, *och*

³ Senaste lydelse 2024:405.

2 kap.

2 §⁴

I databasen får uppgifter behandlas om personer som omfattas av verksamhet enligt 1 kap. 4 § 1–8 och 4 a §. Uppgifter om andra personer får behandlas om det behövs för handläggningen av ett ärende.

I databasen får uppgifter behandlas om personer som omfattas av verksamhet enligt 1 kap. 4 § 1–9 och 4 a §. Uppgifter om andra personer får behandlas om det behövs för handläggningen av ett ärende.

3 §⁵

För de ändamål som anges i 1 kap. 4 och 4 a §§ får följande uppgifter behandlas i databasen:

1. en fysisk persons identitet, medborgarskap, bosättning och familjeförhållanden,
 2. en juridisk persons identitet, säte, ägarförhållanden samt firma-tecknare och andra företrädare,
 3. registrering för skatter och avgifter,
 4. underlag för fastställande av skatter och avgifter,
 5. bestämmande av skatter och avgifter,
 6. underlag för fastighetstaxering,
 7. revision och annan kontroll av skatter och avgifter,
 8. uppgifter som behövs för handläggning enligt lagen (2007:324) om Skatteverkets hantering av vissa borgenärsuppgifter,
 9. avgiftsskyldighet till ett registrerat trossamfund och medlemskap i fackförening,
 10. yrkanden och grunder i ett ärende,
 11. beslut, betalning, redovisning och övriga åtgärder i ett ärende,
 12. uppgifter som behövs vid hantering av underrättelser från arbetsgivare om anställning av utlänningar som avses i lagen (2013:644) om rätt till lön och annan ersättning för arbete utfört av en utlänning som inte har rätt att vistas i Sverige, *och*
 13. uppgifter som behövs för handläggning enligt lagen (2013:948) om stöd vid korttidsarbete *eller* lagen (2020:548) om omställningsstöd *eller för handläggning* av sådant stöd som avses i lagen (2023:230) om förfarande för elstöd till företag
12. uppgifter som behövs vid hantering av underrättelser från arbetsgivare om anställning av utlänningar som avses i lagen (2013:644) om rätt till lön och annan ersättning för arbete utfört av en utlänning som inte har rätt att vistas i Sverige,
13. uppgifter som behövs för handläggning
- a) enligt lagen (2013:948) om stöd vid korttidsarbete,
 - b) enligt lagen (2020:548) om omställningsstöd,

⁴ Senaste lydelse 2024:405.

⁵ Senaste lydelse 2024:405.

eller för handläggning av sådan kompensation som avses i lagen (2024:404) om skattefrihet och förfarande för kompensation till personer födda 1957 på grund av höjd åldersgräns för förhöjt grundavdrag.

c) av sådant stöd som avses i lagen (2023:230) om förfarande för elstöd till företag,

d) av sådan kompensation som avses i lagen (2024:404) om skattefrihet och förfarande för kompensation till personer födda 1957 på grund av höjd åldersgräns för förhöjt grundavdrag, och

14. uppgifter som behövs vid hantering enligt lagen (2024:000) om uppgiftsskyldighet i fråga om frånvaro på grund av vård av barn.

I databasen får även andra uppgifter behandlas som behövs för fullgörande av ett åliggande som följer av ett för Sverige bindande internationellt åtagande.

Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer kan med stöd av 8 kap. 7 § regeringsformen meddela närmare föreskrifter om vilka uppgifter som får behandlas i databasen enligt första stycket.

11 §⁶

Uppgifter och handlingar i databasen ska, om inget annat anges i 11 a eller 12 §, gallras senast sju år efter utgången av det kalenderår då den beskattningsperiod som uppgifterna eller handlingarna kan hänföras till gick ut.

Uppgifter och handlingar i databasen ska, om inget annat anges i 11 a, 12 eller 12 a §, gallras senast sju år efter utgången av det kalenderår då den beskattningsperiod som uppgifterna eller handlingarna kan hänföras till gick ut.

12 a §

Sådana uppgifter om frånvaro som avses i lagen (2024:000) om uppgiftsskyldighet i fråga om frånvaro på grund av vård av barn ska gallras när de har lämnats ut till Försäkringskassan.

Denna lag träder i kraft den 1 januari 2025.

⁶ Senaste lydelse 2023:639.

2.3 Förslag till lag om ändring i offentlighets- och sekretesslagen (2009:400)

Härigenom föreskrivs i fråga om offentlighets- och sekretesslagen (2009:400) att det ska införas en ny paragraf, 28 kap. 1 a §, av följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

28 kap.

1 a §

Sekretess gäller, i andra fall än som avses i 1 §, hos Försäkringskassan för uppgift om en enskilds hälsotillstånd eller andra personliga förhållanden som har lämnats med stöd av lagen (2024:000) om uppgiftsskyldighet i fråga om frånvaro på grund av vård av barn, om det kan antas att den enskilde eller någon närstående till denne lider men om uppgiften röjs.

För uppgift i en allmän handling gäller sekretessen i högst sjuttio år.

Denna lag träder i kraft den 1 januari 2025.

3 Ärendet och dess beredning

Regeringen beslutade i juni 2022 att ge en särskild utredare i uppdrag att se över uppgifterna på individnivå i arbetsgivardeklarationen och vissa frågor kopplade till personalliggare samt till skattereduktion för hushållsarbete och grön teknik. Utredningen tog namnet 2022 års skatteförfarandeutredning – åtgärder mot fusk och arbetslivskriminalitet.

Utredningen överlämnade den 30 augusti 2023 sitt delbetänkande En utvecklad arbetsgivardeklaration – åtgärder mot missbruk av välfärdsystemen (SOU 2023:47). I betänkandet lämnar utredningen som förslag att vissa frånvarouppgifter ska lämnas i samband med arbetsgivardeklarationen i syfte att förbättra Försäkringskassans kontroll av utbetalningar av tillfällig föräldrapenning och föräldrapenning.

En sammanfattning av betänkandet i här relevanta delar finns i *bilaga 1*. Betänkandets lagförslag finns i *bilaga 2*.

Betänkandet har remissbehandlats. En förteckning över remissinstanserna finns i *bilaga 3*. Remissyttrandena finns tillgängliga i Finansdepartementet (Fi2023/02374).

I denna lagrådsremiss behandlas de förslag som lämnas i betänkandet att vissa ytterligare uppgifter på individnivå ska lämnas i samband med arbetsgivardeklarationen.

4 Felaktiga utbetalningar inom föräldrapenningen

4.1 Gällande rätt – föräldrapenningsförmåner

En försäkrad förälder som avstår från att utföra förvärvsarbete i samband med ett barns födelse eller behov av vård eller i samband med att ett barn har avlidit har rätt till tillfällig föräldrapenning (13 kap. 2 § socialförsäkringsbalken, förkortad SFB). Försäkrad för tillfällig föräldrapenning är den som arbetar i Sverige (6 kap. 6 § SFB). Ersättning kan beviljas som hel, tre fjärdedels, halv, en fjärdedels eller en åttondels tillfällig föräldrapenning beroende på om föräldern har avstått från förvärvsarbete under en hel dag eller en del av dag (13 kap. 5 § SFB).

En arbetstagare har som förälder rätt till ledighet från sin anställning för tid med tillfällig föräldrapenning vid vård av barn m.m. (1 och 8 §§ föräldraledighetslagen [1995:584]). Rätten till ledighet grundar sig på rätten till ersättning vilket innebär att den anställde ska ansöka om tillfällig föräldrapenning hos Försäkringskassan för motsvarande tid. För att ersättning ska kunna beviljas måste ansökan, förutom i vissa undantagsfall, göras inom 90 dagar (13 kap. 9 a § SFB).

En försäkrad förälder som vårdar barn under tid när han eller hon inte förvärvsarbetar eller avstår från förvärvsarbete har rätt till föräldrapenning (12 kap. 2 § första stycket SFB). Rätt till föräldrapenning finns under vissa förutsättningar även före den beräknade tidpunkten för barnets födelse samt därefter utan att föräldern har barnet i sin vård (12 kap. 5–8 §§ SFB).

Ersättning beviljas som hel, tre fjärdedels, halv, en fjärdedels eller en åttondels föräldrapenning beroende på om den tid som föräldern inte har arbetat avser en hel dag eller en del av den normala arbetstiden för en dag (12 kap. 9 § SFB). För att ha rätt till föräldrapenning för en hel eller en del av en dag krävs det alltså att föräldern inte har arbetat den tiden. Särskilt en förälder som arbetar deltid kan dock ha rätt till föräldrapenning för en del av en dag utan att minska sin arbetstid.

Av föräldraledighetslagen följer att en arbetstagare som är förälder under vissa förutsättningar har rätt till ledighet från sitt arbete. Bland annat har en anställd med barn under 18 månader rätt att vara helt ledig från sitt arbete, utan krav på att ta ut föräldrapenning från Försäkringskassan. När barnet är över 18 månader har den anställde rätt att vara ledig i den omfattning som han eller hon tar ut föräldrapenning (5 § föräldraledighetslagen).

För en utförligare redogörelse för regelverket rörande föräldrapenningsförmåner, se SOU 2023:47 avsnitt 8.2.1 och 9.2.1.

4.2 Arbete trots förmån är en väsentlig orsak till felaktiga utbetalningar och bidragsbrott

Med arbete trots förmån menas att den försäkrade arbetar och får lön under tid med ersättning. Arbete trots förmån uppskattas ha orsakat felaktiga utbetalningar från välfärdssystemen i stort om minst 3,2 miljarder kronor under 2021 (prop. 2023/24:1 utg.omr. 2 avsnitt 8.3.1). Enligt Försäkringskassan utmärker sig problemet med arbete trots förmån som ett av de stora problemområdena, både sett till det upptäckta felaktigt utbetalda beloppet och till antalet polisanmälningar om bidragsbrott.

Flera studier av omfattningen av felaktiga utbetalningar inom tillfällig föräldrapenning har gjorts de senaste åren. Det ligger i sakens natur att uppskattningarna inte kan ge en klar bild när det gäller den exakta omfattningen av de felaktiga utbetalningarna av tillfällig föräldrapenning eller dess orsaker. Studierna ger dock sammantaget ett starkt stöd för att problematiken är mycket omfattande och att arbete trots förmån är en av de vanligaste orsakerna till fel (se vidare SOU 2023:47 avsnitt 8.2.3).

Omfattningsstudier inom föräldrapenningen tyder på att omfattningen av felaktiga utbetalningar av föräldrapenning i relation till samtliga utbetalningar är relativt låg. Föräldrapenning utgör dock anslagsmässigt ett mycket stort ersättningssystem där de totala försäkringsutgifterna under år 2023 uppgick till cirka 36,1 miljarder kronor. Det kan jämföras med de totala försäkringsutgifterna för tillfällig föräldrapenning som samma år uppgick till cirka 10,3 miljarder kronor. Även om omfattningen av felaktiga utbetalningar av föräldrapenning i relation till samtliga utbetalningar är relativt låg rör det sig således om felaktiga utbetalningar av mycket stora belopp. Vidare framstår det som att arbete trots förmån är en av de vanligaste orsakerna till fel (se vidare SOU 2023:47 avsnitt 9.2.3).

Tillfällig föräldrapenning och föräldrapenning tillhör alltså den grupp av förmåner där stora belopp betalas ut felaktigt, vidare framgår av omfattningsstudier att andelen misstänkt avsiktliga fel är stor.

4.3 Försäkringskassans kontroller

4.3.1 Tillfällig föräldrapenning och föräldrapenning är förmåner med stora volymer

Under 2023 fattade Försäkringskassan cirka 5 miljoner beslut om tillfällig föräldrapenning och gjorde cirka 3,2 miljoner utbetalningar. Utbetalning gjordes till drygt 959 000 personer.

Under 2023 fattade Försäkringskassan cirka 3 miljoner beslut om föräldrapenning och genomförde cirka 3,9 miljoner utbetalningar. Utbetalning gjordes till drygt 835 000 personer.

4.3.2 Det är i första hand uppgifter från den försäkrade som ligger till grund för beslut

En ansökan om tillfällig föräldrapenning eller föräldrapenning ska göras skriftligen och ska innehålla de uppgifter som behövs i ärendet. Uppgifter om faktiska förhållanden ska lämnas på heder och samvete (110 kap. 4 § SFB). Den enskilde är också skyldig att lämna de uppgifter som är av betydelse för bedömningen av frågan om ersättning eller i övrigt för tillämpningen av socialförsäkringsbalken (110 kap. 13 § andra stycket SFB).

Uppgifter om den försäkrades frånvaro från arbetet och arbetstid grundas alltså i första hand på uppgifter från den försäkrade. Vid behov har Försäkringskassan dock möjlighet att efterfråga information om den försäkrades förhållanden från olika uppgiftslämnare, bl.a. den försäkrades arbetsgivare (110 kap. 14 § SFB). Försäkringskassan får också, när det gäller tillfällig föräldrapenning, i vissa fall kräva att en förälder ger in ett särskilt intyg av arbetsgivare eller någon annan som kan ge upplysning om arbetsförhållandena (110 kap. 17 § första stycket SFB).

Arbetsgivare och uppdragsgivare är skyldiga att på begäran lämna Försäkringskassan uppgifter som avser en namngiven person när det gäller förhållanden som är av betydelse för tillämpningen av socialförsäkringsbalken (110 kap. 31 § första stycket SFB). Försäkringskassan ska bara vidta sådana utredningsåtgärder som behövs i det enskilda ärendet och ska alltså inte ställa eller skicka frågor slentrianmässigt. Uppgiftsskyldigheten för arbetsgivare och uppdragsgivare är straffsanktionerad med penningböter (115 kap. 4 § SFB).

4.3.3 Försäkringskassans hantering är till stor del maskinell

Ärenden om tillfällig föräldrapenning och föräldrapenning har sedan flera år tillbaka kunnat handläggas och beslutas maskinellt. Under 2023 uppgick andelen ärenden om tillfällig föräldrapenning som beslutades maskinellt till 72 procent. Andelen automatiserade beslut i ärenden om föräldrapenning uppgick under samma år till 67 procent. Kontroll av ansökan sker genom att it-stödet stämmer av uppgifter som anges i ansökan mot uppgifter i de register som Försäkringskassan har tillgång till.

Uppgifter som kontrolleras genom maskinella kontroller i ärenden om tillfällig föräldrapenning är exempelvis folkbokföring, barnets ålder, anledning till ansökan, totalt antal utbetalda dagar, längd på vårdperioden och andra förmåner som betalas ut. Dessutom kontrolleras uppgifter om arbetsgivare, arbetstid och inkomst mot tidigare registrerade uppgifter. Om alla uppgifter i ansökan stämmer med tidigare registrerade uppgifter hos Försäkringskassan och uppfyller de krav som gäller för att beviljas tillfällig föräldrapenning fattas ett beslut om rätten till ersättning i it-stödet och ersättning betalas därefter ut. De kontroller som systemet inte klarar, t.ex. fall där vårdtiden är längre än sju dagar eller om föräldrarnas sjukpenninggrundande inkomst behöver fastställas, utförs av en handläggare, innan den automatiska handläggningen tar vid igen. Särskilt utredningskrävande ärenden, som när det är fråga om allvarligt sjuka barn, kräver också manuell handläggning och bedömning. Försäkringskassan genomför, utöver kontroller i handläggningen, även andra kontroller av ansökningar och utbetalningar inom tillfällig föräldrapenning. Kontrollerna kan genomföras innan eller efter att beslutet fattas. Kontrollernas syfte är att säkerställa att de uppgifter som anges i ansökan är korrekta och att regelverkets villkor för att få rätt till ersättning och med rätt belopp är uppfyllda. Till exempel kan en förfrågan skickas till arbetsgivaren för att kontrollera kravet på att den sökande inte ska ha arbetat.

När det gäller ärenden om föräldrapenning gör it-systemet bl.a. avstämning av den sökandes försäkringstillhörighet, inkomst, att den förmånssökande har rätt till föräldrapenning för det barn som ansökan gäller för och om annan förmån beviljats för samma period. Försäkringskassan gör i dag i vissa fall manuella kontroller av ansökningar om föräldrapenning, där bl.a. kravet på att den sökande inte ska ha arbetat kontrolleras genom att en förfrågan skickas till arbetsgivaren. Kontrollerna kan genomföras innan eller efter att beslutet fattas.

5 Ytterligare uppgifter ska lämnas i samband med arbetsgivardeklarationen

I detta avsnitt presenteras regeringens förslag att vissa uppgifter om frånvaro ska lämnas i samband med arbetsgivardeklarationen. I avsnitt 8 presenteras regeringens bedömning avseende om även andra uppgifter ska lämnas i arbetsgivardeklarationen.

5.1 Försäkringskassan har behov av uppgifter om frånvaro

Regeringens bedömning: Försäkringskassan bör få tillgång till uppgifter om frånvaro av skäl som kan ge rätt till tillfällig föräldrapenning eller föräldrapenning.

Utredningens bedömning överensstämmer med regeringens.

Remissinstanserna: *Försäkringskassan* anför att uppgifter om frånvaro är centrala för möjligheterna att upptäcka vissa typer av vanligt förekommande bidragsbrott. Övriga remissinstanser yttrar sig inte särskilt i denna del.

Skälen för regeringens bedömning

Försäkringskassan har behov av uppgifter om frånvaro av skäl som kan ge rätt till tillfällig föräldrapenning och föräldrapenning

Att en person arbetar samtidigt som den får tillfällig föräldrapenning eller föräldrapenning utbetalt är en väsentlig orsak till felaktiga utbetalningar. Att Försäkringskassan kan kontrollera om en person har varit frånvarande från arbetet den period som personen söker ersättning för är därför enligt regeringens av central betydelse för att förhindra och upptäcka felaktiga utbetalningar. Regeringen konstaterar att även VAB-utredningen i betänkandet Rätt och lätt – ett förbättrat regelverk för VAB (SOU 2022:31) gjort bedömningen att ett avgörande första steg i arbetet med att öka kvaliteten i de underlag som utbetalningarna av tillfällig föräldrapenning baseras på, och samtidigt begränsa risken för felutbetalningar, är att bygga ut kontroller som verifierar de uppgifter föräldrar lämnar i ansökan före beslut. I det arbetet bör enligt VAB-utredningen kontroller som rör föräldrarnas anställning och frånvaro prioriteras.

Eftersom det som villkor för tillfällig föräldrapenning gäller att den enskilde har behov av att avstå från arbete finns det för enskilda som har en anställning en direkt koppling mellan rätten till ersättning och frånvaro från arbetet. Om Försäkringskassan får tillgång till uppgifter på individnivå om frånvaro av skäl som kan ge rätt till tillfällig föräldrapenning möjliggörs en direkt och konkret avstämning av föräldrarnas anspråksdatum mot den av arbetsgivare redovisade frånvaron.

Till skillnad från tillfällig föräldrapenning behöver föräldern inte ha haft behov av att avstå arbete för rätt till föräldrapenning. Det är tillräckligt att han eller hon faktiskt inte har arbetat. Detta innebär även att föräldrapenning i vissa fall kan betalas ut för tid under vilken föräldern inte heller annars skulle ha arbetat. Det är även möjligt att använda föräldrapenning trots att föräldern fortsätter att arbeta som planerat i vissa fall. Exempelvis kan halv föräldrapenning användas en dag när föräldern arbetar högst hälften av normal arbetstid. Uppgifterna i ansökan kan alltså vara korrekta även om redovisad frånvaro från en arbetsgivare saknas. I många fall kommer dock avsaknaden av frånvarouppgift indikera att oriktiga uppgifter har lämnats i ansökan om föräldrapenning. Regeringen anser därför att frånvarouppgifter är av stor betydelse även när det gäller föräldrapenning, även om uppgifterna inte ger samma direkta möjligheter att upptäcka oriktiga uppgifter i ansökan som de ger för tillfällig föräldrapenning.

En automatiserad kontroll av frånvaron utgör ett effektivt verktyg

Försäkringskassans handläggning av ärenden om tillfällig föräldrapenning och föräldrapenning är i dag till stor del maskinell (se avsnitt 4.3.3). En

maskinell kontroll av uppgifter i ansökan sker innan beslut genom en avstämning mot uppgifter som redan finns hos Försäkringskassan. Genom dataanalyser kan myndigheten också få fram urval av ärenden som, antingen före eller efter beslut, bör plockas ut för en mer omfattande kontroll.

Som konstaterats ovan är kontrollen av att mottagaren inte har arbetat under ersättningsperioden central för att motverka felaktiga utbetalningar. Det är därför angeläget att ge Försäkringskassan möjlighet att kontrollera de uppgifter om frånvaro som lämnas från den enskilde på ett effektivt sätt. Att skapa förutsättningar för en maskinell kontroll av frånvarouppgifter möjliggör för Försäkringskassan att på ett effektivt sätt kontrollera villkoret om avstående från arbete. Ärenden där sannolikheten är stor för att fel förekommer kan med en sådan kontroll automatiskt identifieras och urvalet av ärenden där det finns behov av utökad kontroll därmed bli mycket träffsäkert.

För att Försäkringskassan, antingen inför ett beslut eller i en efterkontroll, ska kunna automatisera kontrollen av villkoret om avstående från arbete, på så sätt att uppgifter som lämnats i ansökan stäms av mot andra uppgifter om frånvarons omfattning, krävs att Försäkringskassan får tillgång till uppgifter om frånvaro av skäl som kan ge rätt till tillfällig föräldrapenning och föräldrapenning.

Ökad kontroll har också en preventiv effekt

Effektiva kontroller där upptäcktsrisken för den som medvetet lämnar oriktiga uppgifter är stor är inte enbart ett betydelsefullt redskap för att upptäcka felaktiga utbetalningar, utan även ett incitament för den sökande att vara noggrann med att de uppgifter som lämnas i ansökan är korrekta. En hög sannolikhet för kontroll har alltså en preventiv effekt på så sätt att antalet ansökningar där uppgifter om avstående från arbete inte är korrekta kan antas minska betydligt. Detta leder i sin tur till att de felaktiga utbetalningarna minskar.

5.2 Uppgifter om frånvaro ska lämnas i samband med arbetsgivardeklarationen

Regeringens förslag: Uppgifter om frånvaro av skäl som kan ge rätt till tillfällig föräldrapenning eller föräldrapenning ska lämnas på individnivå i samband med arbetsgivardeklarationen enligt bestämmelser som införs i en ny lag.

Av lagen ska det framgå att syftet med uppgiftsinsamlingen är att effektivisera Försäkringskassans kontroll.

Utredningens förslag överensstämmer i huvudsak med regeringens. Utredningen föreslår att arbetsgivarnas uppgiftsskyldighet ska regleras i 110 kap. socialförsäkringsbalken och att Skatteverkets uppgiftsskyldighet ska regleras i förordningen (2001:588) om behandling av uppgifter i Skatteverkets beskattningsverksamhet. Utredningens förslag innehåller inte någon uttrycklig bestämmelse om syftet med uppgiftsinsamlingen.

Remissinstanserna: Flera remissinstanser, bl.a. *Försäkringskassan*, *Inspektionen för socialförsäkringen*, *Landsorganisationen i Sverige (LO)*, *Polismyndigheten*, *Sveriges akademikers centralorganisation (Saco)*, *Skatteverket* och *Sveriges a-kassor* tillstyrker förslaget. Försäkringskassan bedömer att uppgifter om frånvaro i arbetsgivardeklarationen i hög grad kommer att bidra till att stärka kontrollen och minska felaktiga utbetalningar. Försäkringskassan anser vidare att arbetsgivardeklarationer bör betraktas som ett verktyg för arbetsgivarnas uppgiftslämnande, inte endast för sådana uppgifter som har direkt betydelse för Skatteverkets verksamhet, utan även för andra typer av uppgifter som har stor betydelse för det offentliga och som lämpar sig för kontinuerligt uppgiftslämnande i standardiserat format. Saco framför att arbetsgivardeklarationen framstår som en smidigare lösning att komma till rätta med fusk och felaktigheter än att de föräldrar som ansöker om ersättning ska lämna in ytterligare uppgifter. *Srf konsulterna* anser att Utbetalningsmyndigheten borde vara mottagare av uppgifterna i stället för Skatteverket, eftersom Utbetalningsmyndigheten är den myndighet som har störst möjlighet att utgöra ett nav för informationsutbyte. *Srf konsulterna* ser också stora vinster för företagen om fler myndigheter ges möjlighet att samordna uppgiftslämnande.

Försäkringskassan avstyrker mot bakgrund av socialförsäkringsbalkens systematik att bestämmelsen om arbetsgivares uppgiftsskyldighet införs i socialförsäkringsbalken. Även *Kammarrätten i Stockholm* ifrågasätter om det utifrån systematiken i socialförsäkringsbalken är lämpligt att en bestämmelse om uppgiftsskyldighet för arbetsgivare gentemot det allmänna placeras i socialförsäkringsbalkens 110 kap.

Arbetsförmedlingen och *Sveriges a-kassor* framhåller att uppgifterna om frånvaro kan vara användbara i deras ärendehandläggning. *Konjunkturinstitutet* anger att om uppgifter om frånvaro kopplat till föräldrapenning och tillfällig föräldrapenning läggs till i de månatliga arbetsgivardeklarationerna kan frågor rörande arbetade timmar och medelarbetstid bättre studeras och analyseras.

Näringslivets skattedelegation, till vilka även *Svenskt Näringsliv* ansluter sig (förkortat *NSD m.fl.*), avstyrker förslaget och anför att det är angeläget att motverka felaktiga utbetalningar från välfärdssystemet men att regelverket inte bör utformas så att den huvudsakliga bördan landar på arbetsgivarna. Även *Byggföretagen* och *Företagarna* avstyrker förslaget med hänvisning till att bördan placeras på arbetsgivarna. *NSD m.fl.* och *Byggföretagen* anser att det i den fortsatta beredningsprocessen är viktigt att anlägga ett bredare perspektiv och ta i beaktande förslag från andra utredningar. *Lantbrukarnas riksförbund* framför att om förslaget genomförs är det mycket viktigt att det görs så enkelt som möjligt för arbetsgivarna att hantera den tillkommande uppgiftsskyldigheten. *Företagarna* framför liknande synpunkter. *Sveriges advokatsamfund* anser att det är tveksamt om behandling av uppgifterna kan anses proportionerlig eftersom uppgifterna inte kan förväntas hindra utbetalningar utan det enbart är kontrollen av redan utförda betalningar som förbättras. *Advokatsamfundet* ifrågasätter också att den huvudsakliga bördan placeras på arbetsgivarna.

Skälen för regeringens förslag

Utgångspunkter

Som påpekas av flera remissinstanser, bl.a. *Försäkringskassan* och *NSD m.fl.*, är det mycket viktigt att komma till rätta med problemen med felaktiga utbetalningar från välfärdssystemen, både för att underlätta för seriösa företagare och för att upprätthålla legitimiteten för välfärdssystemen. De åtgärder som vidtas för att komma till rätta med problemen med felaktiga utbetalningar måste dock vara träffsäkra och effektiva. Det är också av stor vikt att åtgärderna utformas på så sätt att den administrativa bördan för företag och arbetsgivare påverkas så lite som möjligt.

Regeringen anser att det är av central betydelse för att förebygga, förhindra och upptäcka felaktiga utbetalningar av tillfällig föräldrapenning och föräldrapenning att Försäkringskassan kan kontrollera om en person har varit frånvarande från arbetet under den period som personen söker ersättning för. Att Försäkringskassan får utökad tillgång till uppgifter om frånvaro från arbetsgivare eller andra för att maskinellt stämma av mot de uppgifter som lämnas i ansökan utgör enligt regeringen en effektiv åtgärd för att stävja felaktiga utbetalningar när det gäller dessa förmåner. Frågan är hur inhämtandet av sådana uppgifter bör utformas för att det ska bli så effektivt som möjligt samtidigt som den administrativa bördan för såväl myndigheter som uppgiftslämnarna minimeras.

Förfrågningar i enskilda ärenden tillgodoser inte behovet av en effektiv kontroll

Försäkringskassan kan enligt nuvarande reglering (110 kap. 31 § SFB) rikta förfrågningar till arbetsgivare bl.a. för att stämma av uppgifter i ersättningsansökningar om avstående från förvärsarbete. Förfrågan skickas i pappersform men kan besvaras digitalt genom Försäkringskassans e-tjänst för arbetsgivare. Försäkringskassan kan också hos kommunala skolor och förskolor efterfråga uppgifter om barnets frånvaro. Förslag att öka möjligheten för Försäkringskassan att hämta in uppgifter från andra aktörer har också lämnats av bl.a. VAB-utredningen som föreslagit att huvudmän för fristående förskolor och skolor ska bli skyldiga att på begäran lämna uppgift till Försäkringskassan om när barnet varit frånvarande från verksamheten, på samma sätt som redan gäller för kommunala verksamheter. Förslaget bereds inom Regeringskansliet.

Försäkringskassan fattade år 2023 cirka fem miljoner beslut om tillfällig föräldrapenning och cirka tre miljoner beslut om föräldrapenning. Med hänsyn till det stora antalet ansökningar som görs varje år i dessa ärendetyper kan manuella kontroller genomföras endast för ett begränsat antal ansökningar. Eftersom förfrågningarna hanteras manuellt skulle det innebära en orimlig administration för både Försäkringskassan och arbetsgivarna om alla eller ens merparten av ansökningarna kontrollerades på det sättet.

Om Försäkringskassan manuellt skulle behöva efterfråga uppgifterna i samtliga ärenden hade myndigheten också fått tillgång till uppgifterna först i ett senare skede i handläggningsprocessen. Detta hade fått till följd att uppgifterna inte hade kunnat användas för att öka träffsäkerheten i myndighetens urval av ärenden som ska tas ut för utökad kontroll.

En informationskyldighet för arbetsgivare möjliggör en mer effektiv kontroll

För att Försäkringskassan ska kunna kontrollera villkoret om avstående från arbete, genom att automatiskt stämma av uppgifter som lämnats i ansökan mot andra uppgifter, krävs att Försäkringskassan får tillgång till uppgifter om frånvaro för samtliga personer som söker ersättning och att Försäkringskassan får tillgång till uppgifterna i ett tidigare skede än vad som sker i dag (då det i regel krävs att Försäkringskassan efterfrågar uppgifterna i enskilda ärenden). På så sätt kan en avstämning ske i samtliga ärenden och myndigheten kan få ett bättre urval avseende vilka ärenden eller utbetalningar det kan finnas skäl att granska närmare.

Skolor och förskolor kan svara på frågan om barnet vistats i verksamheten eller inte under den period som det söks ersättning för, och är viktiga för Försäkringskassan för att kontrollera detta villkor. Uppgifterna kan dock inte användas för att stämma av att villkoret om avstående från arbete är uppfyllt eftersom skolan eller förskolan inte vet om föräldern arbetat eller inte under den tid barnet inte varit på plats.

Den aktör som kan bekräfta att den som söker ersättning har avstått från arbete är arbetsgivaren. Om arbetsgivare blir skyldiga att lämna uppgift om arbetstagare varit frånvarande eller inte av skäl som kan ge rätt till tillfällig föräldrapenning eller föräldrapenning får Försäkringskassan den tillgång till uppgifter om frånvaro som krävs för att myndigheten ska kunna skapa en maskinell kontroll av villkoret om avstående av arbete. Även VAB-utredningen framför att uppgifter om frånvaro som lämnas digitalt av arbetsgivare kan utgöra ett effektivt kontrollinstrument för föräldrar med en anställning.

VAB-utredningen bedömde därför att Försäkringskassan borde få i uppdrag att ta fram en kostnadseffektiv och ändamålsenlig digital lösning för kommunikation med arbetsgivare. Regeringen konstaterar att en digital lösning som förbättrar Försäkringskassans möjligheter att inhämta uppgifter från arbetsgivarna fortfarande begränsar uppgiftsinhämtandet till enskilda ärenden. Regeringen har ovan redogjort för varför utökade förfrågningar i enskilda ärenden inte bedöms tillräckligt för att tillgodose behovet av en effektiv kontroll av villkoret om avstående från arbete.

Att använda arbetsgivardeklarationerna för att samla in uppgifterna är samhällsekonomiskt mest effektivt...

Det är som utgångspunkt rimligt att den myndighet som har behov av en uppgift i sin verksamhet också ansvarar för att hämta in den. Generellt sett är det mest effektivt att en uppgift samlas in direkt av den verksamhet där den behövs. På så sätt minskas också risken för onödig spridning med fara för otillbörligt intrång i enskildas personliga integritet. Särskilda förhållanden kan dock medföra att en högre effektivitet och minskad administration uppnås på annat sätt. Exempelvis kan administrationen totalt sett minska om en uppgift som samlas in för att tillgodose behovet inom en viss myndighets verksamhet återanvänds, dvs. vidareförmedlas, om den också behövs inom en annan myndighet. Ett sådant synsätt ligger till grund för det långsiktiga målet inom regeringens förenklingspolitik om att företagen ska lämna en uppgift en gång och till ett ställe liksom den motsvarande s.k. engångsprincipen inom EU.

Arbetsgivardeklarationens primära funktion är att tillgodose Skatteverkets behov av uppgifter för beskattningsverksamheten, men ur ett större perspektiv är deklARATIONEN också det enda befintliga systemet som innebär en regelbunden massinsamling av uppgifter från arbetsgivare om anställda. Skatteverket är vidare den enda myndighet som med nödvändighet har en relation med alla arbetsgivare.

En skyldighet för arbetsgivare att redovisa de anställdas frånvaro till Försäkringskassan, i ett förfarande likt den uppgiftsinsamling som sker genom arbetsgivardeklarationen, skulle innebära att uppgifterna samlas in av den myndighet inom vars verksamhet de behövs. Kostnaderna för uppbyggnad och drift av ett sådant separat it-system skulle dock vara svårmotiverade för hantering av enbart uppgifter om frånvaro, även om behovet av uppgifterna är tydligt.

Som *Srf konsulterna* för fram minskar den administrativa bördan för arbetsgivare om de kan lämna uppgifter i endast ett sammanhang, eller vid endast ett tillfälle. Av hänsyn till den administrativa bördan för arbetsgivare och andra utbetalare av ersättning är det alltså också olämpligt att uppgifter om anställda ska lämnas regelbundet i ett nytt sammanhang, dvs. utöver genom den återkommande rapportering som görs till Skatteverket i arbetsgivardeklarationen. Av samma skäl är det inte heller en lyckad lösning att uppgifterna samlas in för Försäkringskassans räkning inom ramen för ett nytt system hos någon annan befintlig eller ny myndighet. En annan sak hade varit om ett nytt system byggts upp från grunden för att samlat tillgodose behovet av uppgifter inom verksamheter hos flera olika myndigheter, liknande det förslag som förs fram av *Srf konsulterna* rörande Utbetalningsmyndigheten som ett nav för informationsutbyte. En sådan förändring är dock svårmotiverad utifrån enbart behovet av att frånvarouppgifter samlas in för Försäkringskassans verksamhet. En sådan ordning hade vidare krävt omfattande analyser och överväganden som inte ryms inom ramen för detta lagstiftningsprojekt.

Att lämna uppgifterna om frånvaro inom ramen för det befintliga systemet för arbetsgivardeklarationen skulle innebära att frånvarouppgifterna kan samlas in och hanteras i ett befintligt it-system. Detta system används också redan för att vidarebefordra vissa uppgifter till Försäkringskassan och andra myndigheter. Det skulle också för de flesta arbetsgivare innebära en mycket mer begränsad ökad administrativ börda än om uppgifterna skulle lämnas i ett nytt förfarande. Regeringen bedömer alltså att insamling av uppgifterna i samband med arbetsgivardeklarationen leder till minst ökning av administration och kostnader för såväl myndigheterna som för arbetsgivare och andra utbetalare av ersättning. Redovisning av uppgifter om frånvaro i samband med arbetsgivardeklarationen framstår därför som den mest effektiva och i övrigt mest lämpliga metoden ur ett samhällsekonomiskt perspektiv, även om det innebär att uppgifterna kommer lämnas till Försäkringskassan via Skatteverket.

Att minska regelbördan och de administrativa kostnaderna för företag och entreprenörer är ett av regeringens mål. Mot denna bakgrund kan det finnas skäl att återkomma till frågan om hur uppgiftslämnandet av frånvarouppgifterna ska ske.

...och innebär för de flesta arbetsgivare en begränsad ökning av den administrativ börda

De allra flesta arbetsgivarna använder it-baserade lönesystem där uppgifter om frånvaro och frånvarons omfattning i förhållande till ordinarie tid registreras. Krav på arbetsgivare att i samband med arbetsgivardeklarationen lämna uppgifter om frånvaro av skäl som kan ge rätt till tillfällig föräldrapenning eller föräldrapenning innebär därför generellt sett att förändringar av de uppgifter som finns registrerade i lönesystemen inte behöver ske. Det som behöver justeras är dock systemet för vidarerapportering av uppgifter till Skatteverket.

Enligt statistik från Skatteverket lämnas närmare 70 procent av alla arbetsgivardeklarationer in till Skatteverket genom att uppgifter från arbetsgivarens lönesystem mer eller mindre automatiskt överförs till Skatteverket, antingen på så sätt att en datafil som skapats av systemet överförs till Skatteverket eller genom att systemet direkt överför uppgifterna till Skatteverket via s.k. API. Drygt 10 miljoner uppgifter om betalningsmottagare lämnas in till Skatteverket för varje redovisningsperiod, varav cirka 97,5 procent lämnas in automatiskt och 2,5 procent manuellt. För de arbetsgivare som lämnar in uppgifter om betalningsmottagare automatiskt skulle den utökade uppgiftsskyldigheten, efter att systemet justerats vad gäller vilka uppgifter som vidarerapporteras, inte innebära någon ökad administrativ börda. För övriga arbetsgivare medför en ökad uppgiftsskyldighet dock en ökad administration.

Regeringen anser inte att det bör införas ett undantag från uppgiftsskyldigheten för de uppgiftslämnare som lämnar uppgifter om betalningsmottagare manuellt. Regeringen konstaterar att det är svårt att avgränsa vilka som ska omfattas av ett undantag utan att det uppstår gränsdragnings- och tolkningsproblem. Ett undantag hade vidare kunnat ge incitament för vissa uppgiftslämnare att övergå till en manuell hantering, för att undgå att behöva lämna in de aktuella uppgifterna, vilket riskerar att urholka syftet med förslaget. Eftersom uppgifterna enligt förslaget ska lämnas i samband med arbetsgivardeklarationen (se nedan) hade ett undantag troligtvis också inneburit att ytterligare teknisk utveckling hade krävts hos Skatteverket för att hantera förändringar av den i nuläget enhetliga arbetsgivardeklarationen. Detta bedöms inte som proportionerligt i förhållande till den ökade administrativa börda som förslaget innebär för vissa arbetsgivare.

Mot bakgrund av den centrala betydelse frånvarouppgifterna har för att förebygga, förhindra och upptäcka felaktiga utbetalningar, och då arbetet med att motverka felaktiga utbetalningar från välfärdssystemen är mycket angeläget anser regeringen, till skillnad mot t.ex. *Företagarna* och NSD m.fl., att det är motiverat att arbetsgivarna åläggs en något ökad administrativ börda. Det är dock viktigt, vilket även förs fram av bl.a. *Lantbrukarnas riksförbund*, att förfarandet utformas på ett sådant sätt att den administrativa börda och kostnaderna för arbetsgivarna inte blir större än vad som är absolut nödvändigt. Det bör i sammanhanget noteras att en generell informationsskyldighet för arbetsgivarna på sikt kan antas minska den administrativa börda i andra avseenden. Till exempel kan myndighetens urval av vilka ärenden som ska granskas vid en efterkontroll

förfinas, varför Försäkringskassan inte behöver begära in kompletterande uppgifter från arbetsgivare i lika många ärenden.

Arbetsgivardeklarationerna bör användas även om uppgifterna inte ska användas i Skatteverkets verksamhet

Om frånvarouppgifter ska lämnas i samband med arbetsgivardeklarationen kommer Skatteverket att behandla uppgifter som inte har någon betydelse för beskattningen eller för Skatteverkets verksamhet i övrigt.

När det gäller arbetslivskriminalitet, felaktiga utbetalningar och brott mot välfärdssystemen har samarbete mellan berörda myndigheter alltmer kommit att ses som en viktig del i att motverka problemen. Det är inte ovanligt att regelöverträdelser och fusk av detta slag, ofta i kombination med skatteundandragande, sträcker sig över flera myndigheters verksamhetsområden. Regeringen anser, i likhet med *Försäkringskassan*, att den befintliga fördelningen av verksamhetsområden mellan olika statliga myndigheter inte ska vara ett hinder i valet av ändamålsenliga åtgärder. Det innebär självklart inte att det generellt kan finnas anledning att ge en myndighet i uppdrag att samla in och hantera information som endast är relevant för en annan myndighets verksamhet. Det finns däremot ur ett övergripande perspektiv, när det gäller åtgärder för att motverka bl.a. felaktiga utbetalningar och välfärdsbrott, anledning att inte se de statliga myndigheternas verksamheter som isolerade från varandra.

Till detta kommer att vissa uppgifter som inte har någon betydelse för Skatteverkets verksamhet redan i dag lämnas i eller i samband med arbetsgivardeklarationen. Uppgift om arbetsställenummer lämnas t.ex. i arbetsgivardeklarationen. Uppgifterna lämnas för statistiska ändamål och samlas in för Statistiska centralbyråns räkning. Under flera år lämnades också uppgifter om sjuklön i samband med arbetsgivardeklarationen. Underrättelser om anställning av vissa utlänningar som arbetsgivare är skyldiga att göra till Skatteverket enligt 7 kap. 1 b § utlänningsförordningen (2006:97) är ytterligare ett exempel på uppgifter som Skatteverket samlar in och registrerar fast uppgifterna primärt är av intresse i andra myndigheters ärenden.

Regeringen anser därför att arbetsgivardeklarationerna bör användas för insamlingen av frånvarouppgifterna, även om uppgifterna inte ska användas i Skatteverkets verksamhet.

Uppgifterna ska lämnas i samband med arbetsgivardeklarationen

Regleringen av vilka uppgifter som ska lämnas i arbetsgivardeklarationen finns i skatteförfarandelagen (2011:1244), förkortad SFL. De uppgifter som anges i skatteförfarandelagen är uppgifter som lämnas till grund för bestämmande av skatt och arbetsgivaravgift (förutom uppgift om arbetsställenummer). När det gäller uppgifter om sjuklönekostnader, där arbetsgivardeklarationen har använts för insamling av uppgifterna, valde lagstiftaren att uppgifterna i stället skulle lämnas *i samband med* arbetsgivardeklarationen. Skälet var att uppgifterna inte skulle lämnas till grund för bestämmande av skatt och arbetsgivaravgift (se prop. 2014/15:1 avsnitt 7.4.4).

Regeringen konstaterar att uppgifter om frånvaro inte ska lämnas till grund för bestämmande av skatt och arbetsgivaravgifter och inte ska

användas i Skatteverkets beskattningsverksamhet. Skatteverket ska endast förmedla uppgifterna vidare till Försäkringskassan. På motsvarande sätt som gällt för uppgifter om sjukfrånvaro bör uppgifterna om frånvaro därför lämnas *i samband med arbetsgivardeklarationen*.

Det kan dock vara lämpligt att lämna utrymme i formuläret för arbetsgivardeklarationen för att lämna uppgifterna, på motsvarande sätt som det i nuvarande formulär för arbetsgivardeklaration har lämnats utrymme för andra uppgifter än sådana som ska lämnas enligt skatteförfarandelagens bestämmelser. Det är en uppgift för Skatteverket att närmare utforma sättet för uppgiftsinhämtandet.

En följd av att uppgifterna ska lämnas i samband med arbetsgivardeklarationen, och inte i arbetsgivardeklarationen, är att skatteförfarandelagens regler om t.ex. rättelse av uppgifter i arbetsgivardeklarationer inte kommer att vara tillämpliga på uppgifterna om frånvaro.

Uppgifterna får främst betydelse vid efterkontroller

Med beaktande av de krav som finns på snabb handläggning och Försäkringskassans faktiska handläggningstider vid ansökan om tillfällig föräldrapenning och föräldrapenning kommer uppgifter om frånvaro som samlas in automatiserat i samband med arbetsgivardeklarationerna generellt inte ge möjlighet till kontroll innan ett beslut om ersättning fattats och utbetalning gjorts. Värdet av uppgifterna ligger i stället främst i att de blir ett instrument för att i efterhand kontrollera om en utbetalning var korrekt eller inte. Med automatisering av en sådan kontroll kan uppgiften vara ett betydelsefullt verktyg för att identifiera utbetalningar som kan vara felaktiga. Till skillnad mot *Sveriges advokatsamfund*, anser regeringen att frånvarouppgifterna är så centrala att det är motiverat att samla in uppgifterna även om de främst kommer till användning i efterkontrollen. Regeringen konstaterar också att ett sådant systematiskt felutnyttjande av försäkringen som i dag leder till många stora återkrav kan undvikas genom att missbruk av förmånen upptäcks i relativt nära anslutning till en felaktig utbetalning. Vetskapen om att Försäkringskassan maskinellt kontrollerar villkoret om avstående från arbete bedöms också ha en preventiv effekt på så sätt att personer undviker att ansöka om ersättning utifrån felaktiga uppgifter. Uppgifterna kommer därmed ha betydelse även i andra sammanhang än i Försäkringskassans efterkontroller.

Arbetsgivarnas uppgiftsskyldighet bör inte regleras i socialförsäkringsbalken

Utredningen föreslår att regleringen av arbetsgivarens skyldighet att lämna uppgifter om frånvaro i samband med arbetsgivardeklarationen regleras i socialförsäkringsbalken, närmare bestämt i balkens 110 kap. Kapitel 110 i socialförsäkringsbalken är rubricerat "Handläggning av ärenden" och gäller enligt 2 § vid handläggningen hos Försäkringskassan och Pensionsmyndigheten av ärenden som avser förmåner enligt balken. Enligt 110 kap. 3 § ska bestämmelserna också, om det är särskilt angivet, tillämpas vid handläggningen hos Skatteverket. Kapitlet innehåller bl.a. en rad bestämmelser om uppgiftsskyldigheter för myndigheter och arbetsgivare.

Regeringen konstaterar att bestämmelserna i kapitlet rör ärendehandläggning. Arbetsgivarnas skyldighet att lämna uppgifter om frånvaro kommer inte att ske inom ramen för individuella ärenden hos Försäkringskassan utan uppgifterna ska samlas in rutinmässigt för samtliga betalningsmottagare. Regeringen anser därför, i likhet med *Försäkringskassan* och *Kammarrätten i Stockholm*, att bestämmelsen inte bör placeras i 110 kap. i socialförsäkringsbalken. Enligt regeringens bedömning finns det inte heller i övrigt något lämpligt kapitel i socialförsäkringsbalken där bestämmelsen bör placeras.

Att placera bestämmelserna i skatteförfarandelagen är inte heller lämpligt

Frågan är då om arbetsgivarens uppgiftsskyldighet, som *Försäkringskassan* förespråkar, ska regleras i skatteförfarandelagen.

Skatteförfarandelagen innehåller bestämmelser om förfarandet vid uttag av skatter och avgifter (1 kap. 1 § SFL). Frånvarouppgifterna ska inte lämnas till grund för beskattningen eller för uttag av sociala avgifter. Uppgifterna har inte heller i övrigt någon koppling till skatteförfarandet. Det skulle därmed strida mot skatteförfarandelagens systematik att placera bestämmelserna i denna lag. Uppgifterna ska inte heller lämnas i arbetsgivardeklarationen, utan i samband med denna. Om bestämmelserna skulle placeras i skatteförfarandelagen kan det därför uppkomma frågor om i vilken utsträckning bestämmelserna i skatteförfarandelagen rörande arbetsgivardeklarationer och uppgifter som lämnas i denna är tillämpliga även på frånvarouppgifterna. Regeringen anser därför att det inte är lämpligt att arbetsgivarens skyldighet att lämna sådana uppgifter regleras i skatteförfarandelagen.

Bestämmelserna bör i stället placeras i en ny lag

Regeringen anser alltså att reglerna om att uppgifter om frånvaro på grund av vård av barn ska lämnas i samband med arbetsgivardeklarationen varken bör införas i socialförsäkringsbalken eller i skatteförfarandelagen. Ett annat alternativ att överväga är att placera bestämmelserna i en ny lag. Enligt regeringen finns det flera fördelar med en sådan lösning. Framför allt blir regeringen mer överskådlig om såväl arbetsgivarnas som Skatteverkets uppgiftsskyldighet regleras i samma författning. Det uppstår med en sådan lösning inte heller några oklarheter kring om befintliga bestämmelser i skatteförfarandelagen ska tillämpas på uppgifterna eller inte. Regeringen föreslår därför att regeringen införs i en ny lag, benämnd lag om uppgiftsskyldighet i fråga om frånvaro på grund av vård av barn.

Uppgifterna ska användas för att effektivisera Försäkringskassans kontroll av tillfällig föräldrapenning och föräldrapenning. Regeringen anser att syftet med uppgiftsskyldigheten bör anges i den föreslagna lagen.

Uppgifternas betydelse i andra verksamheter

Arbetsförmedlingen, Konjunkturinstitutet och *Sveriges a-kassor* uppger att uppgifterna om frånvaro kan vara användbara för fler myndigheter än Försäkringskassan och för arbetslöshetskassorna. Regeringen konstaterar att en följd av att uppgifterna om frånvaro ska lämnas i samband med arbetsgivardeklarationen, och inte i, är att uppgifterna inte utgör uppgifter

per betalningsmottagare som lämnas i en arbetsgivardeklaration. Skatteverket kommer alltså inte med stöd av befintliga uppgiftsskyldigheter avseende uppgifter per betalningsmottagare som lämnas i arbetsgivardeklarationer kunna lämna ut uppgifterna om frånvaro till andra myndigheter och arbetslöshetskassor. Regeringen konstaterar vidare att det saknas beredningsunderlag för att inom ramen för detta lagstiftningsprojekt ta ställning till om Skatteverket bör lämna ut uppgifterna om frånvaro till fler myndigheter och arbetslöshetskassor.

Lagförslag

Förslaget innebär att det införs en ny lag, lagen om uppgiftsskyldighet i fråga om frånvaro på grund av vård av barn, samt 1 § i den nya lagen.

5.2.1 Uppgifterna ska lämnas av den som är skyldig att lämna en arbetsgivardeklaration

Regeringens förslag: Skyldigheten att lämna uppgifter om frånvaro ska gälla för den som är skyldig att lämna en arbetsgivardeklaration.

Regeringens bedömning: Det bör inte införas en skyldighet att lämna uppgifter om frånvaro i en förenklad arbetsgivardeklaration.

Utredningens förslag och bedömning överensstämmer med regeringens.

Remissinstanserna: Ingen remissinstans yttrar sig särskilt i denna del.

Skälen för regeringens förslag och bedömning

Vem är skyldig att lämna en arbetsgivardeklaration

Den som utger avgiftspliktig ersättning för arbete (dvs. löner, arvoden och andra ersättningar för arbete) i Sverige, eller för arbete i utlandet till en person som när arbetet utförs omfattas av svensk socialförsäkring, ska som huvudregel betala arbetsgivaravgifter på ersättningen (2 kap. 1, 4 och 10 §§ socialavgiftslagen [2000:980]). Den som betalar ut bl.a. ersättning för arbete som utförs i Sverige ska som huvudregel också göra skatteavdrag (10 kap. 2 och 6 §§ SFL). Skatteavdrag är en preliminär inkomstskatt som utbetalaren betalar in till Skatteverket för mottagarens räkning. Som ersättning för arbete räknas förutom kontant ersättning bl.a. pension och sjukpenning (10 kap. 3 § SFL). Även den som betalar ut kontant ersättning som är skattepliktig enligt lagen (1991:586) om särskild inkomstskatt för utomlands bosatta eller lagen (1991:591) om särskild inkomstskatt för utomlands bosatta artister m.fl. ska i vissa situationer göra skatteavdrag (13 kap. 3 och 4 §§ SFL). Arbetsgivaravgifter ska dock inte betalas och skatteavdrag ska inte göras om den som tar emot ersättningen är godkänd för F-skatt, antingen när ersättningen bestämts eller när den betalas ut (2 kap. 5 § socialavgiftslagen och 10 kap. 11 § SFL). Enligt 7 kap. 1 § SFL ska Skatteverket registrera den som är skyldig att göra skatteavdrag eller betala arbetsgivaravgifter.

Den som är skyldig att göra skatteavdrag eller betala arbetsgivaravgifter eller som har gjort ett skatteavdrag utan att vara skyldig att göra det, är skyldig att lämna en arbetsgivardeklaration. En sådan skyldighet finns

även för den som betalar ut ersättning som är underlag för statlig ålderspensionsavgift (26 kap. 2 och 3 §§ SFL). Den som är registrerad ska som huvudregel lämna en arbetsgivardeklaration för varje redovisningsperiod (26 kap. 3 § andra stycket SFL).

En arbetsgivare som betalar ut ersättning till anställda för arbete utfört i Sverige ska alltså lämna en arbetsgivardeklaration. Men även andra som betalar ut ersättning där det finns skyldighet att betala arbetsgivaravgifter eller statlig ålderspensionsavgift eller som ska utgöra underlag för skatteavdrag är skyldiga att lämna en arbetsgivardeklaration.

Uppgifter om frånvaro ska lämnas av den som är skyldig att lämna en arbetsgivardeklaration

Det kan antas att det endast är i ett fåtal fall som det förekommer att personer som inte är anställda har avstått från att utföra förvärvsarbete av skäl som kan ge rätt till tillfällig föräldrapenning eller föräldrapenning och för vilka det ändå, dvs. trots att de inte är anställda, ska lämnas uppgifter i en arbetsgivardeklaration. Det kan dock inte uteslutas att det skulle kunna aktualiseras t.ex. för vissa uppdragstagare. Regeringen anser därför att skyldigheten att lämna uppgifter om frånvaro inte bör begränsas till arbetsgivare utan bör gälla för alla som omfattas av skyldigheten att lämna arbetsgivardeklarationer. Det innebär också att deklaratens arbetsrättsliga status i sig inte blir relevant för om uppgifter om frånvaro ska lämnas, eftersom vem som är arbetsgivare i arbetsrättslig mening kommer att sakna betydelse i sammanhanget. Avgörande blir i stället om ersättningen till en betalningsmottagare ska redovisas i en arbetsgivardeklaration.

Regeringen föreslår därför att skyldigheten att lämna uppgifter om frånvaro ska gälla för alla som omfattas av skyldigheten att lämna arbetsgivardeklaration. I praktiken kommer det dock framför allt att vara en skyldighet för arbetsgivare i förhållande till anställda.

De som är skyldig att lämna en förenklad arbetsgivardeklaration bör inte omfattas

En förenklad arbetsgivardeklaration får lämnas i stället för en arbetsgivardeklaration av en fysisk person eller ett dödsbo som har betalat ut ersättning för arbete till en annan fysisk person, om ersättningen inte utgör utgift i en näringsverksamhet som utbetalaren bedriver (26 kap. 4 § första stycket SFL). Det kan visserligen hända att betalningsmottagaren i ett sådant avtalsförhållande är frånvarande från arbetet av skäl som kan ge rätt till tillfällig föräldrapenning. Det finns dock inte anledning att anta att felaktiga utbetalningar förekommer i annat än ringa utsträckning. En skyldighet att redovisa uppgifter om frånvaro i en förenklad arbetsgivardeklaration kan därför inte bedömas vara en effektiv åtgärd för att motverka felaktiga utbetalningar. Den utökade administrativa bördan som skulle bli följden av en sådan skyldighet kan dessutom ifrågasättas med hänsyn till att deklARATIONSSKYLDIGHETEN gäller för fysiska personer och dödsbon. Regeringen anser därför att det inte bör införas en skyldighet att redovisa uppgifter om frånvaro för den som är skyldig att lämna en förenklad arbetsgivardeklaration.

Lagförslag

Förslaget medför införandet av 2 § första stycket i den nya lagen om uppgiftsskyldighet i fråga om frånvaro på grund av vård av barn.

5.2.2 Uppgifterna ska lämnas för betalningsmottagare

Regeringens förslag: Uppgifter om frånvaro av skäl som kan ge rätt till tillfällig föräldrapenning eller föräldrapenning ska lämnas för anställda och andra enskilda som är betalningsmottagare.

Utredningens förslag överensstämmer med regeringens.

Remissinstanserna: Ingen remissinstans yttrar sig särskilt i denna del.

Skälen för regeringens förslag

Frånvarouppgifter bör åtminstone lämnas för samma krets som individuppgifter lämnas för

Arbetsgivardeklarationen ska bl.a. innehålla uppgifter för varje betalningsmottagare, dvs. uppgifter på individnivå (26 kap. 19 a–19 c §§ SFL). I vilka fall uppgifter för en viss betalningsmottagare ska lämnas i en arbetsgivardeklaration ska läsas mot bakgrund av övriga bestämmelser om skatteavdrag och arbetsgivardeklarationen. För den som får ersättning som utbetalaren är skyldig att göra skatteavdrag eller betala arbetsgivaravgifter för ska det lämnas uppgifter på individnivå i arbetsgivardeklarationen.

För att uppgifter om frånvaro ska leda till en effektiv kontroll är det nödvändigt att den krets av personer som uppgifter ska lämnas för i samband med arbetsgivardeklarationen inte är mindre än vad som gäller enligt skatteförmyndarens bestämmelser om uppgifter på individnivå. Att uppgifter om frånvaro lämnas för samma personkrets som individuppgifterna i arbetsgivardeklarationer minskar också den administrativa bördan för den som ska lämna uppgifterna. Hade kretsen för vilka frånvarouppgifterna ska lämnas varit mindre hade uppgiftslämnaren för varje betalningsmottagare behövt ta ställning till om frånvarouppgifter ska lämnas för denne eller inte. Om frånvarouppgifter ska lämnas för varje betalningsmottagare behöver uppgiftslämnaren inte göra några sådana bedömningar på individnivå. Uppgifterna om frånvaro bör därför lämnas för varje betalningsmottagare.

Den som är frånvarande är inte alltid betalningsmottagare

Det kan förekomma att en anställds frånvaro från arbetet av skäl som kan ge rätt till tillfällig föräldrapenning har haft en sådan omfattning att arbetsgivaren för en viss månad gör ett så stort löneavdrag att någon ersättning inte betalas ut alls. Ett sådant fullständigt löneavdrag skulle också kunna bero på en kombination av frånvaro av skäl som kan ge rätt till tillfällig föräldrapenning och frånvaro av andra skäl. När det gäller föräldrapenning är det vanligt att en ersättningsperiod sträcker sig över en längre tid. Det är därför sannolikt vanligt att föräldrar har en så omfattande frånvaro från arbetet av skäl som kan ge rätt till föräldrapenning att den leder till fullständigt löneavdrag under en eller flera månader.

Om ersättning inte alls betalas ut en månad är den anställde inte betalningsmottagare för den aktuella månaden, vilket medför att det saknas skyldighet för arbetsgivaren att redovisa uppgifter om personen i arbetsgivardeklarationen enligt bestämmelserna i skatteförfarandelagen.

Det finns inte skäl att utvidga kretsen till andra än betalningsmottagare

Regeringen bedömer att en skyldighet att redovisa frånvarouppgifter i dessa situationer skulle ha en begränsad betydelse för att motverka felaktiga utbetalningar som beror på arbete trots förmån. En anledning till detta är att ansökningar om tillfällig föräldrapenning i regel avser kortare tidsperioder och det bör därför vara ovanligt att föräldrar har en så omfattande frånvaro från arbetet på grund av skäl som kan ge rätt till tillfällig föräldrapenning att den leder till fullständiga löneavdrag. För långvariga ersättningsperioder i fråga om tillfällig föräldrapenning gäller dessutom redan i dag vissa särskilda villkor för rätt till ersättning, t.ex. behöver ett intyg från läkare eller någon annan sakkunnig ges in från och med den åttonde dagen i ett barns vårdperiod. Detta kan generellt sett antas medföra en minskad risk för felaktiga utbetalningar i dessa fall. Det finns därmed enligt regeringens bedömning inte behov av att utvidga personkretsen för vilka uppgifter om frånvaro av skäl som kan ge rätt till tillfällig föräldrapenning ska lämnas.

När det gäller föräldrapenning skulle en skyldighet för arbetsgivaren att ändå redovisa uppgifter om frånvaro för anställda som inte är betalningsmottagare kunna ha en större betydelse ur kontrollsynpunkt eftersom dessa situationer sannolikt är vanligare när det gäller denna förmån. Lämpligheten i att utvidga arbetsgivarnas ansvar i fråga om arbetsgivardeklarationen inte endast vad gäller de uppgifter som ska lämnas utan också för vilka personer uppgifterna ska lämnas kan dock ifrågasättas ur ett principiellt perspektiv. Att genom arbetsgivardeklarationen samla in uppgifter om personer för vilka det ur ett beskattningsperspektiv inte alls behövs några uppgifter framstår som tveksamt utifrån deklarationens primära funktion som en del i skatteförfarandet. Dessutom blir regelverket inte enhetligt, vilket komplicerar uppgiftslämnandet för dem som ska lämna en arbetsgivardeklaration. Det är viktigt att regleringen om frånvarouppgifter i samband med arbetsgivardeklarationen är enkel att tillämpa för arbetsgivare och andra deklarationsskyldiga. Kretsen personer för vilka frånvarouppgifter ska lämnas bör därför vara densamma oavsett om frånvaron beror på skäl som kan ge rätt till tillfällig föräldrapenning eller föräldrapenning.

Utan tillgång till frånvarouppgifter i samband med arbetsgivardeklarationen i nu aktuella situationer är det visserligen inte möjligt för Försäkringskassan att automatiserat stämna av enskilda dagar som en ersättningsansökan avser mot uppgifter från arbetsgivaren. Från och med den 1 juli 2024 har dock Försäkringskassan tillgång till de uppgifter som ska lämnas per betalningsmottagare i arbetsgivardeklarationen i ärenden om tillfällig föräldrapenning och föräldrapenning. En jämförelse mellan uppgifter för flera redovisningsperioder kan indikera om den enskilde som ansökt om tillfällig föräldrapenning eller föräldrapenning har avstått från förvärvsarbete i den omfattning som anges i ansökan. Uppgifterna är inte lika träffsäkra som kontrollinstrument som uppgifter om frånvaro. För just

frågan om den enskilde har haft en omfattande frånvaro eller inte kan de dock ge ett gott underlag.

Mot denna bakgrund anser regeringen att det inte bör införas en skyldighet att lämna frånvarouppgifter i samband med arbetsgivardeklarationen för andra enskilda än de som är betalningsmottagare.

Lagförslag

Förslaget medför en bestämmelse i 2 § första stycket i den nya lagen om uppgiftsskyldighet i fråga om frånvaro på grund av vård av barn.

5.2.3 Undantag för ersättning som är underlag för statlig ålderspensionsavgift

Regeringens förslag: Skyldigheten att lämna uppgifter om frånvaro ska inte gälla om den ersättning som har redovisats för betalningsmottagaren är sådan ersättning som är underlag för statlig ålderspensionsavgift.

Utredningens förslag överensstämmer med regeringens.

Remissinstanserna: Ingen remissinstans yttrar sig särskilt i denna del.

Skälen för regeringens förslag: Det finns inte någon anledning att frånvarouppgifter ska lämnas för en betalningsmottagare för vilken den deklarationsskyldige redovisar ersättning som är underlag för statlig ålderspensionsavgift. Det handlar i dessa fall om enskilda som är betalningsmottagare i förhållande till framför allt vissa myndigheter för ersättning från välfärdssystemen. Exempelvis utgör sjukpenning och föräldrapenningsförmåner från Försäkringskassan underlag för statlig ålderspensionsavgift enligt 2 § lagen (1998:676) om statlig ålderspensionsavgift. Att sådana ersättningar ska redovisas per betalningsmottagare i arbetsgivardeklarationen framgår av 26 kap. 19 a § första stycket 5 SFL.

Ersättning som är underlag för statlig ålderspensionsavgift utges inte för arbete i den meningen att det är fråga om ersättning för anställning eller uppdrag. I stället utbetalas sådan ersättning till betalningsmottagaren efter ansökan, om han eller hon har rätt till ersättning. Det kan därmed i princip inte förekomma att ersättningen påverkas av frånvaro från arbete hos utbetalaren på så sätt att det i den meningen handlar om frånvaro som kan ge rätt till tillfällig föräldrapenning eller föräldrapenning. Detta medför att det saknas skäl för att införa en skyldighet för utbetalare av ersättning som är underlag för statlig ålderspensionsavgift att i samband med arbetsgivardeklarationen uppgive per betalningsmottagare om ersättningen har påverkats av frånvaro som kan ge rätt till tillfällig föräldrapenning eller föräldrapenning. Regelmässigt skulle nämligen då redovisas att ersättningen inte har påverkats av sådan frånvaro. När det gäller just ersättning i form av tillfällig föräldrapenning ligger det dock i sakens natur att den ersättningen har påverkats av frånvaro av skäl som kan ge rätt till tillfällig föräldrapenning, eftersom det är en av förutsättningarna för att ersättning ska utges. Att Försäkringskassan för betalningsmottagare av enbart tillfällig föräldrapenning skulle ha en skyldighet att uppgive detta

motverkar dock inte felaktiga utbetalningar – tvärtom skulle en sådan skyldighet vara meningslös.

En annan sak är att oriktiga uppgifter av den enskilde kan leda till dubbla ersättningar felaktigt utges för samma tid, t.ex. både arbetslöshetsersättning och tillfällig föräldrapenning. Det är dock inte ett skäl för att frånvarouppgifter ska lämnas i samband med arbetsgivardeklarationen. Problematik med dubbla ersättningar av nu angivet slag motverkas enligt regeringens mening bättre genom utökade uppgiftsskyldigheter berörda myndigheter emellan. Verksamheten vid den nyligen inrättade Utbetalningsmyndigheten bedöms också få en påverkan på förekomsten av dubbla ersättningar.

Regeringen föreslår därför att skyldigheten att lämna uppgifter om frånvaro av skäl som kan ge rätt till tillfällig föräldrapenning eller föräldrapenning inte ska omfatta situationer där den redovisade ersättningen är sådan som är underlag för statlig ålderspensionsavgift.

Lagförslag

Förslaget medför införandet av 2 § andra stycket i den nya lagen om uppgiftsskyldighet i fråga om frånvaro på grund av vård av barn.

5.2.4 Uppgifterna ska lämnas i samband med redovisning av den ersättning som påverkas av frånvaron

Regeringens förslag: Uppgifter om frånvaro ska lämnas i samband med redovisning av den ersättning som påverkas av frånvaron.

Utredningens förslag överensstämmer med regeringens.

Remissinstanserna: *Inspektionen för socialförsäkringen* konstaterar att det inte uppställs något krav på att den försäkrade ska ha gjort någon inkomstförlust under den tid han eller hon avstått från förvärsarbete för vård av barn. *Srf konsulterna* framför att arbetsgivardeklarationen bör kompletteras med uppgift om vilken avvikelseperiod lönen omfattar. Övriga remissinstanser yttrar sig inte särskilt i denna del.

Skälen för regeringens förslag

Generellt sett ökar frånvarouppgifternas värde för kontroll ju tidigare Försäkringskassan kan få tillgång till dem. Det är alltså önskvärt att uppgifterna lämnas så tidigt som möjligt. Hänsyn måste dock tas till när uppgifter om anställdas frånvaro normalt finns registrerade i lönesystemet och när det utifrån arbetsgivares nuvarande frånvarohantering är mest lämpligt att uppgifterna lämnas.

Frånvarohantering i lönesystemen

För anställda med månadslön betalas lönen normalt sett ut under intjänandemånaden, dvs. lönen för arbete under en viss månad betalas ut under samma månad. Det innebär att lönen delvis är en förskottsbetalning. Anställda med timlön får däremot normalt sin lön utbetald under månaden

efter intjänandemånaden, dvs. lönen för arbete som utförts i januari betalas ut i februari.

Inom lönehanteringen använder man avvikelseperiod för tid då en anställd har avvikelser från sitt ordinarie schema, t.ex. på grund av frånvaro för vård av barn. Både för den som har timlön och för den som har månadslön påverkar frånvaron ofta löneutbetalningen först månaden efter att den har inträffat. Avvikelseperioden baseras alltså i regel på föregående månad. Detta är en naturlig följd av att timlön som regel betalas ut månaden efter intjänandemånaden. När det gäller månadslön beror förfarandet på att lönen som regel beräknas utifrån uppgifter som förts in i lönesystemet fram till och med en viss brytdag då en lönekorning görs. Frånvaro som infallit efter brytdagen påverkar i stället lönen för nästa månad. Om en anställd är frånvarande under t.ex. januari påverkar det vanligen den löneutbetalning som görs i februari. Den månad där frånvaron inträffade, dvs. januari, benämns som avvikelseperiod.

Tidpunkten för inlämnade av arbetsgivardeklaration

En arbetsgivardeklaration ska normalt ha kommit in till Skatteverket senaste den 12 eller, för företag vars omsättning överstiger 40 miljoner kronor, senast den 26 i månaden efter den månad som utgör redovisningsperiod (se 26 kap. SFL). Arbetsgivaravgifter och skatteavdrag ska redovisas i arbetsgivardeklarationen för den månad (redovisningsperiod) under vilken ersättning betalas ut. För beskattningen saknar det betydelse om den ersättning som utbetalats en viss månad avser arbete under den månaden, någon tidigare månad eller om det inte alls går att fastställa en viss intjänandeperiod för ersättningen.

Utbetalningen av ersättningen bör avgöra när uppgiften ska lämnas

Arbetsgivare har vid deklarationstidpunkten för en viss redovisningsperiod generellt sett kännedom om frånvaro som inträffat under den månaden. Det medför att det kan förefalla naturligt att frånvaro för en viss dag också ska redovisas i samband med just deklarationen för den redovisningsperiod då frånvaron inträffade.

Ett krav på att en uppgift om frånvaro ska lämnas i samband med arbetsgivardeklarationen för den månad då den inträffat skulle innebära t.ex. att frånvaro i januari ska redovisas i den deklaration som arbetsgivaren lämnar in i februari. Samma frånvaro skulle då i de flesta fall behöva hanteras av en arbetsgivare i arbetsgivardeklarationer för två olika månader, eftersom den ersättning som påverkas av frånvaron ska redovisas i den deklaration som arbetsgivaren lämnar in i mars. En sådan hantering komplicerar frånvarohanteringen för arbetsgivare och bör därför enligt regeringens mening undvikas. Om frånvaron i sin helhet, dvs. både frånvaron i sig och den lönekorrigering den medför, i stället kan hanteras i ett sammanhang uppnås en större överensstämmelse med arbetsgivarnas nuvarande hantering av frånvaro. Regeringen anser därför att en uppgift om frånvaro för en viss dag ska lämnas i samband med arbetsgivardeklarationen för den redovisningsperiod i vilken arbetsgivaravgifter och skatteavdrag avseende den ersättning som påverkats av frånvaron ska redovisas.

Följden blir därmed t.ex. att en frånvarodag i januari, om den påverkar den lön som betalas ut i februari, ska redovisas i samband med arbetsgivardeklarationen för redovisningsperioden februari, dvs. den deklARATION som lämnas i mars. En uppgift om frånvaro som har inträffat i januari skulle därför normalt kunna vara tillgänglig för Försäkringskassan i mars.

Som *Inspektionen för socialförsäkringen* konstaterar finns det när det gäller tillfällig föräldrapenning inte något krav på att den försäkrade ska ha gjort någon inkomstförlust under den tid han eller hon avstått från förvärvsarbete för vård av barn (se 13 kap. 2 § SFB och RÅ 2009 ref. 25). Det kan alltså uppkomma situationer där en anställd varit frånvarande från arbetet men där dennes lön inte påverkats av denna frånvaro. Enligt förslaget skulle det i en sådan situation inte finnas en skyldighet att redovisa frånvaron i samband med arbetsgivardeklarationen, eftersom den redovisade ersättningen inte har påverkats av frånvaron, samtidigt som den enskilde ändå skulle ha rätt till tillfällig föräldrapenning. Regeringen konstaterar att det sannolikt är ovanligt att en anställd inte får något löneavdrag vid ledighet från arbetet. Enligt regeringen kommer förslaget därför ha stor träffsäkerhet vad gäller felaktiga utbetalningar även om förslaget utgår från att den enskildes ersättning påverkas av frånvaron. Regeringen konstaterar också att den föreslagna utformningen är den mest lämpliga med hänsyn till den administrativa bördan för arbetsgivarna.

Det kommer alltså i regel vara en viss fördröjning från det att frånvaron äger rum till dess Försäkringskassan får tillgång till uppgifter om frånvaro. Som *Srf konsulterna* framför skulle en uppgift om vilken avvikelseperiod ersättningen avser kunna underlätta för Försäkringskassan att göra kontroller i rätt läge på så sätt att myndigheten inte riskerar att göra kontroller i ett för tidigt skede. Regeringen anser dock inte att det finns skäl att införa ett krav på att arbetsgivaren även ska lämna uppgift om avvikelseperiod. Regelverkets konstruktion och vilka följder detta får för när Försäkringskassan får tillgång till uppgifter kommer att vara väl känd för Försäkringskassan och får beaktas av myndigheten i handläggningen.

Lagförslag

Förslaget medför en bestämmelse i 2 § första stycket i den nya lagen om uppgiftsskyldighet i fråga om frånvaro på grund av vård av barn.

5.2.5 Datum för frånvaron och frånvarons omfattning ska redovisas

Regeringens förslag: Uppgiftslämnaren ska redovisa vilket eller vilka datum som frånvaron inföll och för varje datum ange frånvarons omfattning i förhållande till den tid som arbete annars skulle ha utförts.

Utredningens förslag överensstämmer delvis med regeringens. Utredningen föreslår att uppgiftslämnaren ska redovisa vilket eller vilka datum som frånvaron inföll och för varje sådant datum ange om frånvaron avsåg hela eller en del av den tid som arbete annars skulle ha utförts.

Remissinstanserna: *Försäkringskassan* anser att när det gäller frånvaro som kan ge rätt till tillfällig föräldrapenning bör även antalet frånvaro-

timmar anges vid frånvaro under del av dag. *Srf konsulterna* framför att förslaget att uppgift ska lämnas om frånvaron avser hel eller del av dag inte stöds av lönesystemen och föreslår att rapporteringen ska spegla den registrering som görs i lönesystemen. Övriga remissinstanser yttrar sig inte särskilt i denna del.

Skälen för regeringens förslag

Utgångspunkter för bedömningen av detaljnivån

Information om en persons frånvaro från arbetet kan ges på olika detaljnivåer. Ju mer detaljerad uppgiften är, desto bättre underlag utgör den för kontroll. Behovet av detaljerade uppgifter måste dock vägas mot vad uppgiftskravet innebär för arbetsgivarens administrativa börda samt skyddet för den enskildes personliga integritet. Uppgiftsinsamlingen får inte vara för omfattande i förhållande till ändamålet med insamlingen, dvs. fler uppgifter än vad som behövs ska inte samlas in. Den administrativa bördan för arbetsgivarna bör så långt som möjligt också minimeras. Detaljnivån på uppgiften måste därför vara väl avvägd.

Uppgift om datum och omfattning ger ett bra underlag för kontroll

Utredningen föreslår att uppgiftslämnaren ska redovisa vilket eller vilka datum som frånvaron inföll och för varje sådant datum ange om frånvaron avsåg hela eller en del av den tid som arbete annars skulle ha utförts.

Uppgift om vilket eller vilka datum som frånvaro inföll samt om frånvaron har avsett hela eller en del av den tid som arbete annars skulle ha utförts, bedöms vara tillräckligt för att upptäcka en stor andel av de fel som beror på arbete trots förmån. Mer detaljerade uppgifter om frånvarons omfattning i förhållande till den normala arbetstiden skulle dock förbättra möjligheterna att upptäcka och förhindra felaktiga utbetalningar.

Tillfällig föräldrapenning lämnas enligt ett antal förmånsnivåer, från hel tillfällig föräldrapenning för dag när en förälder helt avstått från förvärsarbete ned till en åttondels tillfällig föräldrapenning för dag när en förälder förvärsarbetat högst sju åttondelar av den tid han eller hon annars skulle ha arbetat. Däremellan kan tillfällig föräldrapenning lämnas med tre fjärdedelar, halv eller en fjärdedels tillfällig föräldrapenning (13 kap. 5 § SFB). Föräldrapenning lämnas enligt samma förmånsnivåer (12 kap. 9 § SFB). Vård av barn under en del av dagen kan alltså vara 75, 50, 25 eller 12,5 procent och i ansökan ska den enskilde ange i vilken omfattning han eller hon ansöker om ersättning. Som *Försäkringskassan* framför innebär en sådan detaljnivå på uppgifterna som utredningen föreslår att *Försäkringskassan* inte direkt kan stämma av frånvarouppgifterna mot de uppgifter om frånvarons omfattning som den enskilde lämnar i sin ansökan om ersättning i de fall det är fråga om frånvaro under del av dagen. För att kunna stämma av även omfattning på frånvaron i de fall det varit fråga om frånvaro för del av dag skulle *Försäkringskassan* behöva begära in kompletterande uppgifter från arbetsgivaren. För att uppgifterna om frånvaro ska kunna användas på ett så effektivt sätt som möjligt finns det därför skäl för att uppgiftslämnandet ska ske på en mer detaljerad nivå än vad utredningen föreslår.

Uppgifterna som ska lämnas bör återspegla uppgifterna i lönesystemet

Uppgiftslämnandet bör utformas på så sätt att den administrativa bördan för arbetsgivarna minimeras så långt som möjligt. Som *Srf konsulterna* förespråkar bör därför de uppgifter arbetsgivarna ska lämna återspegla de uppgifter som redan behandlas i lönesystemen. En annan ordning hade nämligen inneburit att arbetsgivarna behöver bearbeta uppgifterna i lönesystemet innan uppgifterna kan rapporteras till Skatteverket.

Utredningen bedömer att den ytterligare administration som det skulle innebära för arbetsgivaren att för varje anställd behöva lämna detaljerade uppgifter om frånvarons omfattning samt om ordinarie arbetstid inte är motiverad utifrån behovet av uppgifterna för kontroll. Utredningens bedömning i denna del baseras på utgångspunkten att dessa uppgifter inte alltid är tillgängliga i lönesystemet.

Regeringen konstaterar att reglerna om karensavdrag baseras på att den anställda har en genomsnittlig veckoarbetstid (jfr 27 kap. 27 § SFB och 6 § lagen [1991:1047] om sjuklön). Detta innebär att denna uppgift redan i dag behöver hanteras av arbetsgivarna, vilket även bekräftas av *Srf konsulterna*. Arbetsgivarna behöver även hantera omfattningen av olika typer av frånvaro i lönesystemet för att säkerställa att korrekt lön betalas ut och för att vid behov kunna besvara förfrågningar från t.ex. Försäkringskassan.

Mot bakgrund av att uppgifter om frånvarons omfattning skulle leda till att uppgifterna kan användas på ett mer effektivt sätt och då uppgifter om frånvarons omfattning hanteras i lönesystemen anser regeringen att uppgiftsskyldigheten bör utformas på så sätt att även omfattningen av frånvaron ska anges.

Regeringen föreslår därför att arbetsgivaren ska redovisa vilket eller vilka datum som frånvaron inföll och för varje sådant datum ange frånvarons omfattning.

Lagförslag

Förslaget medför införandet av 3 § i den nya lagen om uppgiftsskyldighet i fråga om frånvaro på grund av vård av barn.

5.2.6 Informationsskyldighet

Regeringens förslag: Den som i samband med en arbetsgivardeklaration har lämnat uppgift om huruvida en betalningsmottagares ersättning har eller inte har påverkats av frånvaro av skäl som kan ge rätt till tillfällig föräldrapenning eller föräldrapenning, ska informera den som uppgifterna avser om de uppgifter som lämnats om denne i samband med deklarationen. Informationen ska lämnas senast den dag då arbetsgivardeklarationen har kommit in till Skatteverket.

Utredningens förslag överensstämmer med regeringens.

Remissinstanserna: Ingen remissinstans yttrar sig särskilt i denna del. *Srf konsulterna* framför att arbetsgivare har behov av att ta del av anställdas samlade frånvarodagar.

Skälen för regeringens förslag

Den som har lämnat uppgifter om en viss betalningsmottagare i en arbetsgivardeklaration har en skyldighet att informera den som uppgifterna avser om de uppgifter om denne som lämnas i deklarationen (34 kap. 3 a § första stycket SFL). Informationen ska lämnas senast den dag då arbetsgivardeklarationen ska ha kommit in till Skatteverket. Enligt 34 kap. 3 a § andra stycket SFL ska vidare den som gör en ändring eller ett tillägg av uppgifter om en viss betalningsmottagare enligt 26 kap. 40 § SFL senast den dag då uppgifterna lämnas till Skatteverket informera den som uppgifterna avser om de uppgifter om denne som lämnas till Skatteverket. Reglerna har införts för att det har ansetts viktigt att deklarationsskyldiga (dvs. betalningsmottagarna), på samma sätt som gäller för kontrolluppgifter, får en möjlighet att rätta felaktiga uppgifter som har lämnats i en arbetsgivardeklaration (se prop. 2016/17:58 s. 93).

Regeringen anser att en betalningsmottagare av samma skäl har ett berättigat intresse av att få information om de uppgifter som arbetsgivaren har lämnat i samband med deklarationen när det gäller om den redovisade ersättningen har eller inte har påverkats av frånvaro som kan ge rätt till tillfällig föräldrapenning eller föräldrapenning. Om arbetsgivaren för en betalningsmottagare uppgett att den redovisade ersättningen har påverkats av sådan frånvaro, bör arbetsgivaren även informera om för vilket eller vilka datum och vilka uppgifter om frånvarons omfattning som arbetsgivaren har lämnat. Informationen bör, liksom när det gäller övriga uppgifter per betalningsmottagare, lämnas senast den dag då arbetsgivardeklarationen ska ha kommit in till Skatteverket.

Regeringen föreslår därför att den som i samband med arbetsgivardeklarationen har lämnat uppgift om en betalningsmottagare när det gäller om redovisad ersättning har eller inte har påverkats av frånvaro av skäl som kan ge rätt till tillfällig föräldrapenning eller föräldrapenning, ska ha en skyldighet att informera den som uppgifterna avser om de uppgifter som lämnats om denne i samband med deklarationen.

Informationsskyldigheten kan t.ex. fullgöras genom att det framgår av lönespecifikationen vilka uppgifter som lämnas till Skatteverket.

Möjlighet för enskilda att ta del av redovisade frånvarouppgifter

Utöver att enskilda informeras av sina arbetsgivare om vilka uppgifter om frånvaro som lämnats i samband med arbetsgivardeklarationen är det enligt regeringen betydelsefullt att enskilda enkelt och på eget initiativ kan kontrollera vilka frånvarouppgifter som lämnats om dem i samband med arbetsgivardeklarationen. Den enskilde kan på detta sätt få en samlad bild vilka uppgifter som lämnats, t.ex. i de fall den enskilde har flera olika arbetsgivare. Även arbetsgivare kan ha behov av att kontrollera vilka uppgifter som denne har lämnat. När det gäller frånvarouppgifter som lämnas i samband med arbetsgivardeklarationer är det Försäkringskassan som kan komma i fråga som informerande myndighet, eftersom uppgifterna kommer att gallras hos Skatteverket efter att de överlämnats till Försäkringskassan. Det är i första hand Försäkringskassan som får ta ställning till hur enskilda och arbetsgivare ska kunna ta del av frånvarouppgifterna.

Det saknas beredningsunderlag för att inom ramen för detta lagstiftningsprojekt ta ställning till om en arbetsgivare, som *Srf konsulterna* förespråkar, också ska få möjlighet att hos Försäkringskassan ta del av uppgifter om frånvaro som lämnats av andra arbetsgivare. Det finns dock inget som hindrar att den enskilde själv informerar sin arbetsgivare om antalet inrapporterade frånvarodagar, t.ex. genom att lämna över ett utdrag från Försäkringskassan.

Lagförslag

Förslaget medför införandet av 4 § i den nya lagen om uppgiftsskyldighet i fråga om frånvaro på grund av vård av barn.

5.2.7 Skatteverkets överföring av uppgifterna till Försäkringskassan

Regeringens förslag: Skatteverket ska lämna ut uppgifter om frånvaro från beskattningsdatabasen till Försäkringskassan.

Regeringens bedömning: Uppgifter om frånvaro som lämnas i samband med arbetsgivardeklarationen bör lämnas ut av Skatteverket till Försäkringskassan löpande utan begäran från Försäkringskassan.

Utredningens förslag och bedömning överensstämmer i sak med regeringens. Utredningens förslag har en annan författningsteknisk utformning.

Remissinstanserna: Ingen remissinstans yttrar sig särskilt i denna del.

Skälen för regeringens förslag och bedömning

Överföringen bör ske löpande utan föregående begäran

Behovet av tillgång till uppgifterna om frånvaro finns inom Försäkringskassans verksamhet. Skatteverkets roll är i princip endast att ombesörja insamlingen av uppgifterna för Försäkringskassans räkning. Mot den bakgrunden anser regeringen att samtliga uppgifter om frånvaro bör lämnas ut till Försäkringskassan i princip omgående efter att de samlats in utan att detta föregås av någon begäran från Försäkringskassan för enskilda personer. Ett löpande utlämnande av samtliga uppgifter från Skatteverket till Försäkringskassan möjliggör en automatiserad jämförelse mellan uppgifter i ansökningar från enskilda om föräldrapenning eller tillfällig föräldrapenning och uppgifter från deras arbetsgivare. Det ger också goda förutsättningar för löpande användning av uppgifterna inom riskanalyser och systematiska kontroller, dvs. inte enbart för avstämning i enskilda ärenden.

En fullständig och löpande överföring av uppgifterna från Skatteverket till Försäkringskassan utan begäran har vidare den fördelen att uppgifterna kan gallras hos Skatteverket efter att de vidareförmedlats. De kommer därmed i praktiken att förvaras hos endast den myndighet inom vars verksamhet de behövs, dvs. Försäkringskassan, fränsett under tidsperioden mellan deklarationstidpunkten och tidpunkten för när uppgifterna överförs från Skatteverket till Försäkringskassan.

En sekretessbrytande bestämmelse behövs för att möjliggöra för Skatteverket att lämna uppgifterna till Försäkringskassan

I och med att uppgifterna kommer att lämnas till Skatteverket i samband med arbetsgivardeklarationen kommer uppgifterna att hanteras i beskattningsdatabasen, och därmed omfattas av den s.k. databas-sekretessen hos Skatteverket (se avsnitt 7), vilket innebär absolut sekretess. Sekretessen gäller även mellan myndigheter (8 kap. 1 § offentlighets- och sekretesslagen [2009:400], förkortad OSL). Ett utlämnande av uppgifterna från Skatteverket till Försäkringskassan kräver därför att sekretessen bryts.

Det kommer vara fråga om ett rutinmässigt och omfattande utlämnande av sekretessbelagda uppgifter. Regeringen bedömer därför att det inte är lämpligt att utlämnandet sker med stöd av den s.k. generalklausulen i 10 kap. 27 § OSL.

Av 10 kap. 28 § OSL följer att sekretess inte hindrar att uppgift lämnas till en annan myndighet, om uppgiftsskyldighet följer av lag eller förordning. Befintliga uppgiftsskyldigheter för Skatteverket gentemot Försäkringskassan bedöms av regeringen inte vara tillräckliga för att säkerställa den informationsöverföring som förslaget ger upphov till. Skatteverkets uppgiftsskyldighet enligt 110 kap. 31 § SFB förutsätter att Försäkringskassan begär ut uppgiften och att begäran avser en namngiven person. Samtliga frånvarouppgifter som lämnas i samband med arbetsgivardeklarationen kan alltså inte rutinmässigt överlämnas till Försäkringskassan med stöd av 110 kap. 31 § SFB. Uppgiftsskyldigheten i 7 § förordningen (2001:588) om behandling av uppgifter i Skatteverkets beskattningsverksamhet är inte heller tillämplig eftersom den tar sikte på uppgifter per betalningsmottagare i arbetsgivardeklarationen. Frånvarouppgifterna ska lämnas i samband med arbetsgivardeklarationen och omfattas därmed inte av bestämmelsens tillämpningsområde.

Den föreslagna regleringen behöver därför kompletteras med en sekretessbrytande uppgiftsskyldighet för Skatteverket. Det finns då ett uttryckligt författningsstöd för ett rutinmässigt utlämnande av uppgifterna. Det finns då också tydligt angivet vilka uppgifter som ska lämnas ut, vilket endast bör vara de uppgifter som Försäkringskassan behöver för att kunna använda uppgifterna om frånvaro i sin verksamhet. I bestämmelsen bör därför anges att Skatteverket till Försäkringskassan ska lämna över de uppgifter om frånvaro som lämnas i samband med arbetsgivardeklarationen, identifikationsuppgifter för den uppgiftsskyldige och betalningsmottagaren samt uppgift om den redovisningsperiod som deklarationen avser.

Lagförslag

Förslaget medför införandet av 5 § i den nya lagen om uppgiftsskyldighet i fråga om frånvaro på grund av vård av barn.

5.2.8 En skyldighet att ändra eller lägga till uppgifter bör inte införas

Regeringens bedömning: Det bör inte införas en skyldighet för uppgiftslämnaren att ändra en felaktig uppgift om frånvaro för en viss betalningsmottagare som har lämnats i samband med en arbetsgivardeklaration. Det bör inte heller införas en skyldighet att genom tillägg lämna en uppgift som saknas.

Utredningens bedömning överensstämmer med regeringens.

Remissinstanserna: *Försäkringskassan* anser att arbetsgivare bör ha en skyldighet att vid behov rätta lämnade frånvarouppgifter. Även *Srf konsulterna* framför att det bör finnas en möjlighet att genomföra rättelse. Övriga remissinstanser yttrar sig inte särskilt i denna del.

Skälen för regeringens bedömning: I skatteförfarandelagen finns bestämmelser om ändring eller tillägg av uppgifter avseende en viss betalningsmottagare som har lämnats i en arbetsgivardeklaration (26 kap. 40 och 41 §§ SFL). Eftersom uppgifter om frånvaro ska lämnas i samband med arbetsgivardeklarationen, inte i arbetsgivardeklarationen, kommer skatteförfarandelagens bestämmelser inte att vara tillämpliga. Frågan är därför om det, som *Försäkringskassan* och *Srf konsulterna* anser, bör införas en skyldighet för arbetsgivare att korrigera lämnade uppgifter om frånvaro.

Att införa ett separat system för att hantera ändringar och tillägg hade inneburit en ökad administration, oavsett om det är Skatteverket eller Försäkringskassan som ska hantera systemet. Samtidigt kan det antas att det är förhållandevis få uppgifter som skulle komma att ändras eller läggas till. Detta eftersom det inte finns anledning att tro att rättelser av frånvarouppgifter skulle göras i högre grad än vad som görs för de uppgifter per betalningsmottagare som i övrigt lämnas i arbetsgivardeklarationen. Under 2022 var det cirka en procent av uppgifterna per betalningsmottagare som ändrades efter det att arbetsgivardeklarationen lämnats in.

Eftersom det inte är Skatteverket som har behov av uppgifterna för sin verksamhet bör Skatteverkets administration kopplad till uppgifterna vara så begränsad som möjligt. Regeringen konstaterar att hanteringen av ändringar eller tillägg av frånvarouppgifter skulle bli mer resurskrävande för Skatteverket än nuvarande hantering av ändring och tillägg av uppgifter som ska lämnas per betalningsmottagare i arbetsgivardeklarationen. Skatteverket ska lämna över samtliga uppgifter som lämnats i samband med arbetsgivardeklarationen till Försäkringskassan. Eftersom Skatteverket inte behöver frånvarouppgifterna för sin verksamhet föreslår regeringen att uppgifterna efter överlämningen gallras hos Skatteverket (se avsnitt 6.6). Detta medför att de uppgifter om frånvaro som har lämnats i samband med den ursprungliga deklarationen sannolikt inte finns kvar hos Skatteverket vid den tidpunkt en ändring eller tillägg av uppgifterna görs. Mot denna bakgrund anser regeringen att det inte är lämpligt att uppgiftslämnare ska lämna eventuella rättelser eller tillägg till Skatteverket.

En skyldighet för uppgiftslämnaren att i stället göra ändringar och tillägg av tidigare lämnade frånvarouppgifter till Försäkringskassan skulle innebära att det hos Försäkringskassan behöver byggas upp ett särskilt

system för hanteringen av inkomna rättelser av frånvarouppgifter. Som regeringen konstaterar ovan får det antas vara fråga om förhållandevis få uppgifter, varför det kan ifrågasättas om den ökade administrationssystemet hade inneburit är motiverad. Regeringen konstaterar också att det inom ramen för Försäkringskassans befintliga ärendehandläggning finns möjlighet att hantera de situationer där en lämnad uppgift behöver korrigeras. Försäkringskassans handläggning, i de fall en avvikelse mellan den sökandes och arbetsgivarens uppgifter har upptäckts, bör normalt inledas med en kommunikering med föräldern. Föräldern kan då t.ex. ge in ett intyg från arbetsgivaren. Om arbetsgivaren i ett sådant intyg lämnar andra uppgifter än de som tidigare har lämnats i samband med deklARATIONEN, får Försäkringskassan ta ställning till de "rättade" uppgifterna och värdera dessa på sedvanligt sätt.

Mot denna bakgrund bedömer regeringen att det i dagsläget inte är motiverat att införa en skyldighet för arbetsgivare att ändra eller göra tillägg till lämnade frånvarouppgifter.

För det fall arbetsgivaren får vetskap om att en frånvarouppgift som tidigare har lämnats för en betalningsmottagare i samband med arbetsgivardeklARATIONEN är felaktig, eller att en sådan uppgift felaktigt saknas, finns det i och för sig inte något som hindrar arbetsgivaren från att på eget initiativ informera om detta förhållande. Eftersom det inte kommer att finnas några uppgifter att rätta eller komplettera hos Skatteverket, bör arbetsgivaren i en sådan situation kontakta Försäkringskassan.

5.2.9 Uppgiftsskyldigheten bör inte förenas med någon sanktion

Regeringens bedömning: Skyldigheten för den som lämnar en arbetsgivardeklARATION att i samband med deklARATIONEN redovisa uppgifter om frånvaro per betalningsmottagare bör inte förenas med någon sanktion.

Utredningens bedömning överensstämmer med regeringens.

Remissinstanserna: *Försäkringskassan* anför att även om de flesta arbetsgivare kan förväntas lämna korrekta uppgifter finns det risk för fel och det saknas därför skäl att göra skillnad på inkomstuppgifter och frånvarouppgifter när det gäller sanktioner. Övriga remissinstanser yttrar sig inte särskilt i denna del.

Skälen för regeringens bedömning: För att syftet med förslaget ska uppnås är det viktigt att skyldigheten för arbetsgivare att redovisa frånvarouppgifter i samband med arbetsgivardeklARATIONEN får genomslag i praktiken och att de uppgifter som ska lämnas också faktiskt lämnas. Det är dessutom väsentligt att frånvarouppgifterna är korrekta, eftersom oriktiga uppgifter kan leda till att syftet förfelas eller till att korrekta ersättningsansökningar ifrågasätts i onödan. Det bör därför övervägas om uppgiftsskyldigheten bör förenas med en sanktion för den som inte lämnar uppgifter eller som lämnar oriktiga uppgifter.

Det finns enligt regeringen inte anledning att anta annat än att arbetsgivarna generellt sett kommer att redovisa korrekta uppgifter om frånvaro. De flesta arbetsgivarna använder sig av it-baserade lönesystem,

vilket innebär att uppgifterna som ska lämnas i och i samband med arbetsgivardeklarationen hämtas direkt från lönesystemet och överförs till Skatteverket, antingen genom datafiler eller via s.k. API. När en frånvarouppgift har förts in i lönesystemet kommer den alltså normalt sett att rapporteras till Skatteverket utan ytterligare manuell hantering.

Till detta kommer att en arbetsgivare som uppsåtligt eller av grov oaktsamhet lämnar en oriktig uppgift om frånvaro skulle kunna göra sig skyldig till bidragsbrott eller vårdslöst bidragsbrott. Vissa fall av oriktigt uppgiftslämnande skulle alltså kunna leda till straffrättsliga påföljder redan enligt nuvarande reglering. Enligt 2 § bidragsbrottslagen (2007:612) gäller att den som bl.a. lämnar oriktiga uppgifter och på så sätt orsakar fara för att en ekonomisk förmån eller ett ekonomiskt stöd felaktigt betalas ut, felaktigt tillgodoräknas, betalas ut med ett för högt belopp eller tillgodoräknas med ett för högt belopp döms för bidragsbrott till fängelse i högst två år eller, om brottet är ringa, till böter eller fängelse i högst sex månader. I 3 § bidragsbrottslagen finns bestämmelser om grovt bidragsbrott och i 4 § bestämmelser om vårdslöst bidragsbrott.

Bestämmelserna träffar inte endast agerande av förmåns- eller stöd-sökanden utan även fall där en annan person, exempelvis en arbetsgivare, medvetet lämnar en oriktig uppgift, som leder till fara för en felaktig utbetalning till någon annan.

Sammantaget anser regeringen att behovet av en särskild sanktion för att den föreslagna uppgiftsskyldigheten ska upprätthållas och korrekta uppgifter lämnas framstår som ringa. Uppgiftsskyldigheten bör därför inte förenas med någon sanktion.

6 Personuppgiftsbehandling och bevarande av uppgifter

6.1 Dataskyddsreglering

Den generella regleringen för personuppgiftsbehandling inom EU utgörs av Europaparlamentets och rådets förordning (EU) 2016/679 av den 27 april 2016 om skydd för fysiska personer med avseende på behandling av personuppgifter och om det fria flödet av sådana uppgifter och om upphävande av direktiv 95/46/EG (allmän dataskyddsförordning), nedan kallad EU:s dataskyddsförordning. Dataskyddsförordningen är i alla delar bindande och direkt tillämplig i samtliga EU:s medlemsländer. Lagen (2018:218) med kompletterande bestämmelser till EU:s dataskyddsförordning, nedan kallad dataskyddslagen, innehåller generella nationella kompletteringar till dataskyddsförordningen.

Vid behandling av personuppgifter i Skatteverkets beskattningsverksamhet gäller lagen (2001:181) om behandling av uppgifter i Skatteverkets beskattningsverksamhet som innehåller bestämmelser som kompletterar EU:s dataskyddsförordning och dataskyddslagen. Lagen kompletteras av förordningen (2001:588) om behandling av uppgifter i Skatteverkets beskattningsverksamhet.

Behandlingen av personuppgifter i verksamhet som avser tillfällig föräldrapenning och föräldrapenning hos Försäkringskassan regleras i 114 kap. socialförsäkringsbalken.

6.2 Förslaget innebär en utökad personuppgiftsbehandling hos Skatteverket och Försäkringskassan

6.2.1 Det är fråga om personuppgifter för en stor mängd personer

I lagrådsremissen föreslås en skyldighet för den som ska lämna en arbetsgivardeklaration att i samband med deklarationen redovisa uppgifter per betalningsmottagare om frånvaro av skäl som kan ge rätt till tillfällig föräldrapenning eller föräldrapenning. Förslaget innebär att arbetsgivare och andra utbetalare för varje betalningsmottagare för vilka ersättning ska redovisas i arbetsgivardeklarationen ska ange om utbetald ersättning har eller inte har påverkats av frånvaro av skäl som kan ge rätt till tillfällig föräldrapenning eller föräldrapenning. Det gäller dock inte ersättning som är underlag för statlig ålderspensionsavgift. Detta innebär att i princip alla anställda i Sverige kommer att omfattas av personuppgiftsbehandlingen. För betalningsmottagare där ersättningen har påverkats av sådan frånvaro kommer också uppgifter om vilket eller vilka datum som frånvaron inföll och om frånvarons omfattning att behandlas. Även denna behandling kommer att omfatta ett mycket stort antal personer, under 2023 betalades föräldrapenning ut till cirka 836 000 personer och tillfällig föräldrapenning till cirka 959 000 personer.

6.2.2 Vilken personuppgiftsbehandling som kommer att ske

Skatteverket kommer att samla in identifikationsuppgifter och frånvarouppgifter i samband med arbetsgivardeklarationerna. Uppgifterna kommer under en kortare period att lagras hos Skatteverket och kommer därefter överföras till Försäkringskassan. Identifikationsuppgifter behandlas redan i dag hos Skatteverket men myndigheten behandlar inte frånvarouppgifter. Förslaget innebär alltså att Skatteverket kommer att behandla en ny personuppgift för ett stort antal personer. Hos Försäkringskassan kommer uppgifterna att hämtas in, lagras och användas för kontroll och i ärendehandläggningen. Försäkringskassan behandlar redan i dag regelmässigt uppgifter om frånvaro från arbetet som har lämnats av enskilda i ansökningar om föräldrapenning och tillfällig föräldrapenning. Sådana uppgifter från de enskildas arbetsgivare behandlas också hos Försäkringskassan, dock endast i vissa ärenden. Förslaget innebär alltså att uppgifter om frånvaro från arbetsgivare kommer att behandlas i en betydligt större utsträckning hos Försäkringskassan.

6.2.3 Det kommer att finnas rättslig grund för behandlingen

En grundläggande förutsättning för att behandlingen av personuppgifter ska vara laglig är att den ryms inom någon av de rättsliga grunderna för behandling som finns i artikel 6.1 i EU:s dataskyddsförordning. Behandlingen av personuppgifter hos uppgiftslämnarna, dvs. framför allt arbetsgivare, bedöms ha rättslig grund på det sätt som krävs enligt artikel 6 i EU:s dataskyddsförordning. Den rättsliga grunden för behandlingen hos dessa aktörer är i första hand att den är nödvändig för att fullgöra en rättslig förpliktelse (dvs. att lämna uppgift om viss frånvaro) på det sätt som anges i artikel 6.1 c i EU:s dataskyddsförordning. När det gäller hanteringen av uppgifterna om frånvaro är den rättsliga grunden för personuppgiftsbehandlingen hos Skatteverket och Försäkringskassan i första hand att den är nödvändig för att utföra en uppgift av allmänt intresse eller som ett led i den personuppgiftsansvariges myndighetsutövning (artikel 6.1 e i EU:s dataskyddsförordning). Den aktuella grunden för behandlingen kommer att vara fastställd i den nationella rätten på det sätt som krävs enligt artikel 6.3 i EU:s dataskyddsförordning i den föreslagna lagen om uppgiftsskyldighet i fråga om frånvaro på grund av vård av barn samt i socialförsäkringsbalken.

6.2.4 Känsliga personuppgifter kommer att behandlas

Rätt till tillfällig föräldrapenning har en förälder som avstår från att utföra förvärvsarbete i samband med ett barns födelse eller behov av vård eller i samband med att ett barn har avlidit (13 kap. 2 § SFB). En uppgift om frånvaro av skäl som kan ge rätt till tillfällig föräldrapenning får därmed, indirekt, anses innehålla information om en persons hälsotillstånd. Uppgifter om hälsa utgör en känslig personuppgift (artikel 9.1 i EU:s dataskyddsförordning). Uppgifter om frånvaro av skäl som kan ge rätt till tillfällig föräldrapenning får därmed anses utgöra känsliga personuppgifter i dataskyddsförordningens mening. Uppgifterna får dock generellt anses vara av mindre känslig natur, eftersom de inte säger något konkret om den registrerades eller dennes barns hälsotillstånd. Någon närmare information om barnets identitet, såsom namn eller personnummer, ska inte heller lämnas av arbetsgivaren. Uppgiften kommer därför endast indirekt att kunna kopplas till barnet.

Rätten till föräldrapenning har inte samma koppling till en persons hälsotillstånd. Uppgifter om frånvaro av skäl som kan ge rätt till föräldrapenning bedöms därför inte utgöra en känslig personuppgift.

Behandlingen av uppgifterna om frånvaro bedöms vara nödvändig med hänsyn till ett viktigt allmänt intresse som står i proportion till det eftersträfvade syftet med behandlingen. Av följande avsnitt framgår att det i Försäkringskassans och Skatteverkets registerlagstiftningar finns stöd för myndigheterna att behandla känsliga personuppgifter. Det finns därmed också grund för Skatteverket och Försäkringskassan att behandla uppgifterna även i de fall de utgör känsliga personuppgifter (jfr artikel 9.2 g i EU:s dataskyddsförordningen).

6.3 Försäkringskassan kommer att ha stöd för personuppgiftsbehandlingen

Regeringens bedömning: Den befintliga reglering som finns på personuppgiftsområdet utgör tillräcklig reglering för den personuppgiftsbehandling som kan komma att ske vid Försäkringskassan med anledning av förslaget.

Utredningens bedömning: Det har inte ingått i utredningens uppdrag att analysera behovet av ändringar i Försäkringskassans personuppgiftsreglering. Utredningen konstaterar att regleringen behöver möjliggöra elektronisk överföring av uppgifter om frånvaro från Skatteverket och att Försäkringskassan kan använda uppgifterna på ett ändamålsenligt sätt. Utredningen förutsätter att en analys av behovet av författningsändringar görs under den fortsatta beredningen av förslaget.

Remissinstanserna: *Försäkringskassan* bedömer att det kommer att finnas rättsligt stöd för myndigheten att behandla samtliga frånvarouppgifter. Övriga remissinstanser yttrar sig inte särskilt i denna del.

Skälen för regeringens bedömning: Skatteverket kommer att överföra samtliga uppgifter om frånvaro som lämnas i samband med arbetsgivardeklarationen till Försäkringskassan. I de fall det finns ett pågående ärende om ersättning kommer uppgifterna att behandlas i ärendet. I många fall kommer Försäkringskassan redan ha hunnit fattat beslut om ersättning för den aktuella perioden och avslutat ärendet när uppgifterna kommer in till myndigheten. Försäkringskassan kommer därmed att behöva behandla uppgifterna både för att handlägga ärenden och för att genomföra kontroller utanför pågående ärenden. Det kan också förekomma situationer där den enskilde inte ansöker om ersättning och det därmed aldrig kommer inledas ett ärende hos myndigheten som berör frånvarouppgiften.

Försäkringskassan får behandla personuppgifter om det är nödvändigt för att bl.a. tillgodose behovet av det underlag som krävs för att den registrerades eller någon annans rättigheter eller skyldigheter i fråga om förmåner och ersättningar ska kunna bedömas eller fastställas, för att handlägga ärenden eller för att vidta kontrollåtgärder som syftar till att förebygga, förhindra och upptäcka felaktiga utbetalningar och bidragsbrott (114 kap. 8 § SFB). Det kommer därmed att finnas stöd hos Försäkringskassan att behandla uppgifterna oavsett om de förekommer i ett ärende eller inte.

Försäkringskassan får behandla känsliga personuppgifter som lämnats i ett ärende eller som är nödvändiga för handläggningen av ett ärende. Känsliga personuppgifter om hälsa får därutöver behandlas om det är nödvändigt för att tillgodose behovet av det underlag som krävs för att den registrerades eller någon annans rättigheter eller skyldigheter i fråga om förmåner och ersättningar ska kunna bedömas eller fastställas. Under förutsättning att uppgiften behandlas eller har behandlats för någon av dessa ändamål får de även behandlas för att vidta kontrollåtgärder som syftar till att förebygga, förhindra och upptäcka felaktiga utbetalningar och bidragsbrott (114 kap. 11 § SFB). Försäkringskassan kommer därmed

även ha stöd för att behandla uppgifterna om frånvaro i de fall de utgör känsliga personuppgifter.

Av 114 kap. 15 § SFB följer att personuppgifter som behandlas automatiserat ska gallras när de inte längre är nödvändiga för de ändamål som anges i kapitlets 8 §. Vad gäller uppgifter om frånvaro som avser en enskild som inte ansökt om ersättning hos Försäkringskassan vid den tidpunkten frånvarouppgifterna kommer in till myndigheten konstaterar regeringen följande. För att syftet med att uppgifterna om frånvaro samlas in ska uppnås bör Försäkringskassan behandla uppgifterna under den period den enskilde kan ansöka om ersättning. Tillfällig föräldrapenning och föräldrapenning lämnas enligt huvudregeln inte för längre tid tillbaka än 90 dagar före den dag ansökan kom in till Försäkringskassan (13 kap. 9 a § och 12 kap. 12 a § SFB).

6.4 Kompletterande reglering behövs för Skatteverkets personuppgiftsbehandling

Regeringens förslag: Lagen om behandling av uppgifter i Skatteverkets beskattningsverksamhet ska kompletteras med bestämmelser om att

- behandling av uppgifter om frånvaro omfattas av lagens tillämpningsområde,
- Skatteverket får behandla de uppgifter som behövs för hanteringen av uppgiftsskyldigheten, och
- behandlingen får ske i beskattningsdatabasen.

Utredningens förslag överensstämmer med regeringens. Utredningen föreslår dock ingen följdändring i 2 kap. 2 § lagen om behandling av uppgifter i Skatteverkets beskattningsverksamhet.

Remissinstanserna: Ingen remissinstans yttrar sig särskilt i denna del.

Skälen för regeringens förslag

Gällande reglering av personuppgiftsbehandling i Skatteverkets beskattningsverksamhet

Enligt 1 kap. 1 § lagen om behandling av uppgifter i Skatteverkets beskattningsverksamhet är lagens tillämpningsområde behandling av personuppgifter i Skatteverkets beskattningsverksamhet och i verkets handläggning bl.a. enligt lagen (2007:324) om Skatteverkets hantering av vissa borgenärsuppgifter, lagen (2013:948) om stöd vid korttidsarbete och lagen om omställningsstöd samt vid handläggning av sådant stöd som avses i lagen om förfarande för elstöd till företag, om behandlingen är helt eller delvis automatiserad eller om uppgifterna ingår i eller är avsedda att ingå i en strukturerad samling av personuppgifter som är tillgängliga för sökning eller sammanställning enligt särskilda kriterier. Inom lagens tillämpningsområde faller även viss verksamhet som åligger Skatteverket men som inte utgör ett led i beskattningsförfarandet, t.ex. Skatteverkets åligganden att pröva godkännande av upplagshavare enligt lagen (1994:1563) om tobaksskatt och att utöva tillsyn över efterlevnaden av

bestämmelserna i alkohollagen (2010:1622) rörande försäljning (se prop. 2000/01:33 s. 124 och 197).

I 1 kap. 4 och 4 a §§ lagen om behandling av uppgifter i Skatteverkets beskattningsverksamhet anges för vilka ändamål uppgifter får behandlas, s.k. primära ändamål. I 1 kap. 5 § finns bestämmelser om s.k. sekundära ändamål. Paragrafen reglerar i vilken utsträckning personuppgifter, som Skatteverket har samlat in för ett primärt ändamål, får behandlas för att lämnas ut till annan verksamhet inom den egna myndigheten, till enskilda eller till andra myndigheter för att tillgodose deras behov.

I 2 kap. finns bestämmelser om beskattningsdatabasen. I beskattningsdatabasen får uppgifter behandlas om personer som omfattas av verksamhet enligt 1 kap. 4 § 1–9 samt 4 a §. Uppgifter om andra personer får behandlas om det behövs för handläggningen av ett ärende (2 kap. 2 §). I 2 kap. 3 § första och andra styckena anges vilka uppgifter som får behandlas i beskattningsdatabasen. Bland annat får det behandlas uppgifter om fysiska och juridiska personers identitet, med vilket avses bl.a. namn och person-, samordnings- eller organisationsnummer och uppgifter om underlag för fastställande av skatter och avgifter. I 2 kap. 3 § tredje stycket anges att regeringen eller den myndighet regeringen bestämmer med stöd av 8 kap. 7 § regeringsformen kan meddela närmare föreskrifter om vilka uppgifter som får behandlas i databasen enligt första stycket. Sådana bestämmelser finns i förordningen om behandling av uppgifter i Skatteverkets beskattningsverksamhet.

Känsliga personuppgifter får enligt 1 kap. 7 § lagen om behandling av uppgifter i Skatteverkets beskattningsverksamhet behandlas endast om de har lämnats i ett ärende eller är nödvändiga för handläggningen av ett ärende. I annat fall får känsliga uppgifter behandlas endast om det särskilt anges i lagens kapitel 2.

Lagens tillämpningsområde behöver utökas

Med uttrycket beskattningsverksamhet avses i lagen om behandling av uppgifter i Skatteverkets beskattningsverksamhet även verksamhet som åligger Skatteverket men som inte utgör ett led i beskattningsförfarandet, t.ex. tillsyn enligt alkohollagen (2010:1622). För verksamhet enligt viss lagstiftning, som bedömts svår att likna vid något av Skatteverkets övriga åligganden, har det angetts särskilt i 1 kap. 1 § att lagen är tillämplig. Det gäller t.ex. för hanteringen av stöd vid korttidsarbete, omställningsstöd och elstöd till företag.

Även om frånvarouppgifterna kommer att lämnas i samband med arbetsgivardeklarationen kommer uppgifterna inte i något avseende att användas i beskattningsverksamheten. Behandlingen av uppgifterna är därför inte ett led i beskattningsförfarandet. Hantering av frånvarouppgifterna kommer också att skilja sig från Skatteverkets övriga åligganden eftersom Skatteverkets roll enbart är att hämta in uppgifterna och överföra dem till Försäkringskassan. Mot den bakgrunden bör Skatteverkets behandling av frånvarouppgifterna uttryckligen anges i 1 kap. 1 § lagen om behandling av uppgifter i Skatteverkets beskattningsverksamhet.

Ett nytt ändamål för personuppgiftsbehandlingen

I dataskyddsförordningen anges att personuppgifter ska behandlas på ett lagligt, korrekt och öppet sätt i förhållande till den registrerade och de ska samlas in för särskilda, uttryckligt angivna och berättigade ändamål (artikel 5.1 a och b).

I samband med införandet av lagen om omställningsstöd gjorde regeringen bedömningen att det borde införas en ny ändamålsbestämmelse i 1 kap. 4 § lagen om behandling av uppgifter i Skatteverkets beskattningsverksamhet som anger att uppgifter får behandlas för att tillhandahålla information som behövs hos Skatteverket för handläggning av detta stöd. Ändringen motiverades av kraven i EU:s dataskyddsförordning på att personuppgiftsbehandling ska ske på ett öppet sätt i förhållande till den registrerade samt att hanteringen av både stöd vid korttidsarbete och omställningsstöd skiljer sig från Skatteverkets övriga åligganden (se prop. 2019/20:181 s. 87–92). Av samma skäl infördes en ny ändamålsbestämmelse i 1 kap. 4 § lagen om behandling av uppgifter i Skatteverkets beskattningsverksamhet i samband med införandet av lagen om förfarande för elstöd till företag (se prop. 2022/23:107 s. 28).

Som konstaterats ovan kommer Skatteverkets behandling av frånvarouppgifterna att skilja sig från Skatteverkets övriga åligganden. Av samma skäl som låg till grund för de ändamålsbestämmelser som införts i samband med lagen om omställningsstöd och lagen om elstöd till företag gör regeringen därför bedömningen att det bör införas en ny ändamålsbestämmelse i 1 kap. 4 § lagen om behandling av uppgifter i Skatteverkets beskattningsverksamhet. Det föreslås därför att det införs en sådan bestämmelse som anger att uppgifter får behandlas för att tillhandahålla information som behövs hos Skatteverket för hanteringen enligt den föreslagna lagen om uppgiftsskyldighet i fråga om frånvaro på grund av vård av barn.

Enligt lagen om uppgiftsskyldighet i fråga om frånvaro på grund av vård av barn ska Skatteverket dels samla in uppgifterna om frånvaro i samband med arbetsgivardeklarationen, dels överföra uppgifterna till Försäkringskassan. All hantering som krävs hos Skatteverket med anledning av dessa åtgärder ryms inom det föreslagna primära ändamålet.

Uppgifter om frånvaro ska få behandlas i beskattningsdatabasen

Hanteringen av de frånvarouppgifter som enligt förslaget ska lämnas i samband med arbetsgivardeklarationen förutsätter att uppgifterna får behandlas i beskattningsdatabasen. Nuvarande reglering ger inte stöd för att behandla uppgifter om frånvaro i beskattningsdatabasen. Kompletterande bestämmelser bör därför införas som anger att uppgifterna om frånvaro får behandlas i beskattningsdatabasen.

Känsliga personuppgifter

Uppgifter om frånvaro av skäl som kan ge rätt till tillfällig föräldrapenning utgör enligt regeringens bedömning en känslig personuppgift. Uppgifterna om frånvaro kan inte anses lämnas i ett ärende eller vara nödvändiga för handläggning av ärenden hos Skatteverket, eftersom hanteringen hos Skatteverket endast syftar till att överlämna uppgifterna till Försäkringskassan. Enligt förslaget kommer det i 2 kap. lagen om

behandling av uppgifter i Skatteverkets beskattningsverksamhet anges att uppgifterna får behandlas i beskattningsdatabasen. Skatteverket kommer därför ha stöd för att behandla uppgifterna, även i de fall de utgör känsliga personuppgifter (jfr 1 kap. 7 § lagen om behandling av uppgifter i Skatteverkets beskattningsverksamhet).

Lagförslag

Förslaget medför ändringar i 1 kap. 1 och 4 §§ och 2 kap. 2 och 3 §§ lagen om behandling av uppgifter i Skatteverkets beskattningsverksamhet.

6.4.1 Metod för utlämnande av uppgifter från Skatteverket till Försäkringskassan

Regeringens bedömning: Utlämnande av uppgifter om frånvaro från beskattningsdatabasen till Försäkringskassan bör göras genom annat elektroniskt utlämnande än direktåtkomst.

Utredningens bedömning överensstämmer med regeringens.

Remissinstanserna: Ingen remissinstans yttrar sig särskilt i denna del.

Skälen för regeringens bedömning: Frånvarouppgifterna bör lämnas ut elektroniskt av Skatteverket till Försäkringskassan och på annat sätt än genom s.k. direktåtkomst. Ett utlämnande genom direktåtkomst är inte en lämplig lösning. Den grundläggande innebörden av direktåtkomst anses vara att någon har tillgång till information hos någon annan, och på egen hand kan söka i den, dock utan att själv kunna påverka innehållet. Direktåtkomst kan ge användaren möjlighet att även hämta in information till ett eget system och bearbeta den där. Direktåtkomst innebär dock inte en ökad effektivitet i förhållande till annat elektroniskt utlämnande men har vissa särskilda konsekvenser genom att ge upphov till frågor om bl.a. ansvarsförhållanden mellan de uppgiftsutbytande myndigheterna och hantering av s.k. överskottsinformation för mottagarmyndigheten. När det gäller frånvarouppgifterna är syftet inte heller att uppgifterna ska finnas kvar hos Skatteverket, utan de ska överföras till Försäkringskassan och sedan endast behandlas hos denna myndighet.

Utlämnande av frånvarouppgifterna bör alltså göras genom annat elektroniskt utlämnande än direktåtkomst. I lagen om behandling av uppgifter i Skatteverkets beskattningsverksamhet finns inte några särskilda regler som begränsar möjligheten att lämna ut uppgifter från beskattningsdatabasen till andra myndigheter i annan elektronisk form än genom direktåtkomst. Skatteverket och Försäkringskassan får närmare komma överens om vilken teknisk lösning som ska användas.

6.5 Dataskydds- och integritetsbedömning

Regeringens bedömning: Den personuppgiftsbehandling som förslaget om att lämna frånvarouppgifter i samband med arbetsgivardeklarationen medför kommer att utgöra en proportionerlig inskränkning av det skydd för den personliga integriteten som finns i

regeringsformen, Europakonventionen och EU:s rättighetsstadga. Förslaget är förenligt med dataskyddsförordningens krav.

Utredningens bedömning överensstämmer med regeringens.

Remissinstanserna: *Integritetsskyddsmyndigheten* konstaterar att det pågår många lagstiftningsinitiativ och att helhetseffekter och konsekvenser för enskildas personliga integritet av förslagen tillsammans är svåra att överblicka. Det behöver därför analyseras hur förslagen förhåller sig till andra författningsförslag. *Landsorganisationen Sverige* och *Tjänstemännens Centralorganisation* framför liknande synpunkter. Även *Sveriges akademikers centralorganisation (SACO)* framhåller att det finns en risk att flera lagstiftningsinitiativ som avser informationsutbyte, kontroll och bevakning sammantaget inte i tillräcklig utsträckning värnar om människors integritet. Övriga remissinstanser yttrar sig inte särskilt i denna del.

Skälen för regeringens bedömning

Enskilda är skyddade mot intrång i den personliga integriteten

Utöver dataskyddsregleringen finns det skyddsreglering för den personliga integriteten både i regeringsformen och i olika internationella rättsakter.

Sedan 2011 gäller ett utökat grundlagsskydd för den personliga integriteten enligt 2 kap. 6 § andra stycket regeringsformen. Där anges att var och en gentemot det allmänna är skyddad mot betydande intrång i den personliga integriteten, om det sker utan samtycke och innebär övervakning eller kartläggning av den enskildes personliga förhållanden.

Behandling av personuppgifter berör även rätten till respekt för privatlivet enligt artikel 8.1 i Europakonventionen. Europakonventionen gäller som svensk lag (se lagen [1994:1219] om den europeiska konventionen angående skydd för de mänskliga rättigheterna och de grundläggande friheterna). Enligt 2 kap. 19 § regeringsformen får inte lag eller annan föreskrift meddelas i strid med Sveriges åtaganden på grund av Europakonventionen.

I artikel 3, 7 och 8 i EU:s rättighetsstadga slås det fast att var och en har rätt till fysisk och mental integritet, respekt för sitt privat- och familjeliv, sin bostad och sina kommunikationer samt skydd av de personuppgifter som rör honom eller henne. Av artikel 52.3 i stadgan följer att i den mån stadgan omfattar rättigheter som motsvarar sådana som garanteras av Europakonventionen ska de ha samma innebörd och räckvidd som enligt konventionen, men att denna bestämmelse inte hindrar unionsrätten från att tillförsäkra ett mer långtgående skydd.

Den enskilde är således skyddad mot betydande intrång i den personliga integriteten och har en rätt till respekt för sitt privatliv. Den enskildes personuppgifter ska skyddas. I de fall en myndighet vill behandla personuppgifter måste den beakta dessa rättigheter.

Behandlingen utgör ett intrång i den personliga integriteten

Personliga förhållanden i 2 kap. 6 § andra stycket regeringsformen har samma innebörd som i sekretesslagstiftningen, och omfattar bl.a. namn och andra identifikationsuppgifter, familjeförhållanden och uppgifter om hälsa. Även uppgifter som inte är direkt knutna till den enskildes privata

sfär, t.ex. uppgift om anställning, omfattas (prop. 2009/10:80 s. 177). De uppgifter om frånvaro som kommer att behandlas av Skatteverket och Försäkringskassan rör därmed enskildas personliga förhållanden i den mening som avses i 2 kap. 6 § andra stycket regeringsformen.

Avgörande för bedömningen av en åtgärd ska anses innebära övervakning eller kartläggning i den mening som avses i 2 kap. 6 § andra stycket regeringsformen är inte åtgärdens huvudsakliga syfte, utan åtgärdens effekt. Vad som avses med övervakning respektive kartläggning får bedömas utifrån vad som enligt normalt språkbruk läggs i dessa begrepp. Enligt förarbetena till bestämmelsen är uppgifter i myndighets-specifika verksamhetsregister, och databaser med information som är knuten till en myndighets ärendehantering, i många fall tillgängliga för myndigheten på ett sådant sätt att lagringen och behandlingen av uppgifterna kan sägas innebära att enskilda kartläggs, även om det huvudsakliga ändamålet med behandlingen är ett helt annat (prop. 2009/10:80 s. 180).

Mot bakgrund av att uppgifter ska lämnas i samband med arbetsgivardeklarationen för alla som är betalningsmottagare innebär förslaget att personuppgifter kommer att behandlas avseende i stort sett samtliga anställda i Sverige. De uppgifter som kommer att samlas in är identifikationsuppgifter, uppgifter om ersättning påverkats av frånvaro samt för berörda individer uppgifter om frånvarons omfattning.

Frågan är då om det intrång i den personliga integriteten som behandlingen kan innebära är betydande. Bestämmelsen i 2 kap. 6 § andra stycket regeringsformen är avsedd att endast omfatta vissa kvalificerade intrång i den personliga integriteten. Vid bedömningen av hur ingripande intrånget kan anses vara i samband med insamling, lagring och bearbetning eller utlämnande av uppgifter om enskildas personliga förhållanden är det naturligt att stor vikt läggs vid uppgifternas karaktär och ändamålet med behandlingen. Därutöver kan mängden uppgifter vara en betydelsefull faktor i sammanhanget (jfr prop. 2009/10:80 s. 183).

Den registrerade kommer inte ha möjlighet att påverka att uppgifterna lämnas till Skatteverket och Försäkringskassan. Enligt förslaget är det dock endast en begränsad typ av uppgifter som kommer att behandlas, nämligen uppgifter om frånvaro från arbetet som kan ge rätt till tillfällig föräldrapenning eller föräldrapenning. Det är alltså fråga om en förhållandevis avgränsad mängd uppgifter om en enskild registrerad, även om antalet registrerade är stort. Utifrån uppgifterna går det inte att få någon mer ingående bild av den enskildes personliga förhållanden. En del av de uppgifter som avser frånvaro av skäl som kan ge rätt till tillfällig föräldrapenning kan i och för sig vara integritetskänsliga, men det är inte fråga om mer detaljerade uppgifter om en enskilds hälsotillstånd. Det är alltså inte fråga om någon omfattande samling av känsliga personuppgifter. Uppgiftssamlingar som används som underlag för att fatta beslut som direkt rör en enskild kan uppfattas som mer ingripande. Frånvarouppgifterna ska dock användas för avstämning mot uppgifter som den enskilde lämnar in till Försäkringskassan, inom ramen för prövningen av rätten till en förmån som den enskilde ansökt om. Mot denna bakgrund anser regeringen vid en sammanvägd bedömning att behandlingen visserligen kan sägas utgöra ett intrång i den enskildes personliga

integritet, men inte ett så betydande intrång att grundlagsskyddet i 2 kap. 6 § andra stycket regeringsformen blir tillämpligt.

Begränsningar i skyddet för den personliga integriteten får göras

Enligt artikel 8.2 i Europakonventionen får rätten till skydd för privatlivet inte inskränkas annat än med stöd av lag och om det i ett demokratiskt samhälle är nödvändigt med hänsyn till den nationella säkerheten, den allmänna säkerheten, landets ekonomiska välbefinnande eller till förebyggande av oordning eller brott eller skydd för hälsa eller moral eller för andra personers fri- och rättigheter. Även i EU:s rättighetsstadga är utgångspunkten att en inskränkning endast får göras i lag och måste vara förenlig med det väsentliga innehållet i dessa rättigheter och friheter. Begränsningar får med beaktande av proportionalitetsprincipen endast göras om de är nödvändiga och faktiskt svarar mot mål av allmänt samhällsintresse som erkänns av unionen eller behovet av skydd för andra människors rättigheter och friheter (artikel 52.1).

De bestämmelser som utgör grunden för den aktuella personuppgiftsbehandlingen kommer att vara fastställda i lag. Personuppgifterna kommer att behandlas för att förebygga, förhindra och upptäcka felaktiga utbetalningar av tillfällig föräldrapenning och föräldrapenning, dvs. för att uppfylla ett viktigt samhällsintresse. Begränsningen svarar därmed mot ett sådant intresse som räknas upp i artikel 8.2 Europakonventionen och som avses i EU:s rättighetsstadga.

Behovs- och proportionalitetsbedömning

Syftet med behandlingen av de uppgifter om frånvaro som enligt förslaget ska samlas in och hanteras är att förebygga, förhindra och upptäcka felaktiga utbetalningar av tillfällig föräldrapenning och föräldrapenning. De felaktiga utbetalningarna av dessa förmåner uppskattas varje år uppgå till mycket stora belopp. Att utbetalningar från välfärdssystemen, som finansieras kollektivt av skattebetalarna, är korrekta och endast sker till de mottagare som förmånerna är avsedda för är angeläget, inte bara ur ett statsfinansiellt perspektiv utan också för att upprätthålla förtroendet för välfärdssystemen och för välfärdssamhällets legitimitet.

Frånvarouppgifterna som ska lämnas i samband med arbetsgivardeklarationen har en direkt koppling till det eftersträvade syftet. Uppgifterna kan användas för en direkt och konkret avstämning av uppgifterna i den enskildes ansökan om ersättning mot den av arbetsgivaren redovisade frånvaron. Uppgifterna har på så sätt en hög potential att utgöra ett effektivt verktyg för att upptäcka felaktiga utbetalningar som beror på att den sökande har lämnat oriktiga uppgifter om att han eller hon inte har arbetat.

De aktuella frånvarouppgifterna behandlas redan i dag av Försäkringskassan i ärenden om tillfällig föräldrapenning och föräldrapenning i de fall myndigheten begär in uppgifterna från arbetsgivaren för kontroll i enskilda ärenden. Insamling av dessa uppgifter har alltså i sig bedömts som proportionerligt i förhållande till syftet att motverka felaktiga utbetalningar. Enligt förslaget ska uppgifterna dock samlas in systematiskt för alla betalningsmottagare. Vidare sker insamlingen inte av Försäkrings-

kassan utan av Skatteverket, som därefter överlämnar uppgifterna till Försäkringskassan. Detta innebär en ökad integritetsrisk.

Uppgifter om huruvida utbetald ersättning för en betalningsmottagare har eller inte har påverkats av frånvaro av skäl som kan ge rätt till tillfällig föräldrapenning eller föräldrapenning kommer att samlas in för i princip alla anställda. En uppgift om att utbetald ersättning inte har påverkats av sådan frånvaro kan inte anses vara särskilt integritetskänslig. För betalningsmottagare där ersättningen har påverkats av sådan frånvaro kommer också uppgifter om vilket eller vilka datum som frånvaron inföll och frånvarons omfattning att behandlas. Sådana mer detaljerade uppgifter kommer enbart att lämnas för de arbetstagare som faktiskt har haft sådan frånvaro och där frånvaron har påverkat utbetald ersättning.

När det gäller tillfällig föräldrapenning gäller rätten till ledighet för en arbetstagares tillfälliga vård av barn som huvudregel under den tid då den anställde faktiskt får sådan ersättning. Vidare finns ett ekonomiskt incitament för en anställd som har rätt till tillfällig föräldrapenning att också ansöka om det. Man kan därför utgå från att den som har frånvaro från arbetet av skäl som kan ge rätt till tillfällig föräldrapenning också kommer att ansöka om sådan ersättning från Försäkringskassan, möjligtvis med några få undantag. Någon överflödigt insamling av mer detaljerade uppgifter kommer därför inte att ske.

När det gäller en enskild som har frånvaro från arbetet av skäl som kan ge rätt till föräldrapenning är det inte lika självklart att denne också ansöker om ersättning. Viss risk finns därmed för att information som är överflödigt i förhållande till behovet av kontroll samlas in. Antalet enskilda som inte i någon omfattning ansöker om föräldrapenning i samband med frånvaro från arbetet av skäl som kan ge rätt till sådan ersättning kan dock antas vara begränsat. Vidare ska enligt förslaget frånvaro inte redovisas för personer som inte är betalningsmottagare. Detta begränsar antalet enskilda för vilka överflödigt information kan antas samlas in. Det kan även konstateras att när det gäller uppgifter om frånvaro av skäl som kan ge rätt till föräldrapenning rör det sig inte om känsliga personuppgifter som samlas in.

Hur Skatteverket och Försäkringskassans får behandla uppgifterna är reglerat i författning, uppgifterna kommer inte att bevaras hos Skatteverket efter att de förts över till Försäkringskassan och hos båda myndigheterna kommer uppgifterna att omfattas av sekretessreglering.

Regeringen bedömer sammantaget att personuppgiftsbehandlingen står i proportion till det eftersträvade syftet. Vidare bedöms de allmänna principer som enligt dataskyddsförordningen gäller för personuppgiftsbehandlingen vara uppfyllda.

Syftet med förslaget tillgodoses inte genom andra pågående lagstiftningsprojekt

Som flera remissinstanser, bl.a. *Integritetsskyddsmyndigheten* och *SACO*, framför pågår det flera initiativ som avser frågor om kontroll och utökad informationsutbyte mellan myndigheter. Regeringen har t.ex. genomfört 2022 års skatteförfarandeutrednings förslag om att Skatteverket i större utsträckning ska lämna ut uppgifter från arbetsgivardeklarationen. Den 1 juli 2024 trädde också en ny lag, lag (2024:307) om uppgiftsskyldighet

för att motverka felaktiga utbetalningar från välfärdssystemen samt fusk, regelöverträdelse och brottslighet i arbetslivet, i kraft. Den pågående Utredningen om förbättrade möjligheter till informationsutbyte mellan myndigheter (Ju 2023:22) ska bl.a. överväga och lämna förslag på en generell bestämmelse som gör det möjligt att på ett effektivt sätt lämna uppgifter som omfattas av sekretess till skydd för enskilda till en annan myndighet. Gemensamt för dessa är att de avser frågan om möjligheterna för myndigheter att i större utsträckning utbyta information som redan i dag behandlas av myndigheterna i deras respektive verksamheter.

Regeringen konstaterar att lagrådsremissens förslag behandlar frågan om att rutinemässigt samla in en ny uppgift, i syfte att förbättra Försäkringskassans kontroll. Det behov Försäkringskassan har av att i större utsträckning få tillgång till vissa frånvarouppgifter för anställda kan inte tillgodoses genom andra pågående lagstiftningsinitiativ. Förslaget syftar till att tillgodose ett angeläget intresse för allmänheten att motverka felaktiga utbetalningar och upprätthålla legitimiteten för välfärdssystemen. Regeringen anser därför att det är motiverat att lägga fram lagrådsremissens förslag trots att förslaget har en påverkan på skyddet för enskildas personliga integritet. Det ska i sammanhanget också påpekas att frånvarouppgifterna inte ska lämnas i arbetsgivardeklarationen, utan i samband med den. Detta får till följd att frånvarouppgifterna inte omfattas av befintliga, och eventuella framtida, bestämmelser om utlämnande av individuppgifter i arbetsgivardeklarationen till andra myndigheter och aktörer.

6.6 Frågor om gallring och bevarande

Regeringens förslag: Uppgifter om frånvaro ska gallras från beskattningsdatabasen när de har lämnats ut till Försäkringskassan och överföringen har säkerställts.

Utredningens förslag överensstämmer med regeringens. Utredningens förslag har en annan författningsteknisk utformning.

Remissinstanserna: *Skatteverket* anför att en bestämmelse som anger att uppgifter ska gallras tidigare än den senast tillåtna tidpunkten enligt huvudregeln i 2 kap. 11 § lagen om behandling av uppgifter i Skatteverkets beskattningsverksamhet utgör ett sådant undantag som skulle vinna tydlighet genom att placeras i lag. *Försäkringskassan* anser att arbetsgivarnas uppgiftsskyldighet ska regleras i skatteförfarandelagen och som en följd av detta bör samma gallringsuppgifter gälla för frånvarouppgifterna som för inkomstuppgifter.

Skälen för regeringens förslag: Uppgifter och handlingar i beskattningsdatabasen ska som huvudregel gallras senast sju år efter utgången av det kalenderår då den beskattningsperiod som uppgifterna eller handlingarna kan hänföras till gick ut (2 kap. 11 § lagen om behandling av uppgifter i Skatteverkets beskattningsverksamhet). Om någon särskild reglering inte införs för uppgifter om frånvaro som ska lämnas i samband med arbetsgivardeklarationen, kommer de att omfattas av den sjuåriga gallringstiden. Det skulle i och för sig medföra den fördelen att gallringsregleringen för Skatteverket inte kompliceras genom ytterligare

bestämmelser. Huvudregeln om gallring senast efter sju år och övriga gallringsregler i lagen om behandling av uppgifter i Skatteverkets beskattningsverksamhet baseras dock på överväganden utifrån bl.a. de tidsfrister som finns inom skatteförfarandet. Något behov av att gallringstiden för frånvarouppgifterna bestäms utifrån samma överväganden gör sig inte gällande, eftersom dessa uppgifter har ett annat syfte än att ligga till grund för beskattningsbeslut och inte heller i övrigt behövs för beskattningsverksamheten. Regeringen anser därför, till skillnad mot *Försäkringskassan*, att uppgiftsskyldigheten inte ska regleras i skatteförfarandelagen (se avsnitt 5.2) och anser inte att det finns skäl att samma gallringsfrist ska gälla för frånvarouppgifterna som för de uppgifter som lämnas i arbetsgivardeklarationen.

Hänsyn till de enskildas personliga integritet medför att uppgifterna om frånvaro inte bör bevaras i beskattningsdatabasen längre än nödvändigt. Av principen om lagringsminimering enligt artikel 5.1 e i EU:s dataskyddsförordning följer vidare att personuppgifter inte får behandlas under en längre tid än vad som är nödvändigt utifrån de ändamål för vilka uppgifterna behandlas. Vid bedömningen av när frånvarouppgifterna ska gallras hos Skatteverket ska därför beaktas att syftet med Skatteverkets behandling är att tillhandahålla uppgifterna till Försäkringskassan.

Regeringens förslag innebär att samtliga uppgifter om frånvaro ska lämnas ut från Skatteverket till Försäkringskassan utan att detta föregås av någon begäran för enskilda personer. En löpande sådan överföring innebär att uppgifterna, när de har överförts, inte längre behövs hos Skatteverket eftersom syftet att tillhandahålla dem för Försäkringskassans behov är uppfyllt när uppgifterna har överförts. Regeringen anser därför att uppgifterna ska gallras från beskattningsdatabasen när de har lämnats ut till Försäkringskassan.

Huvudregeln om en sjuårig gallringsfrist innebär i och för sig att gallring skulle kunna ske så snart uppgifterna har lämnats ut till Försäkringskassan utan att någon författningsändring behövs, eftersom bestämmelsen reglerar vid vilken tidpunkt uppgifter och handlingar senast ska gallras. För att säkerställa att uppgifterna inte bevaras hos Skatteverket längre än nödvändigt anser regeringen dock att det bör införas en bestämmelse som uttryckligen anger vid vilken tidpunkt frånvarouppgifterna ska gallras. Regeringen föreslår därför att det införs en bestämmelse som anger att uppgifterna om frånvaro ska gallras av Skatteverket när de har lämnats ut till Försäkringskassan och det har säkerställts att uppgifterna har tagits emot.

Eftersom bestämmelsen innebär att uppgifterna kommer att gallras från beskattningsdatabasen tidigare än enligt huvudregeln i 2 kap. 11 § lagen om behandling av uppgifter i Skatteverkets beskattningsverksamhet instämmer regeringen i *Skatteverkets* bedömning att bestämmelsen bör placeras i lagen om behandling av uppgifter i Skatteverkets beskattningsverksamhet.

Regeringen bedömer att det inte behövs ett undantag om att uppgifterna ska få bevaras för arkivändamål av allmänt intresse, vetenskapliga eller historiska forskningsändamål eller statistiska ändamål. Sådana intressen tillgodoses ändå genom att uppgifterna omfattas av en sådan möjlighet enligt 114 kap. 31 § SFB när de har överförts till och lagras hos Försäkringskassan.

Lagförslag

Förslaget medför ändringar i 2 kap. 11 § lagen om behandling av uppgifter i Skatteverkets beskattningsverksamhet samt att en ny paragraf införs i lagen, 2 kap. 12 a §.

7 Sekretess

Regeringens förslag: Sekretess ska gälla i Försäkringskassans verksamhet för en uppgift om frånvaro som inte är hänförlig till ett ärende, om det kan antas att den enskilde eller någon närstående till denne lider men om uppgiften röjs.

För uppgift i allmän handling ska sekretessen gälla i högst sjuttio år.

Utredningens förslag överensstämmer med regeringens.

Remissinstanserna: *Sveriges advokatsamfund* anser att det saknas skäl för att ett lägre sekretesskydd ska gälla för uppgifterna hos Försäkringskassan än för uppgifterna hos Skatteverket. Även *Kammarrätten i Stockholm* anser att ett starkare sekretesskydd kan övervägas, eftersom uppgifterna är en typ av överskottsinformation i Försäkringskassans verksamhet och offentlighetsintresset därmed bör vara mer begränsat. Övriga remissinstanser yttrar sig inte särskilt i denna del.

Skälen för regeringens förslag

Uppgifterna kommer hos Skatteverket att omfattas av databassekretessen

Uppgifterna om frånvaro kommer inte att användas i Skatteverkets verksamhet som avser bestämmande av skatt eller fastställande av underlag för bestämmande av skatt och kommer alltså inte att omfattas av den sekretessreglering som gäller i de verksamheterna, se 27 kap. 1 § första stycket offentlighets- och sekretesslagen (2009:400), förkortad OSL.

Enligt 27 kap. 1 § andra stycket 1 OSL gäller absolut sekretess i verksamhet som avser förande av eller uttag ur beskattningsdatabasen enligt lagen om behandling av uppgifter i Skatteverkets beskattningsverksamhet för uppgift om en enskilds personliga eller ekonomiska förhållanden som har tillförts databasen. Sekretessen enligt 27 kap. 1 § andra stycket 1 OSL är tillämplig på ”förande av eller uttag ur beskattningsdatabasen”. Den omfattar således uppgifter som Skatteverket lagrar i databasen. Skatteverket kommer att hantera uppgifterna om frånvaro automatiserat och uppgifterna ska enligt förslaget få behandlas i beskattningsdatabasen. Uppgifter om frånvaro kommer därmed hos Skatteverket att omfattas av den s.k. databassekretessen i 27 kap. 1 § andra stycket 1 OSL, på samma sätt som uppgifter om t.ex. elstöd och omställningsstöd som också behandlas automatiserat hos Skatteverket.

Uppgifter i ett ärende kommer att omfattas av sekretess hos Försäkringskassan

Enligt 28 kap. 1 § första stycket OSL gäller sekretess hos bl.a. Försäkringskassan för uppgift om en enskilds hälsotillstånd eller andra personliga

förhållanden, om det kan antas att den enskilde eller någon närstående till denne lider men om uppgiften röjs och uppgiften förekommer i ärende enligt lagstiftningen om bl.a. allmän försäkring. Allmän försäkring inbegriper föräldrapenningsförmåner.

Sekretessen gäller med ett s.k. rakt skaderekvisit, vilket innebär att huvudregeln är att uppgifterna är offentliga. Avsikten är att skadebedömningen i dessa fall i huvudsak ska kunna göras med utgångspunkt i själva uppgiften. Avgörande bör alltså vara om uppgiften som sådan är av den arten att ett utlämnande typiskt sett kan vara ägnat att medföra skada för det intresse som ska skyddas genom bestämmelsen. Den enskilde kan anses lida men av en åtgärd som typiskt sett upplevs som en påtaglig nackdel för den berörde.

Ett rakt skaderekvisit har av lagstiftaren bedömts tillgodose balansen mellan det påtagliga behovet av att skydda enskildas privatsfär hos de myndigheter som handlägger ärenden om socialförsäkring och det beaktansvärda offentlighetsintresse som finns vad gäller tillämpningen av socialförsäkringen (jfr prop. 1979/80:2 del A s. 189 f.).

Uppgifterna om frånvaro avser enskildas personliga förhållanden och omfattas därför av sekretessregleringen i 28 kap. 1 § OSL, förutsatt att uppgifterna förekommer i ärenden hos Försäkringskassan. De uppgifter om frånvaro som överlämnas från Skatteverket till Försäkringskassan kommer därmed att omfattas av regleringen i 28 kap. 1 § OSL när uppgifterna förekommer i ett ärende, på samma sätt som uppgifter om frånvaro som i dag hämtas in från arbetsgivarna direkt av Försäkringskassan.

Det kommer att finnas uppgifter som inte förekommer i ett ärende

Sekretess enligt 28 kap. 1 § OSL förutsätter att uppgiften förekommer i ett ärende hos Försäkringskassan. Ärende karakteriseras vanligtvis som en verksamhet som mynnar ut i ett beslut av något slag. Det har då gällt att skilja ärende från vad som är annan förvaltningsverksamhet i form av myndigheternas faktiska handlande.

Enligt regeringens uppfattning innebär enbart det förhållandet att de föreslagna uppgifterna om frånvaro överförs till Försäkringskassan inte att ärenden uppkommer för respektive person som uppgifterna avser. För vissa enskilda kan det finnas pågående ärenden om ersättning, som inlett genom ansökningar från dem, till vilka uppgifterna kan hänföras och därför anses förekomma i. För andra enskilda kan ärenden om ersättning dock ha avslutats före det att uppgifterna överförs till Försäkringskassan. Om en uppgift på så sätt kommer in i efterhand kan den leda till att Försäkringskassan inleder ett ärende om återbetalning, om den enskildes uppgifter avviker från uppgiften som lämnats i samband med arbetsgivardeklarationen. Men om uppgiften endast används för kontroll av uppgifter i den enskildes ansökan, utan att ytterligare åtgärder vidtas, uppkommer frågan om det finns ett ärende till vilken uppgiften kan hänföras. I enstaka fall kan dessutom förekomma att uppgiften som lämnats i samband med arbetsgivardeklarationen avser en enskild som av någon anledning inte har ansökt om ersättning och inte heller senare gör det. Särskilt i en sådan situation kan uppgiften knappast anses förekomma i ett ärende.

Regeringen bedömer därför att tillämpningsområdet för 28 kap. 1 § OSL inte kommer att omfatta alla de uppgifter om frånvaro som kan komma att överföras från Skatteverket till Försäkringskassan.

Uppgifterna om frånvaro är skyddsvärda oavsett om de förekommer i ett ärende eller inte

Uppgifterna om frånvaro får enligt regeringen anses vara lika skyddsvärda oavsett om de förekommer i ett ärende hos Försäkringskassan eller inte. Uppgifterna avser enskilda personliga förhållanden oavsett i vilket sammanhang de förekommer hos Försäkringskassan och bör ha samma sekretesskydd oavsett sammanhang. De uppgifter som inte förekommer i något ärende hos Försäkringskassan bedöms också vara av mindre intresse för allmänheten. Till skillnad mot *Sveriges advokatsamfund* och *Kammarrätten i Stockholm* anser regeringen att ett rakt skaderekvisit ger ett tillräckligt sekretesskydd. Frånvarouppgifter som lämnas till Försäkringskassan från arbetsgivaren via Skatteverket kan inte anses mer skyddsvärda än frånvarouppgifter som lämnas direkt till Försäkringskassan, antingen från arbetsgivaren efter en förfrågan från Försäkringskassan eller i en ansökan från den enskilde. Mot ett högre sekretesskydd hos Försäkringskassan talar också det förhållandet att sekretess med det raka skaderekvisitet i 28 kap. 1 § OSL gäller också för andra uppgifter som överförs från Skatteverket.

Regeringen föreslår därför att en kompletterande sekretessbestämmelse införs där det anges att sekretess ska gälla för de frånvarouppgifter som överlämnas från Skatteverket och som inte förekommer i ett ärende hos Försäkringskassan, om det kan antas att den enskilde eller någon närstående till denne lider men om uppgiften röjs.

Enligt regleringen i offentlighets- och sekretesslagen gäller sekretess till skydd för en enskilda personliga förhållanden i normalfallet i högst sjuttio år för en uppgift i en allmän handling. Det gäller t.ex. för sekretess enligt 28 kap. 1 § OSL. Enligt regeringens uppfattning finns inte skäl för att bestämma en annan tidsgräns för sekretessen enligt den kompletterande regeln.

Lagförslag

Förslaget innebär att en ny paragraf införs i offentlighets- och sekretesslagen, 28 kap. 1 a §.

8 Det saknas skäl att i nuläget använda arbetsgivardeklarationen för att samla in andra uppgifter

Regeringens bedömning: Det finns inte skäl att utifrån befintliga underlag införa en skyldighet för arbetsgivare och andra som betalar ut ersättning för arbete att i arbetsgivardeklarationen lämna uppgifter per betalningsmottagare om övrig slags frånvaro, arbetad tid och period för

utbetald ersättning, förekomst av A1-intyg eller förekomst av arbetstillstånd.

Utredningens bedömning överensstämmer med regeringens.

Remissinstanserna: Flera remissinstanser, bl.a. *Näringslivets skatte-delegation*, till vilka även *Svenskt Näringsliv* ansluter sig (förkortat *NSD m.fl.*), och *Bygghöjningen*, instämmer i utredningens bedömning att ytterligare uppgifter inte ska lämnas i arbetsgivardeklarationen. Flera andra remissinstanser invänder å andra sidan mot utredningens bedömning. *Arbetsförmedlingen*, *Försäkringskassan* och *Inspektionen för socialförsäkringen* framför t.ex. att även uppgifter avseende andra typer av frånvaro bör lämnas. *Statistiska centralbyrån* framhåller att myndigheten skulle ha stor nytta av uppgifter om arbetad tid och period för utbetald ersättning. *Landsorganisationen i Sverige (LO)*, *Skatteverket* och *Sveriges a-kassor* anser att uppgift om förekomst av A1-intyg bör lämnas och LO anser även att uppgift om arbetstillstånd bör lämnas. *Srf konsulterna* menar att det finns anledning att rapportera även de uppgifter som utredningen valt att inte inkludera samt att även uppgifter om sjuklöneperioder, antal ersatta dagar, utbetald sjuklön och ersättning för anställda med särskilt högriskskydd skulle medföra stora kontrollmöjligheter.

Skälen för regeringens bedömning

Uppgifter som behövs för att motverka felaktiga utbetalningar m.m.

I utredningens uppdrag har ingått att utreda om ytterligare uppgifter som behövs för att effektivt motverka arbetslivskriminalitet samt felaktiga utbetalningar och brott mot välfärdssystemen bör lämnas i arbetsgivardeklarationen. Frågan regeringen har att ta ställning till i detta lagstiftningsprojekt är alltså om det i dagsläget finns skäl för att använda arbetsgivardeklarationerna för att hämta in ytterligare uppgifter, utöver uppgifter om frånvaro för vård av barn, för att effektivt kunna motverka arbetslivskriminalitet, felaktiga utbetalningar och brott mot välfärdssystemen.

Regeringen konstaterar att detta innebär att uppgifterna ska vara betydelsefulla för att på ett effektivt sätt motverka denna samhällsproblematik. En uppgift kan vara betydelsefull om uppgiften för t.ex. en viss förmån tydligt kan motverka felaktiga utbetalningar. En sådan tydlighet finns om uppgiften avslöjar eller indikerar att den enskilde som har sökt ersättning har lämnat en oriktig uppgift, dvs. om uppgiften ger en direkt och konkret möjlighet till kontroll. Även uppgifter som inte ger en sådan direkt kontrollmöjlighet skulle dock kunna ha ett värde i sammanhanget om de på en aggregerad nivå möjliggör olika slags riskbedömningar för att identifiera fall som bör kontrolleras.

Utöver denna utgångspunkt finns det en rad andra omständigheter, t.ex. vilka kontrollmöjligheter som skapas, den administrativa bördan för uppgiftslämnarna och enskildas personliga integritet, som behöver beaktas.

Problematikens omfattning och möjligheterna till kontroll

Omfattningen av den problematik som uppgiften skulle kunna motverka är av central betydelse. Om det t.ex. inom ett visst förmånsslag finns ett utbrett problem med felaktiga utbetalningar på grund av oriktiga arbetsrelaterade uppgifter från enskilda, kan en uppgift vara betydelsefull om den tydligt motverkar problemet. Finns det däremot inte något sådant generellt omfattande problem, har uppgiften en mindre betydelse ur ett övergripande perspektiv, även om den tydligt skulle kunna möjliggöra upptäckt av oriktiga uppgifter från enskilda. Om en uppgift inte leder till en förbättrad kontrollmöjlighet för en förmån, är den inte heller betydelsefull för att motverka felaktiga utbetalningar, även om problemet inom förmånen skulle vara stort.

Den administrativa bördan

Det är vidare av stor vikt att hänsyn tas till i vilken omfattning det skulle öka den administrativa bördan och kostnaderna för de som skulle åläggas en skyldighet att lämna uppgifter. Kostnaderna måste ställas i relation till reglernas syfte, grad av måluppfyllelse och nyttorna som uppstår. Nyttan med en regel bör överstiga de kostnader som regeln medför.

Avgörande för i vilken omfattning den administrativa bördan kan antas öka är framför allt tillgången till och tekniska möjligheter att lämna uppgifterna på ett enkelt och tidseffektivt sätt. Den administrativa bördan påverkas vidare av i vilken grad uppgiftskravet kan leda till att arbetsgivaren behöver ta ställning till komplicerade tolkningsfrågor eller andra svårbedömda frågeställningar.

Skyddet för den personlig integriteten

Respekten för individens självbestämmande och integritet är grundläggande i en demokrati. I överväganden om bestämmelser som innebär att ytterligare arbetsrelaterade uppgifter ska lämnas måste samhällets intressen av att behandla personuppgifterna vägas mot personuppgiftsbehandlingens eventuella konsekvenser för den enskildes personliga integritet.

Uppgifter som 2022 års skatteförfarandeutredning utrett

Regeringens bedömning i denna lagrådsremiss är begränsad till de uppgifter som behandlas av utredningen. Baserat på premisserna ovan har utredningen identifierat och tagit ställning till om följande anställningsrelaterade uppgifter borde lämnas per betalningsmottagare i arbetsgivardeklarationen:

- tidsrelaterade uppgifter (frånvaro, arbetad tid och vilken period utbetald ersättning avser),
- förekomst av A1-intyg, och
- förekomst av arbetstillstånd.

Regeringen ifrågasätter inte att dessa uppgifter är till nytta för myndigheterna i deras handläggning, vilket även framhålls av flera remissinstanser. *Försäkringskassan* anför t.ex. att frånvarouppgifter har samma centrala betydelse för att motverka felutbetalningar och

bidragsbrott för andra dagersättningar än föräldrapenning och tillfällig föräldrapenning, och att arbetsgivarna därför bör lämna frånvarouppgifter avseende all frånvaro som kan ge rätt till sådana ersättningar. *Skatteverket* anser att uppgift om förekomst av A1-intyg hade varit till stor nytta i myndighetens arbete att motverka och upptäcka skatteundandragande.

Regeringen konstaterar dock att syftet med det uppgiftslämnande som utredningen utrett är att uppgifterna ska behövas för att effektivt motverka arbetslivskriminalitet samt felaktiga utbetalningar och brott mot välfärdssystemen. Uppgifterna måste alltså på ett effektivt sätt motverka arbetslivskriminalitet, felaktiga utbetalningar och brott mot välfärdssystemen. Det är inte tillräckligt att uppgiften behövs för hanteringen av en viss typ av ärenden eller att det generellt sett kan finnas bättre förutsättningar för korrekta ersättningsbeslut om enskildas uppgifter i ansökningar kan jämföras med motsvarande information från deras arbetsgivare.

Utredningen bedömer, med beaktande av uppgifternas träffsäkerhet och betydelse för kontrollen, den administrativa bördan och intrånget i den personliga integriteten, att uppgifterna inte bör lämnas i arbetsgivardeklarationen. Regeringen anser, i likhet med t.ex. *NSD m.fl.*, att utredningen utifrån befintligt underlag har gjort en väl avvägd bedömning av de relevanta faktorerna och instämmer i utredningens slutsats. Regeringen lämnar därför i dagsläget inte förslag om att andra uppgifter, utöver uppgifter om frånvaro av skäl som kan ge rätt till tillfällig föräldrapenning och föräldrapenning, ska lämnas i eller i samband med arbetsgivardeklarationen.

9 Ikraftträdande- och övergångsbestämmelser

Regeringens förslag: Lagen om uppgiftsskyldighet i fråga om frånvaro på grund av vård av barn och lagändringarna träder i kraft den 1 januari 2025.

Lagen tillämpas första gången i fråga om uppgifter som ska lämnas i samband med arbetsgivardeklarationer som avser redovisningsperioden januari 2025.

Utredningens förslag överensstämmer med regeringens.

Remissinstanserna: *Ekonomistyrningsverket* anser att det är angeläget att ärendet bereds skyndsamt. Övriga remissinstanser yttrar sig inte särskilt i denna del.

Skälen för regeringens förslag: Myndigheternas arbete med att upptäcka och förhindra felaktiga utbetalningar är angeläget och det är viktigt att myndigheterna får tillgång till effektiva verktyg. Förslagen bör därför träda i kraft så snart som möjligt. Mot bakgrund av förslagets koppling till arbetsgivardeklarationen bör ikraftträdandet ske vid ett årsskifte. Förslagen innebär också att it-utveckling krävs såväl hos Skatteverket och Försäkringskassan som i de lönesystem som används av arbets-

givarna. Regeringen bedömer mot denna bakgrund att förslaget kan träda i kraft den 1 januari 2025. Eftersom det är fråga om införandet av ett nytt förfarande som inte ersätter några äldre regler bedöms det inte finnas något behov av övergångsbestämmelser.

10 Konsekvensanalys

I detta avsnitt redogörs för förslagens effekter i den omfattning som bedöms lämpligt i det aktuella lagstiftningsärendet och med beaktande av förordningen (2007:1244) om konsekvensutredning vid regelgivning (förordningen har upphävts den 6 maj 2024 och ersatts med förordningen [2024:183] om konsekvensutredningar). *Regelrådet* anser att konsekvensanalysen uppfyller kraven i 6 och 7 §§ förstnämnda förordning.

10.1 Syfte och alternativa lösningar

Förslaget att uppgifter om frånvaro från arbetet av skäl som kan ge rätt till tillfällig föräldrapenning eller föräldrapenning ska lämnas i samband med arbetsgivardeklarationen syftar till att möjliggöra en effektiv kontroll hos Försäkringskassan av villkoret att föräldern har avstått arbete.

Felaktiga utbetalningar av föräldrapenning och tillfällig föräldrapenning uppgår till betydande belopp. Enligt Försäkringskassans uppskattningar kan de felaktiga utbetalningarna av föräldrapenning som har sin grund i att föräldern inte har avstått arbete eller ej vårdat barn uppskattas till cirka 935 miljoner kronor för år 2021. För tillfällig föräldrapenning är motsvarande belopp cirka 1,3 miljarder kronor. Statistik från Försäkringskassan avseende ärenden som kontrollerats före utbetalning talar för att arbete trots förmån orsakar den största andelen av de felaktiga utbetalningarna. Målsättningen med förslaget är att åstadkomma ett effektivt kontrollverktyg för att upptäcka felaktiga utbetalningar av tillfällig föräldrapenning och föräldrapenning samt förebygga avsiktligt oriktiga uppgifter i ansökningar om ersättning.

Syftet med lagrådsremissens förslag är att förbättra Försäkringskassans möjligheter att kontrollera villkoret om avstående från arbete. Felaktiga utbetalningar av föräldrapenning och tillfällig föräldrapenning kan också bero på andra orsaker, t.ex. att barnet inte har varit frånvarande från förskola eller skola, dvs. föräldern uppfyller inte kravet på att ha vårdat barnet. I detta avsnitt fokuseras endast på alternativa lösningar för att öka kontrollen av villkoret om avstående från arbete.

Felaktiga utbetalningar av föräldrapenning och tillfällig föräldrapenning på grund av arbete trots förmån kan motverkas på olika sätt. Försäkringskassans manuella kontroller skulle t.ex. kunna utökas och effektiviseras, bl.a. genom att uppgifter från arbetsgivare begärs in i mycket större utsträckning. Manuella kontroller är dock i regel betydligt mer kostnadskrävande än kontroller som kan automatiseras. Det gäller för både Försäkringskassan och berörda arbetsgivare. Med hänsyn till det mycket stora antalet ansökningar av de aktuella förmånerna som görs varje

år skulle manuella kontroller, även om dess omfattning utökades betydligt, inte kunna leda till mer än att en mindre del av ansökningarna kontrollerades.

Effektiva automatiska kontroller skulle även kunna göras om arbetsgivare skulle vara skyldiga att lämna uppgifterna om frånvaro direkt till Försäkringskassan, i stället för i samband med arbetsgivardeklarationen. Uppgifterna skulle då lämnas till den myndighet som faktiskt behöver uppgifterna utan att de behöver hanteras av en annan myndighet. Arbetsgivare skulle dock vara tvungna att regelbundet lämna uppgifter om anställda i två olika system och sammanhang, vilket innebär en större administrativ börda jämfört med om uppgiftsinsamlingen sker i ett och samma sammanhang. Med beaktande av att Skatteverket redan har ett väl utvecklat system för att löpande samla in uppgifter per betalningsmottagare från arbetsgivare är kostnaderna för uppbyggnad och drift av ett nytt system hos Försäkringskassan, enbart för att samla in uppgifter om frånvaro, dessutom svåra att motivera.

En annan alternativ åtgärd skulle kunna vara ett krav på att föräldern i samband med ansökan redovisar uppgifter om frånvaro från arbetsgivaren, t.ex. genom ett krav på intyg eller liknande. En sådan lösning skulle dock enligt regeringens bedömning inte underlätta administrationen för arbetsgivarna i jämförelse med lagrådsremissens förslag, snarare tvärtom. Vidare skulle systemet bli krångligare för sökandena och medföra en risk för att Försäkringskassans beslut och utbetalning av ersättning fördröjs. Dessutom skulle det bli svårt för Försäkringskassan att helt försäkra sig om att de aktuella uppgifterna faktiskt kommer från arbetsgivaren och inte är uppgivna av sökanden.

När det gäller tillfällig föräldrapenning skulle en annan lösning för att minska de felaktiga utbetalningarna kunna vara att ansvaret för utbetalning av ersättningen under ett visst antal dagar för frånvaro förs över från Försäkringskassan till arbetsgivarna, liknande arbetsgivares ansvar för sjuklön under de första fjorton dagarna. En sådan lösning har utretts av VAB-utredningen som vid en sammanvägd bedömning ansåg att fördelarna inte övervägde nackdelarna.

Regeringen gör därför sammantaget bedömningen att det är samhällsekonomiskt mest effektivt och ändamålsenligt att arbetsgivardeklarationen används för att samla in uppgifter om frånvaro på individnivå.

10.2 Offentligfinansiella effekter

Förslaget kommer att ge Försäkringskassan ökade förutsättningar att upptäcka felaktiga utbetalningar av föräldrapenning och tillfällig föräldrapenning som beror på arbete trots förmån.

Försäkringskassans tillgång till uppgifter från arbetsgivare om anställdas frånvaro från arbetet av skäl som kan ge rätt till föräldrapenning eller tillfällig föräldrapenning kommer att innebära en möjlighet för myndigheten att upptäcka i princip samtliga felaktiga utbetalningar som beror på arbete trots förmån, förutsatt att uppgifterna som lämnas i samband med arbetsgivardeklarationen är korrekta. Mängden felaktiga

utbetalningar som faktiskt kommer att upptäckas beror dock i hög grad på hur Försäkringskassan i praktiken väljer att nyttja uppgifterna. Någon beloppsmässig bedömning av minskningen av de felaktiga utbetalningarna på grund av Försäkringskassans ökade möjligheter till kontroll går därför inte att göra.

De föreslagna åtgärderna bedöms vidare ha en förebyggande inverkan på så sätt att antalet ansökningar med oriktiga uppgifter som avser frånvaro från arbetet med hög sannolikhet minskar på grund av den ökade risken för upptäckt. Denna preventiva effekt bedöms, i vart fall på sikt, bidra till den övervägande delen av minskningen av de felaktiga utbetalningarna. Någon beräkning av den preventiva effekten är svår att göra. Det kan dock konstateras att även en relativt begränsad sådan effekt kan innebära stora besparingar. Detta kan visas genom ett räkneexempel med utgångspunkt i de uppskattade felaktiga utbetalningarna av föräldrapenning och tillfällig föräldrapenning som beror på arbete trots förmån. Enligt omfattningsstudier av Försäkringskassan betalades totalt cirka 1 161 miljoner kronor ut felaktigt avseende föräldrapenning under 2021, varav 935 miljoner kronor uppskattades kopplat till arbete trots förmån eller ej vårdat barn. Enligt samma studie skattades cirka 1 394 miljoner kronor ha betalats ut felaktigt avseende tillfällig föräldrapenning under 2021, varav 1 312 miljoner kronor uppskattades vara kopplat till arbete trots förmån eller ej vårdat barn. Vidare talar statistik från Försäkringskassan för att arbete trots förmån orsakar mer än 90 procent av de felaktiga utbetalningarna av föräldrapenning samt mer än 75 procent av de felaktiga utbetalningarna av tillfällig föräldrapenning (se SOU 2023:47 avsnitt 8.2.3 och 9.2.3). Utifrån dessa uppgifter kan de felaktiga utbetalningarna av föräldrapenning som beror på arbete trots förmån antas uppgå till i vart fall cirka 842 miljoner kronor (935 x 90 procent) per år samt de felaktiga utbetalningarna av tillfällig föräldrapenning till i vart fall cirka 984 miljoner kronor (1 312 x 75 procent).

Nedanstående exempel illustrerar vad den preventiva effekten skulle kunna ha för beloppsmässig påverkan på de felaktiga utbetalningar som beror på arbete trots förmån. Exemplet illustrerar endast hur stor en minskning av de felaktiga utbetalningarna skulle kunna bli, beroende på graden av preventiv effekt, och innebär inte att regeringen gör någon närmare bedömning av de förväntade konsekvenserna.

Tabell 10.1 Storleken på de minskade felaktiga utbetalningarna utifrån en fiktiv preventiv effekt i procent

Förmån	10 procent	25 procent	50 procent
Föräldrapenning			
miljoner kronor	84,2	210,5	421
Tillfällig föräldrapenning			
miljoner kronor	98,4	246	492
Totalt			
miljoner kronor	182,6	456,5	913

Egen sammanställning.

2021 års bidragsbrottsutredning har föreslagit att det införs ett system med administrativa sanktionsavgifter som bl.a. skulle innebära att en sanktionsavgift ska tas ut av den som har lämnat en oriktig uppgift, om det har lett, eller hade kunnat leda, till att en ekonomisk förmån har betalats ut felaktigt. Bidragsbrottsutredningens betänkande har remissbehandlats. Socialdepartementet har den 5 april 2024 tillsatt en utredning som ska lämna förslag som leder till en effektivare ordning för att bekämpa bidragsbrott (S 2024:C) och utredningen ska bl.a. se över förslaget om ett administrativt sanktionssystem. Om förslaget i denna lagrådsremiss, som leder till en betydligt ökad risk för upptäckt för den som lämnar oriktiga uppgifter, kombineras med risken att påföras en sanktionsavgift skulle den preventiva effekten kunna bli än mer märkbar.

10.3 Effekter för statliga myndigheter och domstolarna

10.3.1 Effekter för Skatteverket

Skatteverket kommer att behöva skapa en ny tjänst för att de aktuella uppgifterna ska kunna lämnas in till Skatteverket samt för att Skatteverket ska kunna ta emot, hantera och distribuera uppgifterna till Försäkringskassan. Skatteverket behöver också se till att it-systemen kan hantera frånvarouppgifter som kan komma att lämnas i samband med en pappersdeklaration. Skatteverket beräknar kostnaderna för it-utveckling till ca 8 miljoner kronor och de årliga kostnaderna för förvaltning av it-systemen till ca 3,5 miljoner kronor. Därtill kommer kostnader för informationsinsatser och för inskanning av pappersdeklarationer. Tillkommande kostnader med anledning av förslaget ska hanteras inom Skatteverkets befintliga ekonomiska ramar.

10.3.2 Effekter för Försäkringskassan

Försäkringskassan kommer få tillgång till uppgifter om frånvaro från arbetet av skäl som kan ge rätt till tillfällig föräldrapenning eller föräldrapenning i betydligt större utsträckning än i dag vilket bedöms ha en positiv effekt på myndighetens möjligheter att motverka felaktiga utbetalningar.

Även hos Försäkringskassan krävs utveckling av it-system för att kunna ta emot uppgifterna från Skatteverket samt för att anpassa system till respektive förmån. Myndigheten uppskattar it-kostnaderna, som är delvis lånefinansierade, till cirka 12,6 miljoner kronor. Även att utveckla riskprofiler medför ökade kostnader. Förslaget leder också till löpande kostnader för Försäkringskassans handläggning. Uppgifterna från Skatteverket ger Försäkringskassan huvudsakligen underlag för kontroller efter beslut om utbetalning. Efterkontrollerna kräver manuell hantering. Förslaget väntas leda till minskade felaktiga utbetalningar i tillfällig föräldrapenning och föräldrapenning, samtidigt ökar förvaltningskostnaderna. Utgångspunkten är att tillkommande kostnader

med anledning av förslaget ska hanteras inom Försäkringskassans ekonomiska ramar.

10.3.3 Effekter för brottsbekämpande och rättsvårdande myndigheter samt domstolar

Fler upptäckta felaktiga utbetalningar inom föräldrapenning och tillfällig föräldrapenning kommer att leda till fler återkravs- och omprövningsärenden hos Försäkringskassan, vilket kan medföra en ökning av antalet ärenden hos Kronofogdemyndigheten och antalet överklaganden till förvaltningsdomstolarna. Förslaget kan, i vart fall inledningsvis, också förväntas medföra att fler misstänkta bidragsbrott som avser arbete trots förmån inom föräldrapenning eller tillfällig föräldrapenning upptäcks, vilket kan leda till en viss ökning av antalet polisanmälningar. Polismyndigheten och Åklagarmyndigheten liksom de allmänna domstolarna kan därmed också påverkas av förslaget.

Som konstaterats ovan är det i dagsläget svårt att bedöma hur många fler kontrollärenden som kommer att bli följden av förslaget. Komplexiteten i de återkravsärenden och brottsutredningar som kan bli följden av förslaget kommer sannolikt också att variera. Genom en ökad upptäcktsrisk minskar incitamenten att lämna oriktiga uppgifter, antalet ärenden om återkrav och antalet bidragsbrott inom föräldrapenning och tillfällig föräldrapenning bör därmed minska på sikt. Regeringen avser att följa utvecklingen av antalet mål/ärenden som tillkommer med anledning av förslaget.

Eventuella ökade kostnader för aktuella myndigheter och domstolarna till följd av förslaget hanteras inom befintliga ekonomiska ramar.

10.4 Samhällsekonomiska konsekvenser

Förslaget bedöms leda till positiva samhällsekonomiska konsekvenser genom en betydande minskning av de felaktiga utbetalningarna av föräldrapenning och tillfällig föräldrapenning. En minskning av de felaktiga utbetalningarna innebär att statens utgifter för förmånerna minskar i motsvarande mån och medel kan därmed frigöras för finansiering av andra samhällsekonomiskt motiverade statliga åtgärder. Genom att möjligheten till fusk minskar bidrar förslaget även till att upprätthålla förtroendet för välfärdssystemen och välfärdssystemens legitimitet.

10.5 Effekter för företag och andra utbetalare

10.5.1 Vilka berörs av förslaget?

Förslaget påverkar i första hand arbetsgivare och andra utbetalare som betalar ut ersättning för arbete som utbetalaren är skyldig att göra skatteavdrag för eller betala arbetsgivaravgifter för. I egenskap av arbetsgivare eller annan utbetalare av ersättning påverkas alltså många olika slags företag, myndigheter och organisationer. Både juridiska

personer och fysiska personer som bedriver näringsverksamhet kan vara utbetalare. Enligt statistik från Skatteverket fanns cirka 530 000 arbetsgivare registrerade hos Skatteverket i maj 2023.

Förslaget påverkar också företag som utvecklar program för löneadministration och redovisning av skatter och avgifter. Även redovisningskonsulter och bokföringsbyråer som utför redovisningstjänster åt sina kunder samt deklarationsombud berörs av förslaget.

10.5.2 Administrativa kostnader

I vilken omfattning som företag och andra utbetalare kommer att påverkas av förslaget beror framför allt på vilket inlämningsätt som tillämpas. Även antalet betalningsmottagare som uppgifter behöver lämnas för och andelen betalningsmottagare med barn har betydelse för uppgiftsskyldighetens påverkan.

De flesta uppgifterna kan antas komma att lämnas automatiskt

Enligt uppgifter från Skatteverket lämnas i dagsläget cirka 31 procent av arbetsgivardeklarationerna in genom att den deklarationsskyldige manuellt fyller i uppgifterna i e-tjänsten, cirka 46 procent lämnas in genom filöverföring, cirka 22 procent lämnas in genom s.k. API (dvs. informationen överförs automatiskt från den deklarationsskyldiges datasystem) och cirka 0,3 procent lämnas in i pappersform. När det gäller uppgifter om betalningsmottagare lämnas cirka 2,5 procent av dessa genom att de fylls i manuellt i e-tjänsten, cirka 47 procent genom filöverföring, cirka 51 procent genom API och cirka 0,0008 procent i pappersform. Därmed kan konstateras att cirka 68 procent av alla arbetsgivardeklarationer och cirka 97 procent av alla uppgifter om betalningsmottagare lämnas in mer eller mindre automatiskt genom att uppgifter hos den deklarationsskyldige överförs till Skatteverket via en fil eller API. Anledning att utgå från annat än att samma andel frånvaro-uppgifter också kommer att lämnas på motsvarande sätt saknas.

Uppgifterna hanteras redan av arbetsgivarna

De uppgifter om frånvaro och om frånvarons omfattning som enligt förslaget ska lämnas i samband med en arbetsgivardeklaration är lönepåverkande, dvs. det rör sig om information som samtliga arbetsgivare redan i dag behöver hantera för att kunna betala ut rätt ersättning. Enligt *Srf Lönsam* registreras bl.a. uppgifter om en anställds frånvaro för vård av barn och om hur många timmar den anställde annars skulle ha arbetat i lönesystemen. Förslaget innebär därför inte att några nya uppgifter behöver läggas in i lönesystemen.

Uppgiftslämnandet innebär en ökad administration

Den administration som tillkommer är den extra tid det tar att löpande lämna de aktuella uppgifterna i samband med en arbetsgivardeklaration. I detta sammanhang kan konstateras att de allra flesta arbetsgivare använder

it-baserade lönesystem där uppgifter om lönepåverkande frånvaro finns inlagda.

Arbetsgivardeklarationen lämnas automatiskt

För de utbetalare som lämnar arbetsgivardeklarationen mer eller mindre automatiskt, dvs. i nuläget cirka 68 procent, kräver förslaget uppdateringar av redovisnings- och lönesystem, eftersom systemen måste ändras när det gäller vilka uppgifter som ska vidarerapporteras till Skatteverket. Detta kan innebära en ökad kostnad för redovisnings- och lönesystemet. I övrigt innebär förslaget inte någon ökning av administrationen eller några löpande kostnader som är direkt kopplade till inlämningen av uppgifterna till Skatteverket. *Sveriges advokatsamfund* menar att kostnaden för uppdateringar av redovisnings- och lönesystem i slutändan kommer att hamna på de enskilda arbetsgivarna. Även *Regelrådet* delar synen att även om förslaget inte innebär någon ytterligare administration kan det innebära ökade kostnader för tillkommande tjänster. Regeringen kan inte utesluta att en sådan kostnad kan uppstå för arbetsgivarna när systemen behöver uppdateras.

Arbetsgivardeklarationen lämnas manuellt

De cirka 31 procent av utbetalarna som fyller i uppgifterna manuellt i Skatteverkets e-tjänst eller lämnar uppgifterna i pappersform, behöver särskilt fylla i även de föreslagna frånvarouppgifterna vid varje deklARATIONstillfälle. Endast en mindre andel av alla uppgifter om betalningsmottagare lämnas manuellt i e-tjänsten (cirka 2,5 procent, motsvarande cirka 260 000 uppgifter) och en ännu mindre andel i pappersform (0,0008 procent, motsvarande cirka 8 500 uppgifter). Dessa uppgifter kan antas lämnas av sammantaget cirka 139 000 arbetsgivare.

Den administrativa bördan, och kostnaderna, för dessa arbetsgivare, ökar på så sätt att det kommer att ta något längre tid än i dag att fylla i nödvändiga uppgifter. En rimlig uppskattning av den ökade tidsåtgången skulle enligt regeringen kunna vara att det för varje betalningsmottagare, där ersättningen har påverkats av frånvaro som kan ge rätt till föräldrapenning eller tillfällig föräldrapenning, kommer att ta i genomsnitt fyra minuter att lämna uppgifterna samt att det för varje betalningsmottagare, där ersättningen inte har påverkats av sådan frånvaro, kommer att ta i genomsnitt en minut att lämna den uppgiften.

En uppskattning av hur många betalningsmottagare som under en månad kommer att ha sådan frånvaro som innebär uppgiftsskyldighet för arbetsgivaren är mycket svår att göra. Även om det finns statistik som visar hur många personer som varje år tar emot föräldrapenning respektive tillfällig föräldrapenning, vilken kan jämföras med uppgifter om antalet anställda, är det högst osäkert hur många anställda som berörs varje månad.

För att åskådliggöra vad den ökade kostnaden på ett ungefär skulle kunna bli för de aktuella arbetsgivarna kan som exempel antas att cirka en fjärdedel, dvs. 65 000, av de betalningsmottagare som uppgifter lämnas manuellt för under en månad har haft sådan frånvaro för vilken uppgifter ska lämnas i arbetsgivardeklarationen. Resterande del, dvs. 195 000 betalningsmottagare, kan då antas inte ha haft sådan frånvaro. Utifrån de

premisserna skulle utbetalare som lämnar uppgifter per betalningsmottagare manuellt varje månad sammantaget få en tidsåtgång om cirka 5 420 timmar ($65\,000 \times 5/60$) för samtliga betalningsmottagare vars ersättning har påverkats av frånvaro som medför uppgiftsskyldighet, samt 3 250 timmar ($195\,000 \times 1/60$) för samtliga betalningsmottagare vars ersättning inte har påverkats av sådan frånvaro. Totalt rör det sig då om cirka 104 000 timmar ($[5\,420 + 3\,250] \times 12$) per år.

Timkostnaden för en löneadministratör kan uppskattas till 263 kronor inklusive arbetsgivaravgifter och semestertillägg. Den totala ökningen av den årliga administrativa kostnaden för samtliga arbetsgivare som kommer att lämna uppgifter om betalningsmottagare manuellt i e-tjänsten eller i pappersform kan då beräknas till cirka 27 352 000 kronor ($104\,000 \times 263$). Den beräknade genomsnittliga årliga kostnadsökningen per utbetalare blir då cirka 197 kronor ($27\,352\,000/139\,000$).

Eftersom beräkningen, i avsaknad av tillgång till underlag, bygger på vissa antaganden måste det beaktas att den är förenad med stor osäkerhet.

Förfrågningar från Försäkringskassan kan antas minska

Förslaget innebär att enskilda utbetalare sannolikt i mindre utsträckning än i dag kommer att behöva besvara särskilda förfrågningar från Försäkringskassan avseende anställdas frånvaro. Vid beräkningen av den administrativa kostnaden har inte tagits hänsyn till den minskning av kostnader detta kan innebära.

Konsekvenser för andra utbetalare än företag

Förutom privata företag är kommuner och regioner vanliga arbetsgivare. Dessa är i egenskap av utbetalare, t.ex. arbetsgivare, lika berörda av förslaget som privata utbetalare. Det är dock rimligt att utgå från att dessa utbetalare alltid har tillgång till lönesystem med möjlighet att lämna uppgifter genom filöverföring eller API, vilket kan antas medföra försumbara ökade administrativa kostnader.

Förslaget påverkar även statliga myndigheter i deras egenskap av arbetsgivare eller utbetalare av ersättningar som ska redovisas per betalningsmottagare i en arbetsgivardeklaration. Även arbetslöshetskassorna berörs av förslaget. Den administrativa bördan för dessa utbetalare är sannolikt jämförbar med den som gäller för företag av motsvarande storlek. Även dessa utbetalare får antas ha automatiserade system med möjlighet till automatisk överföring av uppgifter per betalningsmottagare från lönesystemet till arbetsgivardeklarationer. De löpande kostnaderna för dessa utbetalare kan därför antas bli mycket små. Däremot kommer sannolikt initiala kostnader för systemutveckling att uppstå då redovisnings- och lönesystemen behöver uppdateras med nya funktioner för redovisning av frånvarouppgifter i samband med arbetsgivardeklarationen och information till berörda betalningsmottagare. Eventuella merkostnader kan hanteras inom befintliga ekonomiska ramar.

10.5.3 Övriga effekter för företag och andra utbetalare

Utöver konsekvenser för den administrativa bördan kommer samtliga berörda uppgiftsskyldiga att behöva sätta sig in i ett nytt regelverk.

Vidare kommer programvaruföretag att påverkas eftersom de måste genomföra förändringar i sina produkter. Likaså kommer de programvaruutvecklare (även it-avdelningar på myndigheter och större företag) som tar fram redovisningssystem för internt bruk att påverkas av förslaget, eftersom även dessa behöver utveckla nya tekniska lösningar.

Utbetalare kan, i vart fall inledningsvis, med anledning av föreslagna bestämmelser om informationsskyldighet komma att behöva lägga tid på att diskutera redovisade uppgifter avseende enskilda betalningsmottagare. En eventuell kostnadsökning för utbetalaren som en följd härav är inte möjlig att beräkna.

Regelrådet anser att det hade varit önskvärt om konsekvenserna för små företag hade analyserats närmare, alternativt att det tydligare motiveras varför någon särskild hänsyn till små företag inte har varit möjlig. Regeringen är medveten om att den ökade administrativa bördan som förslagen kan ge upphov till riskerar att påverka små företag i större utsträckning. Det vore dock olämpligt att ge undantag från skyldigheten att rapportera in vissa uppgifter till företag under en viss storlek då en sådan ordning dels skulle öka riskerna för fusk betydligt, dels skulle innebära ett krångligare regelverk.

10.6 Effekter för enskilda

Förslaget ger förutsättningar för Försäkringskassan att i mycket större utsträckning än i dag upptäcka oriktiga uppgifter från enskilda när det gäller avstående från arbete, vilket i sin tur leder till att fler utbetalda ersättningar återkrävs. För enskilda med en svagare ekonomi kan detta innebära en ökad risk för att hamna i skuldsättning, vilket särskilt kan ge negativa konsekvenser för hushåll med barn. Även antalet personer med skulder hos Kronofogdemyndigheten kan öka.

Förslaget väntas leda till en större medvetenhet hos den som ansöker om tillfällig föräldrapenning och föräldrapenning om vikten av att lämna korrekta uppgifter om avstående från arbete. Detta väntas leda till att fler utbetalningar blir korrekta från början och att risken för felaktiga utbetalningar därmed minskar. Om en enskild oavsiktligt eller avsiktligen gör mer omfattande felaktigheter kan detta väntas upptäckas tidigt. Detta gör att de felaktiga utbetalningarna och återkraven inte hinner uppgå till så stora belopp. Förslaget kan få en viss oavsiktlig avskräckande effekt på så sätt att personer av rädsla för att lämna oriktiga uppgifter avstår från att söka föräldrapenning eller tillfällig föräldrapenning. Det i sin tur kan ha negativa effekter för barns tillgång till föräldrarna eller för barns ekonomiska levnadsstandard. Effekten är dock svår att uppskatta.

I de situationer då Försäkringskassan bedömer att beslutet behöver föregås av en kontroll av frånvarouppgifter kan utbetalningen av förmånen bli senarelagd jämfört med i dag. Det kan i sin tur innebära ekonomiska svårigheter för föräldrarna, i den situation då det faktiskt inte förekommit felaktigheter i ansökan. I vilken mån och i vilken uppfattning sådana

situationer kan komma att uppstå beror på hur Försäkringskassan använder sig av uppgifterna, varför det i dagsläget inte går att uppskatta någon effekt.

10.6.1 Effekter för skyddet för den personliga integriteten

Förslaget innebär att uppgifter avseende i stort sett alla anställda i Sverige kommer att behandlas av båda Skatteverket och Försäkringskassan. Därtill kommer den som lämnar en arbetsgivardeklaration att behöva behandla uppgifterna i samband med att de lämnas till Skatteverket. Förslaget har därmed en påverkan på den enskildes personliga integritet och den informationsöverföring som kommer att ske innebär risker för integriteten. Dessa risker hanteras bl.a. genom att sekretess gäller för uppgifterna både hos Skatteverket och Försäkringskassan. Sekretessen gäller även om uppgifterna inte förekommer i ett ärende. Vidare ska Skatteverket gallra uppgifterna när de har lämnats över till Försäkringskassan och de kommer därmed, efter att överföring skett, endast att behandlas hos den myndighet som har användning för uppgifterna i sin faktiska verksamhet. Därtill är personuppgiftsbehandlingen hos både Skatteverket och Försäkringskassan lagreglerad.

Regeringen bedömer att den personuppgiftsbehandling som förslaget medför kommer att utgöra en proportionerlig inskränkning av det skydd för den personliga integriteten som finns i regeringsformen, Europakonventionen och EU:s rättighetsstadga. I avsnitt 6.5 finns en mer omfattande dataskydds- och integritetsbedömning.

10.7 Effekter för det brottsförebyggande arbetet och brottsligheten

Genom att Försäkringskassan får tillgång till frånvarouppgifterna kan fler felaktiga utbetalningar av föräldrapenning och tillfällig föräldrapenning upptäckas, vilket i sin tur kan antas leda till upptäckt av fler misstänkta bidragsbrott. Brotten kan i regel antas upptäckas i ett tidigt skede, vilket innebär att felaktiga utbetalningar under längre perioder eller med stora belopp undviks. På sikt bör bestämmelserna leda till en minskad brottslighet inom de aktuella förmånerna. Detta då de stärkta kontrollmöjligheterna bedöms öka incitamenten för enskilda att följa regelverken.

10.8 Effekter för jämställdheten

Förslaget innebär inte att de rättsliga förutsättningarna för rätten till föräldrapenning eller tillfällig föräldrapenning ändras. Förslaget har därför inte någon påverkan på hur uttaget av dessa förmåner fördelas mellan kvinnor och män. När det gäller fördelningen i dag kan konstateras att fler kvinnor än män får föräldrapenningsförmåner utbetalt. År 2022 stod kvinnor för 65 procent av uttaget av föräldrapenning (andel av utbetalda kronor) och män för 35 procent. För samma år stod kvinnor för 54 procent

av uttaget av tillfällig föräldrapenning (andel av utbetalda kronor) och män för 46 procent. Av de upptäckta felaktiga utbetalningarna av föräldrapenning år 2022 avsåg utbetalningar till kvinnor cirka 59 procent och utbetalningar till män cirka 41 procent. På motsvarande sätt för tillfällig föräldrapenning utgjordes 61 procent av de upptäckta felaktiga utbetalningarna utbetalning gjord till kvinnor och 39 procent utbetalning gjord till män. Det saknas skäl till annat antagande än att det ökade antalet felaktiga utbetalningar som kan komma att upptäckas som en följd av förslaget kommer att fördelas på ett likartat sätt mellan kvinnor och män.

10.9 Övriga effekter

Förslaget bedöms inte ha några effekter av betydelse för den kommunala självstyrelsen, för sysselsättning och offentlig service i olika delar av landet eller för möjligheterna att nå de integrationspolitiska målen. Förslaget bedöms inte heller ha någon påverkan på de åtaganden som följer av Sveriges medlemskap i EU.

11 Författningskommentar

11.1 Förslag till lag om uppgiftsskyldighet i fråga om frånvaro på grund av vård av barn

Lagens innehåll och syfte

1 § Denna lag innehåller bestämmelser om skyldighet för den som är skyldig att lämna arbetsgivardeklaration att lämna uppgifter om frånvaro från arbetet på grund av vård av barn. Syftet är att effektivisera Försäkringskassans kontroll av föräldrapenningsförmåner.

I paragrafen anges lagens innehåll och uppgiftsskyldighetens syfte.

Av paragrafen framgår att vissa uppgifter om frånvaro från arbetet på grund av vård av barn ska lämnas för att Försäkringskassan ska kunna effektivisera sin kontroll av föräldrapenningsförmåner, dvs. föräldrapenning och tillfällig föräldrapenning. Uppgifterna ska lämnas till Skatteverket i samband med arbetsgivardeklarationen, se 2 §.

Med Försäkringskassans kontroll menas analyser och urval av ärenden för fördjupade kontroller, kontroller som sker innan ett beslut om utbetalning fattas och efterkontroller.

Övervägandena finns i avsnitt 5.2.

Uppgifter om frånvaro i samband med arbetsgivardeklarationen

2 § Den som är skyldig att lämna en sådan arbetsgivardeklaration som avses i 26 kap. 3 § skatteförfarandelagen (2011:1244) ska i samband med deklarationen uppgive per betalningsmottagare om redovisad ersättning har påverkats av frånvaro från arbetet av skäl som kan ge rätt till

1. föräldrapenning enligt 12 kap. socialförsäkringsbalken, eller

2. tillfällig föräldrapenning enligt 13 kap socialförsäkringsbalken.

Uppgifter behöver inte lämnas i fråga om ersättning som avses i 26 kap. 19 a § första stycket 5 skatteförordningen.

Paragrafen innehåller en skyldighet för den som ska lämna en sådan arbetsgivardeklaration som avses i 26 kap. 3 § skatteförordningen (2011:1244), förkortad SFL, att i samband med deklarationen lämna vissa uppgifter om frånvaro.

Första stycket 1 innebär en skyldighet att uppge om ersättningen har eller inte har påverkats av frånvaro från arbetet av skäl som kan ge rätt till föräldrapenning enligt 12 kap. socialförsäkringsbalken.

Första stycket 2 innebär en skyldighet att uppge om redovisad ersättning har eller inte har påverkats av frånvaro från arbetet av skäl som kan ge rätt till tillfällig föräldrapenning enligt 13 kap. socialförsäkringsbalken.

Uppgiftsskyldigheten innebär alltså att den som lämnar en arbetsgivardeklaration, i samband med deklarationen ska uppge för varje betalningsmottagare om den i deklarationen redovisade ersättningen har eller inte har påverkats av frånvaro som kan ge rätt till föräldrapenning eller tillfällig föräldrapenning. I 3 § finns bestämmelser om att vissa ytterligare uppgifter ska lämnas i de fall ersättningen har påverkats av sådan frånvaro.

Skyldigheten att lämna uppgifter avser den som är skyldig att lämna en arbetsgivardeklaration enligt 26 kap. 3 § SFL. Bestämmelsen är inte tillämplig på den som ska lämna en förenklad arbetsgivardeklaration enligt 26 kap. 4 § SFL.

En ersättning har påverkats av frånvaro från arbetet av skäl som kan ge rätt till föräldrapenning respektive tillfällig föräldrapenning om ersättningen till betalningsmottagaren har beräknats med hänsyn till frånvaron. Om den ersättning som redovisas för en betalningsmottagare avser lön och lönen har beräknats med avdrag t.ex. för en frånvarodag för vård av sjukt barn, så har ersättningen påverkats av frånvaro som kan ge rätt till tillfällig föräldrapenning.

Att uppgiftsskyldigheten tar sikte på frånvaro av skäl som kan ge rätt till föräldrapenning respektive tillfällig föräldrapenning innebär att den uppgiftsskyldige inte behöver göra någon närmare bedömning av om betalningsmottagaren har rätt till någon av dessa ersättningar. Avgörande är i stället vilken orsak för frånvaron som den som mottagit den redovisade ersättningen har angett. Om den anställde har anmält till arbetsgivaren att han eller hon är frånvarande från arbetet på grund av föräldraledighet, är det fråga om frånvaro av skäl som kan ge rätt till föräldrapenning. Om den anställde i stället har anmält frånvaro för vård av sjukt barn, kan skälet till frånvaron ge rätt till tillfällig föräldrapenning.

Ersättning ska redovisas i arbetsgivardeklarationen för den månad (redovisningsperiod) under vilken ersättningen betalas ut. Arbetsgivardeklaration ska normalt ha kommit in till Skatteverket under månaden efter den månad som utgör redovisningsperiod (se 26 kap. SFL). Om en frånvarodag i januari påverkar den lön som betalas ut i januari, ska frånvaron redovisas i samband med arbetsgivardeklarationen för redovisningsperioden januari, vilken lämnas i februari. Om en frånvarodag i januari i stället påverkar lönen som betalas ut i februari, ska frånvaron redovisas i samband med arbetsgivardeklarationen för redovisnings-

perioden februari, vilken lämnas i mars. Tidpunkten för när frånvaron inträffade saknar alltså betydelse för när uppgiften ska lämnas, avgörande är i stället om frånvaron har påverkat den ersättning som redovisas i den aktuella arbetsgivardeklarationen.

Uppgift om frånvaro ska lämnas per betalningsmottagare. Detta innebär att uppgift ska lämnas för samtliga personer som det i arbetsgivardeklarationen redovisas uppgifter om på individnivå enligt bestämmelserna i 26 kap. 19 a och 19 b §§ SFL. Om en enskild har haft en så omfattande frånvaro från arbetet att ingen ersättning betalas ut till denne en viss månad, är personen inte betalningsmottagare för den månaden och det finns inte någon skyldighet enligt skatteförfarandelagen att redovisa uppgifter om denne på individnivå i arbetsgivardeklarationen. Detsamma gäller då för uppgiftsskyldigheten enligt denna paragraf, dvs. uppgifter om frånvaro ska inte lämnas för denna person. Om deklaranten i arbetsgivardeklarationen ändå tar med en sådan person som betalningsmottagare, med en angiven utbetald ersättning om noll kronor, ska denne också lämna uppgift om frånvaro i enlighet med denna bestämmelse.

I *andra stycket* anges att uppgifter inte behöver lämnas i fråga om sådan ersättning som avses i 26 kap. 19 a § första stycket 5 SFL. I den bestämmelsen anges att en arbetsgivardeklaration för varje betalningsmottagare ska innehålla uppgift om ersättning som är underlag för statlig ålderspensionsavgift enligt lagen (1998:676) om statlig ålderspensionsavgift. I de fall sådan ersättning redovisas i en arbetsgivardeklaration ska deklaranten för denna ersättning alltså inte redovisa uppgifter om frånvaro enligt första stycket.

Övervägandena finns i avsnitt 5.2.1–5.2.4.

3 § Om den redovisade ersättningen har påverkats av sådan frånvaro som anges i 2 § ska den deklarationskyldige också uppge datum för respektive slag av frånvaro och frånvarons omfattning för varje datum.

I paragrafen anges vilka ytterligare uppgifter som ska lämnas i de fall ersättningen har påverkats av frånvaro från arbetet av skäl som kan ge rätt till föräldrapenning eller tillfällig föräldrapenning.

Bestämmelsen innebär att respektive slag av frånvaro som har påverkat redovisad ersättning ska specificeras med datum. För varje datum ska även frånvarons omfattning anges i förhållande till den tid som betalningsmottagaren annars skulle ha arbetat den aktuella dagen.

För arbetspass som sträcker sig över midnatt ska frånvaron anges till det datum som de flesta av passets arbetstimmar är hänförliga till. Om arbetstiden är lika lång före och efter midnatt ska frånvaron anges till det sista datumet.

Frånvaro av skäl som kan ge rätt till föräldrapenning ska redovisas för sig och frånvaro av skäl som kan ge rätt till tillfällig föräldrapenning för sig.

Övervägandena finns i avsnitt 5.2.5.

Uppgifter till betalningsmottagare

4 § Den som är skyldig att lämna uppgifter enligt 2 § ska senast den dag då arbetsgivardeklarationen ska ha kommit in till Skatteverket informera den som

uppgifterna avser om de uppgifter om denne som lämnas i samband med arbetsgivardeklarationen.

Paragrafen innehåller bestämmelser om informationsuppgifter till betalningsmottagare. Bestämmelsen motsvarar skyldigheten i 34 kap. 3 a § första stycket skatteförfarandelagen (2011:1244), förkortad SFL, att informera betalningsmottagare om de uppgifter som lämnas på individnivå i arbetsgivardeklarationen.

Enligt bestämmelsen ska den som enligt 2 § är skyldig att lämna uppgift om frånvaro från arbetet på grund av vård av barn i samband med en arbetsgivardeklaration informera den som uppgifterna avser om de uppgifter som har lämnats om denne i samband med arbetsgivardeklarationen.

Informationsskyldigheten ska fullgöras senast den dag arbetsgivardeklarationen ska ha kommit in till Skatteverket. Bestämmelser om deklARATIONSTIDPUNKTEN finns i 26 kap. SFL.

Informationsskyldigheten kan fullgöras genom en lönespecifikation som skickas ut i samband med löneutbetalningen, om uppgifterna i lönespecifikationen stämmer överens med de uppgifter som lämnas i samband med arbetsgivardeklarationen. Informationsskyldigheten kan också fullgöras genom ett separat meddelande till den enskilde med information om vilka uppgifter som lämnas i samband med arbetsgivardeklarationen.

Övervägandena finns i avsnitt 5.2.6.

Utlämnande av uppgifter till Försäkringskassan

5 § Skatteverket ska till Försäkringskassan lämna ut uppgifter som enligt denna lag lämnas i samband med arbetsgivardeklarationen. Skatteverket ska även lämna ut identifikationsuppgifter för den uppgiftsskyldige och betalningsmottagaren samt uppgift om den redovisningsperiod som deklARATIONEN avser.

Paragrafen innehåller en sekretessbrytande uppgiftsskyldighet för Skatteverket.

Bestämmelsen innebär att Skatteverket till Försäkringskassan ska lämna ut de uppgifter om frånvaro som lämnas i samband med arbetsgivardeklarationen.

Skatteverket ska till Försäkringskassan även lämna ut identifikationsuppgifter både för den uppgiftsskyldige och för betalningsmottagaren samt uppgift om den redovisningsperiod som deklARATIONEN, som uppgiften lämnas i samband med, avser.

Uppgiftsskyldigheten innebär att uppgifterna ska lämnas ut utan föregående begäran från Försäkringskassan.

Övervägandena finns i avsnitt 5.2.7.

Ikraftträdandebestämmelser

1. Denna lag träder i kraft den 1 januari 2025.

2. Lagen tillämpas första gången i fråga om uppgifter som ska lämnas i samband med arbetsgivardeklARATIONER som avser redovisningsperioden januari 2025.

Av första punkten framgår att lagen träder i kraft den 1 januari 2025.

I *andra punkten* anges att lagen tillämpas första gången i fråga om uppgifter som ska lämnas i samband med arbetsgivardeklarationer som avser redovisningsperioden januari 2025. Det innebär att de uppgifter som ska lämnas enligt lagen första gången kommer att avse ersättning som betalats ut till betalningsmottagare under januari 2025.

Övervägandena finns i avsnitt 9.

11.2 Förslaget till lag om ändring i lagen (2001:181) om behandling av uppgifter i Skatteverkets beskattningsverksamhet

1 kap.

1 § Denna lag tillämpas vid behandling av personuppgifter i Skatteverkets beskattningsverksamhet och i verkets

1. handläggning enligt lagen (2007:324) om Skatteverkets hantering av vissa borgenärsuppgifter,

2. *handläggning enligt* lagen (2013:948) om stöd vid korttidsarbete,

3. *handläggning enligt* lagen (2020:548) om omställningsstöd,

4. handläggning av sådant stöd som avses i lagen (2023:230) om förfarande för elstöd till företag,

5. handläggning av sådan kompensation som avses i lagen (2024:404) om skattefrihet och förfarande för kompensation till personer födda 1957 på grund av höjd åldersgräns för förhöjt grundavdrag *och*

6. *hantering enligt lagen (2024:000) om uppgiftsskyldighet i fråga om frånvaro på grund av vård av barn.*

Lagen gäller endast om behandlingen är helt eller delvis automatiserad eller om uppgifterna ingår i eller är avsedda att ingå i en strukturerad samling av personuppgifter som är tillgängliga för sökning eller sammanställning enligt särskilda kriterier.

Bestämmelserna i 4–6 och 8 §§ samt 2 kap. gäller även vid behandling av uppgifter om juridiska personer och avlidna.

I paragrafen regleras lagens tillämpningsområde.

Förutom en materiell ändring ändras paragrafen redaktionellt på så sätt att det i första stycket införs en punktlista, en del av innehållet i första stycket flyttas till andra stycket, och nuvarande andra stycket förs över till ett nytt tredje stycke.

Första stycket 1–5 motsvarar hittillsvarande reglering i bestämmelsen. Någon ändring i sak är inte avsedd.

Första stycket 6, som är ny, innebär att lagens tillämpningsområde utökas till att även omfatta Skatteverkets hantering av uppgifter som ska lämnas enligt lagen (2024:000) om uppgiftsskyldighet i fråga om frånvaro på grund av vård av barn.

I *andra stycket* anges att lagen endast gäller om behandlingen är helt eller delvis automatiserad eller om uppgifterna ingår i eller är avsedda att ingå i en strukturerad samling av personuppgifter som är tillgängliga för sökning eller sammanställning enligt särskilda kriterier. Detta motsvarar vad som tidigare reglerades i första stycket, men meningen har fått en något annorlunda språklig utformning. Någon ändring i sak är inte avsedd.

Tredje stycket motsvarar hittillsvarande andra stycket.

Övervägandena finns i avsnitt 6.4.

4 § Uppgifter får behandlas för att tillhandahålla information som behövs hos Skatteverket för

1. fastställande av underlag för samt bestämmande, redovisning, betalning och återbetalning av skatter och avgifter,
2. bestämmande av pensionsgrundande inkomst,
3. fastighetstaxering,
4. revision och annan analys- eller kontrollverksamhet,
5. tillsyn samt lämplighets- och tillståndsprövning och annan liknande prövning,
6. handläggning
 - a) enligt lagen (2007:324) om Skatteverkets hantering av vissa borgenärsuppgifter,
 - b) av andra frågor om ansvar för någon annans skatter och avgifter,
 - c) enligt lagen (2015:912) om automatiskt utbyte av upplysningar om finansiella konton och 22 b kap. skatteförfarandelagen (2011:1244),
 - d) enligt lagen (2017:182) om automatiskt utbyte av land-för-land-rapporter på skatteområdet och 33 a kap. skatteförfarandelagen,
 - e) enligt 33 b kap. skatteförfarandelagen,
 - f) enligt lagen (2013:948) om stöd vid korttidsarbete och lagen (2020:548) om omställningsstöd, handläggning av sådant stöd som avses i lagen (2023:230) om förfarande för elstöd till företag samt vid handläggning av sådan kompensation som avses i lagen (2024:404) om skattefrihet och förfarande för kompensation till personer födda 1957 på grund av höjd åldersgräns för förhöjt grundavdrag, och
 - g) enligt lagen (2022:1681) om plattformsoperatörers inhämtande av vissa uppgifter på skatteområdet, lagen (2022:1682) om automatiskt utbyte av upplysningar om inkomster genom digitala plattformar och 22 c kap. skatteförfarandelagen,
7. fullgörande av ett åliggande som följer av ett för Sverige bindande internationellt åtagande,
8. hantering av underrättelser från arbetsgivare om anställning av utlänningar som avses i lagen (2013:644) om rätt till lön och annan ersättning för arbete utfört av en utlänning som inte har rätt att vistas i Sverige,
9. hantering enligt lagen (2024:000) om uppgiftsskyldighet i fråga om frånvaro på grund av vård av barn, och
10. tillsyn, kontroll, uppföljning och planering av verksamheten.

I paragrafen finns bestämmelser om de ändamål för vilka uppgifter får behandlas enligt lagen.

Ändringen innebär att punkt 9 får ett nytt innehåll och att nuvarande punkt 9 blir en ny punkt 10.

I punkt 9 anges att uppgifter får behandlas för att tillhandahålla information som behövs hos Skatteverket för hantering enligt lagen (2024:000) om uppgiftsskyldighet i fråga om frånvaro på grund av vård av barn. Enligt nämnda lag ska Skatteverket dels samla in uppgifterna om frånvaro i samband med arbetsgivardeklarationen, dels överföra uppgifterna till Försäkringskassan. All hantering som krävs hos Skatteverket med anledning av dessa åtgärder ryms inom det nya ändamålet.

Övervägandena finns i avsnitt 6.4.

2 kap.

2 § I databasen får uppgifter behandlas om personer som omfattas av verksamhet enligt 1 kap. 4 § 1–9 och 4 a §. Uppgifter om andra personer får behandlas om det behövs för handläggningen av ett ärende.

I paragrafen anges för vilken personkrets som det får finnas uppgifter om i beskattningsdatabasen.

Ändringen är en följd av att 1 kap. 4 § första stycket utökas till tio punkter. Det medför att uppgifter om personer som omfattas av verksamhet enligt 1 kap. 4 § 9 får behandlas i databasen.

Övervägandena finns i avsnitt 6.4.

3 § För de ändamål som anges i 1 kap. 4 och 4 a §§ får följande uppgifter behandlas i databasen:

1. en fysisk persons identitet, medborgarskap, bosättning och familjeförhållanden,
2. en juridisk persons identitet, säte, ägarförhållanden samt firmatecknare och andra företrädare,
3. registrering för skatter och avgifter,
4. underlag för fastställande av skatter och avgifter,
5. bestämmande av skatter och avgifter,
6. underlag för fastighetstaxering,
7. revision och annan kontroll av skatter och avgifter,
8. uppgifter som behövs för handläggning enligt lagen (2007:324) om Skatteverkets hantering av vissa borgenärsuppgifter,
9. avgiftsskyldighet till ett registrerat trossamfund och medlemskap i fackförening,
10. yrkanden och grunder i ett ärende,
11. beslut, betalning, redovisning och övriga åtgärder i ett ärende,
12. uppgifter som behövs vid hantering av underrättelser från arbetsgivare om anställning av utlänningar som avses i lagen (2013:644) om rätt till lön och annan ersättning för arbete utfört av en utlänning som inte har rätt att vistas i Sverige,
13. uppgifter som behövs för handläggning
 - a) enligt lagen (2013:948) om stöd vid korttidsarbete,
 - b) enligt lagen (2020:548) om omställningsstöd,
 - c) av sådant stöd som avses i lagen (2023:230) om förfarande för elstöd till företag,
 - d) av sådan kompensation som avses i lagen (2024:404) om skattefrihet och förfarande för kompensation till personer födda 1957 på grund av höjd åldersgräns för förhöjt grundavdrag, och

14. uppgifter som behövs vid hantering enligt lagen (2024:000) om uppgiftsskyldighet i fråga om frånvaro på grund av vård av barn.

I databasen får även andra uppgifter behandlas som behövs för fullgörande av ett åliggande som följer av ett för Sverige bindande internationellt åtagande.

Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer kan med stöd av 8 kap. 7 § regeringsformen meddela närmare föreskrifter om vilka uppgifter som får behandlas i databasen enligt första stycket.

I paragrafen regleras vilka uppgifter som får behandlas i beskattningsdatabasen.

I första stycket tillkommer en ny punkt, *punkt 14*, där det anges att uppgifter får behandlas i beskattningsdatabasen om de behövs för hantering enligt lagen (2024:000) om uppgiftsskyldighet i fråga om frånvaro på grund av vård av barn. Ändringen innebär att t.ex. uppgifter

om att en i arbetsgivardeklarationen redovisad ersättning har påverkats av frånvaro av skäl som kan ge rätt till föräldrapenning eller tillfällig föräldrapenning får behandlas i beskattningsdatabasen.

Ändringarna i *första stycket punkt 13* är endast redaktionella.

Övervägandena finns i avsnitt 6.4.

11 § Uppgifter och handlingar i databasen ska, om inget annat anges i 11 a, 12 eller 12 a §, gallras senast sju år efter utgången av det kalenderår då den beskattningsperiod som uppgifterna eller handlingarna kan hänföras till gick ut.

Paragrafen innehåller bestämmelser om gallring.

Ändringen är föranledd av att en gallringsbestämmelse för sådana uppgifter om frånvaro som lämnas enligt lagen (2024:000) om uppgiftsskyldighet i fråga om frånvaro på grund av vård av barn tas in i en ny 12 a §, som fullt ut ska gälla för dessa uppgifter.

Övervägandena finns i avsnitt 6.6.

12 a § Sådana uppgifter om frånvaro som avses i lagen (2024:000) om uppgiftsskyldighet i fråga om frånvaro på grund av vård av barn ska gallras när de har lämnats ut till Försäkringskassan.

Av paragrafen, som är ny, framgår när Skatteverket ska gallra de uppgifter om frånvaro som tillförts beskattningsdatabasen på grund av den nya lagen (2024:000) om uppgiftsskyldighet i fråga om frånvaro på grund av vård av barn.

De uppgifter som omfattas av bestämmelsen är uppgifter om huruvida ersättning som har redovisats i en arbetsgivardeklaration har eller inte har påverkats av frånvaro från arbetet av skäl som kan ge rätt till föräldrapenning eller tillfällig föräldrapenning samt uppgifter om datum för och omfattning av eventuell sådan frånvaro.

Av 5 § lagen om uppgiftsskyldighet i fråga om frånvaro på grund av vård av barn framgår att Skatteverket ska lämna ut de uppgifter som lämnas med stöd av lagen till Försäkringskassan. Bestämmelsen innebär att uppgifterna om frånvaro ska gallras ur beskattningsdatabasen när detta utlämnande skett.

Övervägandena finns i avsnitt 6.6.

11.3 Förslaget till lag om ändring i offentlighets- och sekretesslagen (2009:400)

28 kap.

1 a § Sekretess gäller, i andra fall än som avses i 1 §, hos Försäkringskassan för uppgift om en enskilds hälsotillstånd eller andra personliga förhållanden som har lämnats med stöd av lagen (2024:000) om uppgiftsskyldighet i fråga om frånvaro på grund av vård av barn, om det kan antas att den enskilde eller någon närstående till denne lider men om uppgiften röjs.

För uppgift i en allmän handling gäller sekretessen i högst sjuttio år.

Paragrafen, som är ny, kompletterar 28 kap. 1 § i fråga om sådana uppgifter som har lämnats med stöd av lagen (2024:000) om uppgiftsskyldighet i fråga om frånvaro på grund av vård av barn.

Första stycket innehåller en bestämmelse om sekretess, i andra fall än som avses i 1 §, hos Försäkringskassan för uppgift om enskilds hälsotillstånd eller andra personliga förhållanden som har lämnats med stöd av lagen om uppgiftsskyldighet i fråga om frånvaro på grund av vård av barn. Bestämmelsen innehåller ett s.k. rakt skaderekvisit, vilket innebär en presumtion för offentlighet. Sekretesskyddet motsvarar det skydd som gäller enligt 28 kap. 1 § första stycket.

Enligt lagen om uppgiftsskyldighet i fråga om frånvaro på grund av vård av barn ska den som är skyldig att lämna en sådan arbetsgivardeklaration som avses i 26 kap. 3 § skatteförfarandelagen (2011:1244) i samband med deklarationen uppgge per betalningsmottagare om redovisad ersättning har påverkats av frånvaro från arbetet av skäl som kan ge rätt till föräldrapenning enligt 12 kap. socialförsäkringsbalken, eller tillfällig föräldrapenning enligt 13 kap. socialförsäkringsbalken. Om den redovisade ersättningen har påverkats av sådan frånvaro ska den deklarationsskyldige också uppgge datum för respektive slag av frånvaro och frånvarons omfattning för varje datum. Skatteverket ska till Försäkringskassan lämna ut de uppgifter om frånvaro som lämnas i samband med arbetsgivardeklarationen samt identifikationsuppgifter för den uppgiftsskyldige och betalningsmottagaren samt uppgift om den redovisningsperiod som deklarationen avser.

Sekretess enligt bestämmelsen gäller i andra fall än som avses i 1 §, dvs. för uppgifterna som inte förekommer i ett ärende. Det kan vara fallet t.ex. om en ansökan om föräldrapenningsförmån inte har gjorts av den enskilde (den betalningsmottagare för vilken uppgifter har redovisats). Det kan också förekomma att en ansökan har behandlats i ett ärende som redan har avslutats när uppgiften kommer till Försäkringskassan. I de fall de uppgifter som lämnas till Försäkringskassan med stöd av lagen om uppgiftsskyldighet i fråga om frånvaro på grund av vård av barn kan hänföras till ett pågående ärende om föräldrapenning eller tillfällig föräldrapenning, omfattas de av 28 kap. 1 § första stycket.

Av *andra stycket* framgår att sekretessen gäller i högst sjuttio år för en uppgift i en allmän handling.

Övervägandena finns i avsnitt 7.

Sammanfattning av delbetänkandet En utvecklad arbetsgivardeklaration – åtgärder mot missbruk av välfärdssystemen (SOU 2023:47) Bilaga 1

I detta delbetänkande behandlas utredningens uppdrag att överväga åtgärder beträffande arbetsgivardeklarationen som kan vara av betydelse för att effektivt motverka arbetslivskriminalitet, skatteundandragande och skattefusk samt felaktiga utbetalningar och brott mot välfärdssystemen.

Ytterligare uppgifter på individnivå

Uppgifterna som ska lämnas i arbetsgivardeklarationen har betydelse för beskattningen (frånsett uppgifter om arbetsställesnummer och sjuklönekostnad). En del i utredningens uppdrag är att överväga om det är lämpligt att ytterligare uppgifter, som inte har betydelse för beskattningen eller för Skatteverkets övriga verksamhet, lämnas i arbetsgivardeklarationen. Det ska då handla om uppgifter som är betydelsefulla för att effektivt motverka arbetslivskriminalitet samt felaktiga utbetalningar och brott mot välfärdssystemen.

Utredningen har identifierat några typer av anställningsrelaterade uppgifter för vilka frågan kan ställas om de borde lämnas per betalningsmottagare i arbetsgivardeklarationen, nämligen:

- tidsrelaterade uppgifter (frånvaro, arbetad tid och vilken period utbetald ersättning avser)
- förekomst av A1-intyg,
- förekomst av arbetstillstånd

I bedömningen har utredningen tagit hänsyn till bl.a. uppgifternas betydelse för olika ersättningsssystem i relation till felaktiga utbetalningar och för annan problematik, möjligheterna att på ett träffsäkert sätt samla in relevant information, skyddet för den personliga integriteten samt företagens administrativa börda.

Utredningen föreslår att uppgift om frånvaro av skäl som kan ge rätt till föräldrapenning respektive tillfällig föräldrapenning ska lämnas i samband med arbetsgivardeklarationen. De övriga uppgiftstyperna bör däremot enligt utredningens mening inte lämnas i arbetsgivardeklarationen.

Utredningen föreslår att regeländringarna ska träda i kraft den 1 januari 2025.

Uppgifter om viss frånvaro – föräldrapenning och tillfällig föräldrapenning

Arbete trots förmån är en väsentlig orsak till felaktiga utbetalningar och bidragsbrott

Flera studier som har gjorts de senaste åren visar att felaktiga utbetalningar av förmånerna föräldrapenning och tillfällig föräldrapenning är ett

omfattande problem. Exempelvis har Försäkringskassan för år 2021 skattat omfattningen av de felaktiga utbetalningarna av föräldrapenning till närmare 1,2 miljarder kronor och av tillfällig föräldrapenning till närmare 1,4 miljarder kronor.

Rätten till ersättning förutsätter bl.a. att föräldern inte har arbetat under samma tid som ersättningen avser. Att ersättning söks trots att föräldern har arbetat har av Försäkringskassan bedömts utgöra en betydande risk för felaktiga utbetalningar. Felaktiga utbetalningar av föräldrapenning som har sin grund i att föräldern har arbetat eller inte vårdat barn har uppskattats till cirka 935 miljoner kronor för år 2021. För tillfällig föräldrapenning är motsvarande belopp cirka 1,3 miljarder kronor. Statistik från Försäkringskassan avseende ärenden som kontrollerats före utbetalning talar för att arbete trots förmån kan vara orsak till mer än tre fjärdedelar av de felaktiga utbetalningarna av tillfällig föräldrapenning samt till en ännu större del av de felaktiga utbetalningarna av föräldrapenning.

Utredningens förslag

Arbetsgivare ska lämna uppgift om viss frånvaro i samband med arbetsgivardeklarationen

I syfte att motverka felaktiga utbetalningar och bidragsbrott föreslår utredningen en skyldighet för arbetsgivare att i samband med arbetsgivardeklarationen lämna uppgift per betalningsmottagare, dvs. på individnivå, om frånvaro som beror på skäl som kan ge rätt till föräldrapenning eller tillfällig föräldrapenning. Förslaget innebär i korthet att den som är skyldig att lämna en arbetsgivardeklaration, i samband med deklarationen ska ange per betalningsmottagare om redovisad ersättning har eller inte har påverkats av frånvaro av skäl som kan ge rätt till föräldrapenning eller tillfällig föräldrapenning. Om ersättningen har påverkats av sådan frånvaro ska den deklarationsskyldige även ange vilket eller vilka datum som betalningsmottagarens frånvaro inföll och för varje sådan dag ange om frånvaron avsåg hela eller en del av den tid som arbete annars skulle ha utförts.

Skyldigheten att lämna frånvarouppgifter föreslås gälla för alla som ska lämna arbetsgivardeklarationer, förutsatt att ersättning till en betalningsmottagare ska redovisas och att redovisad ersättning har påverkats av sådan frånvaro. Uppgifter om frånvaro ska dock inte lämnas om den ersättning som har redovisats för betalningsmottagaren är underlag för statlig ålderspensionsavgift, vilket gäller bl.a. för sjukpenning och föräldrapenningsförmåner. En skyldighet att redovisa frånvarouppgifter föreslås inte heller gälla för den som lämnar en förenklad arbetsgivardeklaration. I praktiken kommer det framför allt att vara en skyldighet för arbetsgivare i förhållande till anställda.

Frånvarouppgifter ska lämnas för alla som är betalningsmottagare, dvs. för samma personkrets som uppgifter på individnivå ska lämnas för i dag.

En arbetsgivare har för sin uppgiftsskyldighet enbart att förhålla sig till den anställdes frånvaroanmälan (anmäld orsak) och faktiska frånvaro från arbetet. Det finns inte någon skyldighet för arbetsgivaren att bedöma om den anställdes uppgifter i anmälan stämmer och den anställda faktiskt har rätt till föräldrapenning eller tillfällig föräldrapenning.

En uppgift om frånvaro en viss dag ska enligt utredningens förslag lämnas i samband med arbetsgivardeklarationen för den redovisningsperiod i vilken arbetsgivaravgifter och skatteavdrag avseende den ersättning som påverkats av frånvaron ska redovisas. Det innebär t.ex. att frånvaro i januari, om den medför ett avdrag på lönen som betalas ut i februari, ska redovisas i arbetsgivardeklarationen för februari. Detta för att undvika att arbetsgivare ska behöva hantera samma frånvaro i arbetsgivardeklarationer för två olika redovisningsperioder, vilket skulle komplicera frånvarohanteringen.

Bestämmelser om uppgiftsskyldigheten ska införas i socialförsäkringsbalken.

Uppgifter om en anställds frånvaro av skäl som kan ge rätt till föräldrapenning eller tillfällig föräldrapenning ligger inte till grund för beslut om arbetsgivaravgifter eller avdragen skatt. Uppgifterna har inte heller någon annan direkt koppling till skatteförfarandet. Det är därför inte lämpligt att arbetsgivarens skyldighet att lämna sådana uppgifter regleras i SFL. Utredningen föreslår att arbetsgivarens skyldighet att lämna uppgifter om frånvaro i samband med arbetsgivardeklarationen i stället regleras i socialförsäkringsbalken, som innehåller bestämmelser om socialförsäkringsförmåner och om förfarandet i socialförsäkringsärenden. En följd av att uppgiftsskyldigheten inte regleras i SFL är att den lagens sanktionssystem inte blir tillämpligt i fall där arbetsgivaren t.ex. lämnar oriktiga uppgifter.

Kontrollmöjligheter som uppnås

Eftersom det som villkor för föräldrapenning och tillfällig föräldrapenning gäller att den enskilde inte har arbetat finns det för enskilda som har en anställning en direkt koppling mellan rätten till ersättning och frånvaro från arbetet. Om Försäkringskassan får tillgång till uppgifter på individnivå om frånvaro av skäl som kan ge rätt till föräldrapenning eller tillfällig föräldrapenning möjliggörs en direkt och konkret avstämning av förälderns ansökan mot den av arbetsgivaren redovisade frånvaron. Kontrollen av om den sökande uppfyller villkoret att inte ha arbetat kan dessutom automatiseras. På så sätt har uppgifterna en hög potential att utgöra ett effektivt verktyg för att upptäcka risker för felaktiga utbetalningar som beror på att den anställde har lämnat oriktiga uppgifter om att han eller hon inte har arbetat.

Effektiva kontroller där upptäcktsrisken för den som medvetet lämnar oriktiga uppgifter är stor är inte enbart ett betydelsefullt redskap för att upptäcka felaktiga utbetalningar, utan även ett starkt incitament för den sökande att vara noggrann med att de uppgifter som lämnas i ansökan är korrekta. En hög sannolikhet för kontroll har alltså en preventiv effekt på så sätt att antalet ansökningar där uppgifter om avstående från arbete inte är korrekta kan antas minska betydligt. Detta leder i sin tur till att de felaktiga utbetalningarna minskar.

Mot bakgrund av vikten av en snabb ärendehandläggning, särskilt då föräldrapenning och tillfällig föräldrapenning är ersättningar som ska ersätta inkomster från arbete, är det i de flesta fall inte rimligt att Försäkringskassan skulle invänta att uppgifter om frånvaro i samband med en arbetsgivardeklaration finns tillgängliga innan en ansökan om

ersättning prövas och ersättning betalas ut. Uppgifterna om frånvaro ger därför generellt sett inte möjlighet till kontroll innan ett beslut om ersättning fattats och utbetalning gjorts. Värdet av uppgiften ligger därför i att den kan vara ett instrument för att i efterhand kontrollera om en utbetalning var korrekt eller inte. Med automatisering av en sådan kontroll kan uppgiften dock vara ett betydelsefullt verktyg för att identifiera utbetalningar som kan vara felaktiga. Vidare kan ett sådant systematiskt felutnyttjande av försäkringen som i dag leder till många stora återkrav undvikas genom att missbruk av förmånen upptäcks i relativt nära anslutning till en felaktig utbetalning.

Frånvarouppgifterna är endast ett komplement – om än ett viktigt sådant – till andra kontrollinstrument och manuellt utredningsarbete i syfte att upptäcka risker för felaktiga betalningar. Exempelvis kan oriktiga uppgifter från enskilda om andra förhållanden som är relevanta för rätten till föräldrapenning eller tillfällig föräldrapenning inte upptäckas genom en sådan uppgift.

Personuppgiftsbehandling m.m.

Utredningens förslag innebär att i princip alla anställda kommer att omfattas av behandling av personuppgifter i form av uppgifter om viss frånvaro. För flertalet anställda kommer det enbart att röra sig om behandling av en uppgift om att utbetald ersättning inte har påverkats av frånvaro av skäl som kan ge rätt till föräldrapenning eller tillfällig föräldrapenning. För betalningsmottagare vars ersättning har påverkats av sådan frånvaro kommer också uppgifter om vilket eller vilka datum som frånvaron inföll och om den avsåg hela eller en del av den tid som arbete annars skulle ha utförts att behandlas.

Med beaktande särskilt av samhällsnyttan av att aktuella personuppgifter behandlas, att det rör sig om uppgifter som Försäkringskassan redan i dag har rätt att samla in och att överflödigt integritetskänslig information kan antas samlas in endast i begränsad omfattning, bedömer utredningen att den personuppgiftsbehandling som förslaget innebär står i proportion till det eftersträvade syftet. Behandlingen bedöms alltså inte medföra ett otillbörligt intrång i den registrerades personliga integritet. Vidare bedöms de allmänna principer som enligt EU:s dataskyddsförordning gäller för personuppgiftsbehandlingen vara uppfyllda.

För att de aktuella uppgifterna ska kunna samlas in och komma Försäkringskassan till del krävs en viss reglering utöver bestämmelser om uppgiftsskyldigheten för arbetsgivare. Utredningen föreslår därför författningsstöd som gör det möjligt för Skatteverket att samla in, lagra och vidareförmedla uppgifterna till Försäkringskassan. Vidare föreslås bestämmelser till stöd för att Försäkringskassan ska få tillgång till uppgifterna från Skatteverket och få använda dem i sin verksamhet. Frånvarouppgifterna bör enligt utredningens mening lämnas ut av Skatteverket till Försäkringskassan löpande utan begäran från Försäkringskassan. Överlämningen föreslås ske genom annat elektroniskt utlämnande än direktåtkomst.

Uppgifter om arbetad tid, period för utbetald ersättning och annan frånvaro än för vård av barn

Uppgifter om anställdas arbetade tid och om den tidsperiod som utbetald ersättning avser (period för utbetald ersättning) har betydelse för bl.a. rätten till ersättning och ersättningens storlek när det gäller ett flertal olika förmåner inom välfärdssystemen. Mot den bakgrunden har uppgifter från arbetsgivare i dessa avseenden generellt sett potential att motverka felaktiga utbetalningar och brott mot välfärdssystemen. Utredningen anser trots detta att det inte är lämpligt att införa krav på att uppgifter om arbetad tid respektive om period för utbetald ersättning ska lämnas på individnivå i arbetsgivardeklarationen.

En uppgiftsskyldighet för arbetsgivare skulle generellt sett leda till en ökad administration för företag och andra arbetsgivare, särskilt för dem som inte har ett baserat lönesystem. Uppgifter om arbetad tid respektive om period för utbetald ersättning är inte heller tillgängliga för arbetsgivare i förhållande till samtliga arbetstagare. Ett krav på att lämna uppgift om period för utbetald ersättning kan dessutom medföra att arbetsgivaren behöver ta ställning till tidskrävande och komplicerade bedömningsfrågor.

Av störst betydelse är dock att utredningen bedömer att en uppgiftsskyldighet beträffande arbetad tid och period för utbetald ersättning skulle leda till en betydande insamling och annan behandling av personuppgifter som inte behövs i förhållande till syftet. Personuppgiftsbehandlingen skulle därför utgöra ett intrång i enskildas integritet som inte kan anses proportionerligt i förhållande till ändamålet med behandlingen.

Utredningen anser att det inte heller bör införas en skyldighet att i arbetsgivardeklarationen lämna uppgifter per betalningsmottagare om all slags frånvaro. Ett sådant krav skulle inte vara träffsäkert i förhållande till en användning av uppgifterna för att kontrollera ersättningsansökningar. Tvärtom skulle det leda till att en mängd överflödiga information samlas in, vilket i förhållande till ändamålet med behandlingen utgör ett oproportionerligt intrång i den enskildes integritet.

Det bör vidare inte införas en skyldighet att i arbetsgivardeklarationen lämna uppgifter på individnivå om frånvaro som beror på nedsatt arbetsförmåga. En sådan uppgift skulle ha en begränsad träffsäkerhet när det gäller kontroll av enskildas uppgifter och inte vara ett effektivt verktyg för att motverka bidragsbrott och felaktiga utbetalningar.

Förekomst av A1-intyg

Utredningen har övervägt om en skyldighet att lämna uppgift på individnivå i arbetsgivardeklarationen om förekomst av A1-intyg borde införas. Ett A1-intyg visar vilket lands lagstiftning om social trygghet som gäller för arbetstagare och egenföretagare som rör sig inom EU/EES, Schweiz och Storbritannien. Uppgiften skulle, i fall där arbetsgivaren har deklarerat att ersättning är skattepliktig men inte avgiftspliktig, förbättra

företsättningarna för Skatteverkets kontrollverksamhet och kunna ha en viss betydelse för andra myndigheter, bl.a. Pensionsmyndigheten, och arbetslöshetskassorna.

Information om för vilka personer A1-intyg har utfärdats finns dock redan i dag hos Försäkringskassan, även om det för närvarande finns svårigheter att sammankoppla den informationen med svenska registeruppgifter om identitet. En förbättrad kontroll skulle alltså kunna uppnås utan den ökade administration och personuppgiftsbehandling som en ytterligare uppgift i arbetsgivardeklarationen skulle medföra för företag och andra arbetsgivare. Utredningen anser därmed att det inte finns tillräckliga skäl för att en uppgift om förekomst av A1-intyg ska lämnas i arbetsgivardeklarationen.

Förekomst av arbetstillstånd

De allra flesta som är medborgare i ett land utanför EU, EES eller Schweiz behöver ett arbetstillstånd för att ha rätt att arbeta i Sverige.

En uppgift på individnivå i arbetsgivardeklarationen som, när det gäller ersättning till en utlänning, korrekt anger om han eller hon har eller saknar föreskrivet arbetstillstånd skulle kunna underlätta Pensionsmyndighetens prövning av om det finns rätt till inkomstgrundad ålderspension baserad på inkomsten. En sådan uppgift skulle också kunna vara till nytta inom brottsbekämpande verksamhet.

Utredningen anser dock att det inte finns tillräckliga skäl för att en uppgift om arbetstillstånd ska lämnas i arbetsgivardeklarationen. Det som framför allt talar emot att ställa krav på arbetsgivare att lämna en sådan uppgift är att uppgifter om vilka arbetstillstånd som har beviljats redan finns hos Migrationsverket, som är den beslutande myndigheten. Att förfarandet när ett arbetstillstånd beviljas i nuläget inte är samordnat med regleringen om samordningsnummer bör enligt utredningens mening inte kompenseras genom en skyldighet för arbetsgivare att lämna uppgift i arbetsgivardeklarationen.

Förslag till lag om ändring i socialförsäkringsbalken

Härigenom föreskrivs i fråga om socialförsäkringsbalken att det ska införas två nya paragrafer, 110 kap. 31 a § och 31 b §, av följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

110 kap.

31 a §

Den som är skyldig att lämna en sådan arbetsgivardeklaration som avses i 26 kap. 3 § skatteförfarandelagen (2011:1244) ska i samband med deklarationen uppge per betalningsmottagare

1. om redovisad ersättning har påverkats av frånvaro från arbetet av skäl som kan ge rätt till föräldrapenning enligt 12 kap., och

2. om redovisad ersättning har påverkats av frånvaro från arbetet av skäl som kan ge rätt till tillfällig föräldrapenning enligt 13 kap.

Om den redovisade ersättningen har påverkats av frånvaro enligt första stycket, ska den deklara-tions-skyldige uppge datum för respektive slag av frånvaro. För varje sådant datum ska den deklara-tions-skyldige även uppge om frånvaron avsåg hela eller en del av den tid som betalnings-mottagaren annars skulle ha arbetat.

Skyldigheten enligt första och andra styckena gäller inte ersätt-ning som avses i 26 kap. 19 a § första stycket 5 skatteförfarande-lagen.

31 b §

Den som är skyldig att lämna uppgifter enligt 31 a § ska senast den dag då arbetsgivardeklara-tionen ska ha kommit in till Skatteverket informera den som uppgifterna avser om de uppgifter

-
1. Denna lag träder i kraft den 1 januari 2025.
 2. Uppgifter enligt 110 kap. 31 a § ska lämnas första gången i samband med arbetsgivardeklarationer som avser redovisningsperioden januari 2025.

Förslag till lag om ändring i lagen (2001:181) om behandling av uppgifter i Skatteverkets beskattningsverksamhet

Bilaga 2

Härigenom föreskrivs i fråga om lagen (2001:181) om behandling av uppgifter i Skatteverkets beskattningsverksamhet¹ att 1 kap. 1 och 4 §§ samt 2 kap. 3 och 13 §§ ska ha följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

1 kap.

1 §²

Denna lag tillämpas vid behandling av personuppgifter i Skatteverkets beskattningsverksamhet och i verkets handläggning enligt lagen (2007:324) om Skatteverkets hantering av vissa borgenärsuppgifter, lagen (2013:948) om stöd vid korttidsarbete, lagen (1991:1047) om sjuklön och lagen (2020:548) om omställningsstöd samt vid handläggning av sådant stöd som avses i lagen (2023:230) om förfarande för elstöd till företag, om behandlingen är helt eller delvis automatiserad eller om uppgifterna ingår i eller är avsedda att ingå i en strukturerad samling av personuppgifter som är tillgängliga för sökning eller sammanställning enligt särskilda kriterier.

Denna lag tillämpas vid behandling av personuppgifter i Skatteverkets beskattningsverksamhet och i verkets handläggning enligt lagen (2007:324) om Skatteverkets hantering av vissa borgenärsuppgifter, lagen (2013:948) om stöd vid korttidsarbete, lagen (1991:1047) om sjuklön och lagen (2020:548) om omställningsstöd samt vid handläggning av sådant stöd som avses i lagen (2023:230) om förfarande för elstöd till företag, om behandlingen är helt eller delvis automatiserad eller om uppgifterna ingår i eller är avsedda att ingå i en strukturerad samling av personuppgifter som är tillgängliga för sökning eller sammanställning enligt särskilda kriterier. *Det samma gäller vid behandling av personuppgifter som lämnas till Skatteverket enligt 110 kap. 31 a § socialförsäkringsbalken.*

Bestämmelserna i 4–6 och 8 §§ samt 2 kap. gäller även vid behandling av uppgifter om juridiska personer och avlidna.

4 §³

Uppgifter får behandlas för att tillhandahålla information som behövs hos Skatteverket för

1. fastställande av underlag för samt bestämmande, redovisning, betalning och återbetalning av skatter och avgifter,
2. bestämmande av pensionsgrundande inkomst,

¹ Senaste lydelse av lagens rubrik 2003:670.

² Senaste lydelse 2023:231.

³ Senaste lydelse 2023:31.

3. fastighetstaxering,
4. revision och annan analys- eller kontrollverksamhet,
5. tillsyn samt lämplighets- och tillståndsprövning och annan liknande prövning,
6. handläggning
 - a) enligt lagen (2007:324) om Skatteverkets hantering av vissa borgenärsuppgifter,
 - b) av andra frågor om ansvar för någon annans skatter och avgifter,
 - c) enligt lagen (2015:912) om automatiskt utbyte av upplysningar om finansiella konton och 22 b kap. skatteförfarandelagen (2011:1244),
 - d) enligt lagen (2017:182) om automatiskt utbyte av land-för-land-rapporter på skatteområdet och 33 a kap. skatteförfarandelagen,
 - e) enligt 33 b kap. skatteförfarandelagen,
 - f) enligt lagen (2013:948) om stöd vid korttidsarbete och lagen (2020:548) om omställningsstöd samt handläggning av sådant stöd som avses i lagen (2023:230) om förfarande för elstöd till företag, och
 - g) enligt lagen (2022:1681) om plattformsoperatörers inhämtande av vissa uppgifter på skatteområdet, lagen (2022:1682) om automatiskt utbyte av upplysningar om inkomster genom digitala plattformar och 22 c kap. skatteförfarandelagen,
7. fullgörande av ett åliggande som följer av ett för Sverige bindande internationellt åtagande,
8. hantering av underrättelser från arbetsgivare om anställning av utlänningar som avses i lagen (2013:644) om rätt till lön och annan ersättning för arbete utfört av en utlänning som inte har rätt att vistas i Sverige,
- 9 hantering av uppgifter om sjuklönekostnad, *och*
9. hantering av uppgifter om sjuklönekostnad,
10. tillsyn, kontroll, uppföljning och planering av verksamheten. *och*
10. tillsyn, kontroll, uppföljning och planering av verksamheten, *och*
11. hantering av uppgifter som avses i 110 kap. 31 a § socialförsäkringsbalken.

2 kap.

3 §⁴

För de ändamål som anges i 1 kap. 4 § får följande uppgifter behandlas i databasen:

1. en fysisk persons identitet, medborgarskap, bosättning och familjeförhållanden,
2. en juridisk persons identitet, säte, ägarförhållanden samt firma-tecknare och andra företrädare,
3. registrering för skatter och avgifter,
4. underlag för fastställande av skatter och avgifter,
5. bestämmande av skatter och avgifter,
6. underlag för fastighetstaxering,
7. revision och annan kontroll av skatter och avgifter,

8. uppgifter som behövs för handläggning enligt lagen (2007:324) om Skatteverkets hantering av vissa borgenärsuppgifter,

9. avgiftsskyldighet till ett registrerat trossamfund och medlemskap i fackförening,

10. yrkanden och grunder i ett ärende,

11. beslut, betalning, redovisning och övriga åtgärder i ett ärende,

12. uppgifter som behövs vid hantering av underrättelser från arbetsgivare om anställning av utlänningar som avses i lagen (2013:644) om rätt till lön och annan ersättning för arbete utfört av en utlänning som inte har rätt att vistas i Sverige,

13. uppgifter som behövs för handläggning enligt lagen (2013:948) om stöd vid korttidsarbete eller lagen (2020:548) om omställningsstöd eller för handläggning av sådant stöd som avses i lagen (2023:230) om förfarande för elstöd till företag, *och*

14. uppgifter om sjuklönekostnad.

13. uppgifter som behövs för handläggning enligt lagen (2013:948) om stöd vid korttidsarbete eller lagen (2020:548) om omställningsstöd eller för handläggning av sådant stöd som avses i lagen (2023:230) om förfarande för elstöd till företag,

14. uppgifter om sjuklönekostnad, *och*

15. uppgifter som avses i 110 kap. 31 a § socialförsäkringsbalken.

I databasen får även andra uppgifter behandlas som behövs för fullgörande av ett åliggande som följer av ett för Sverige bindande internationellt åtagande.

Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer kan med stöd av 8 kap. 7 § regeringsformen meddela närmare föreskrifter om vilka uppgifter som får behandlas i databasen enligt första stycket.

13 §

Vad som sägs i 11 och 12 §§ hindrar inte att regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer meddelar föreskrifter om att uppgifter eller handlingar *skall* bevaras under längre tid än som anges i 11 och 12 §§.

Vad som sägs i 11 och 12 §§ hindrar inte att regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer meddelar föreskrifter om att uppgifter eller handlingar *ska* bevaras under längre tid än som anges i 11 och 12 §§.

Det hindrar inte heller att regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer meddelar föreskrifter om när uppgifter som avses i 110 kap. 31 a § socialförsäkringsbalken ska gallras.

Denna lag träder i kraft den 1 januari 2025.

Förslag till lag om ändring i offentlighets- och sekretesslagen (2009:400)

Härigenom föreskrivs i fråga om offentlighets- och sekretesslagen (2009:400) att det i lagen ska införas en ny paragraf, 28 kap. 1 a §, av följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

28 kap.

1 a §

Sekretess gäller hos Försäkringskassan för uppgift om enskilds hälsotillstånd eller andra personliga förhållanden som lämnats med stöd av 110 kap. 31 a § socialförsäkringsbalken och inte förekommer i ett sådant ärende som avses i 1 §, om det kan antas att den enskilde eller någon närstående till denne lider men om uppgiften röjs.

För uppgift i en allmän handling gäller sekretessen i högst sjuttio år.

Denna lag träder i kraft den 1 januari 2025.

Remissvar har lämnats av Arbetsförmedlingen, Arbetsgivarverket, Arbetsmiljöverket, Byggföretagen, Ekobrottsmyndigheten, Ekonomistyrningsverket, Företagarna, Försäkringskassan, Förvaltningsrätten i Luleå, Förvaltningsrätten i Malmö, Inspektionen för arbetslöshetsförsäkringen, Inspektionen för socialförsäkringen, Integritetsskyddsmyndigheten, Justitiekanslern, Jämställdhetsmyndigheten, Kammarkollegiet, Kammarrätten i Stockholm, Konjunkturinstitutet, Kronofogdemyndigheten, Landsorganisationen i Sverige, Lantbrukarnas Riksförbund, Migrationsverket, Näringslivets Skattedelegation, Pensionsmyndigheten, Polismyndigheten, Regelrådet, Skatteverket, Srf konsulterna, Statistiska centralbyrån, Svenskt Näringsliv, Sveriges advokatsamfund, Sveriges akademikers centralorganisation, Sveriges a-kassor, Sveriges Kommuner och Regioner, Tjänstemännens Centralorganisation och Åklagarmyndigheten.

Riksdagens ombudsmän och Tillväxtverket har avstått från att lämna synpunkter på förslaget.

Näringslivets regelnämnd och Svenska Byggnadsarbetareförbundet har inte svarat på remissen.

Yttranden har dessutom kommit in från Centrala studiestödsnämnden och FAR.